

Strategie rozvoje
Invalidovny

část I.: Analýza

květen 2019, verze zahrnující
komentáře zadavatele

Zadavatel

Národní památkový ústav
generální ředitelství
Valdštejnské nám. 162/3
118 01 Praha 1 – Malá Strana

Zpracovatel

ONplan lab, s. r. o.
Františká Křížka 362/1
170 00 Praha 7
www.onplanlab.com

Kontaktní osoba

Ing. Petr Návrat, MSc.; jednatel
navrat@onplanlab.com
+420 608 705 405

Zpracovatelský tým

MgA. Olga Škochová Bláhová
Ing. Msc. Petr Návrat
Bc. Daniel Cohn
MgA. Andrea Švandová
Ing. arch. Louise Nebelsztein

Strategie rozvoje Invalidovny

část I.: Analýza

- A.** Analýza plánovacích a koncepčních dokumentů
- B.** Analýza území Invalidovny
- C.** Analýza hlavních aktérů
- D.** Komparativní analýza příkladů zahraniční praxe
- E.** Závěry a doporučení

Úvod

Cíle předkládaného dokumentu

Cílem analytické části Strategie rozvoje Invalidovny je vytvořit oporu pro návrh strategie na základě důkladné analýzy národních i pražských politik a koncepčních dokumentů Národního památkového ústavu, rozboru území Karlína a popsání potřeb hlavních aktérů a partnerů rozvoje Invalidovny. Důležitou součástí je i komparativní analýza příkladů zahraniční praxe.

Rozsah analýzy

První kapitola dokumentu, **část A Analýza plánovacích a koncepčních dokumentů**, se zabývá mapováním a analýzou strategických dokumentů na úrovni státu, města i městské části a také veřejných i interních koncepčních dokumentů NPÚ s cílem zpřesnit konkrétní strategickou oporu projektu, případně najít další inspiraci. Mapována byla také územně plánovací dokumentace hl. m. Prahy ve vztahu k okolí Invalidovny.

Část B Analýza území Invalidovny se blíže zaměřuje na územní kontext a charakteristiky okolí Invalidovny s důrazem na mapování a analýzu jeho struktury, využití, vlastnických poměrů, památkové ochrany, veřejných prostranství, životního prostředí, kulturně-komunitní vybavenosti a dopravní dostupnosti. Cílem bylo potvrdit, či vyvrátit představy o tom, co Karlín a lokalita potřebují a jak tyto potřeby

může projekt revitalizace Invalidovny naplnit, případně jaký potenciál může využít.

Následující **část C Výstupy analýzy hlavních aktérů** představuje závěry z diskuzí se zainteresovanými či potenciálně zainteresovanými místními, celoměstskými, případně národními aktéry na straně samosprávy a dále také z oblastí cestovního ruchu, městského rozvoje a kulturních a kreativních odvětví. Cílem této komunikace bylo definovat témata pro možnou spolupráci a zmapovat potřeby aktérů ve vztahu k projektu.

Další oporou pro formování strategického návrhu rozvoje Invalidovny je inspirace čerpaná z úspěšných projektů podobného rázu, které jsou prezentovány v **části D Komparativní analýza příkladů zahraniční praxe**. Pro bližší studium byly vybrány takové příklady, které jsou svojí povahou blízké charakteru a významu Invalidovny či představám o jejím rozvoji. Cílem bylo identifikovat aktuální přístupy k programování a spolupráci aktérů při revitalizaci památkových objektů.

Závěrečná **část E Závěry a doporučení** shrnuje hlavní poznatky všech částí analýzy a předkládá ucelenou sadu doporučení pro část II. Rámcovou strategii rozvoje Invalidovny a koncepci dočasného využití.

Kontext projektu revitalizace Invalidovny

Barokní komplex Invalidovny z dílny architekta Kiliána Ignáce Dientzenhofera se nachází na rozhraní dvou světů: kompaktní zástavby Karlína z 19. století a sídliště Invalidovna z 60.–70. let 20. století. Realizovaná devítina původního architektonického projektu působí jako solitér obklopený parkem.

Osud objektu se v posledních letech opakovaně stal předmětem živé diskuze pražské odborné i laické veřejnosti. Vlnu nevole vzbudil v roce 2016 záměr prodat Invalidovnu do soukromých rukou pro komerční využití. Do diskuze se aktivně zapojila i politická reprezentace hl. m. Prahy a vedení městské části Praha 8. Následně proběhla jednání s Národním památkovým ústavem (NPÚ), který nabídl alternativu. Mezi pražskou kulturní veřejností ovšem stále panovaly obavy, zda z Invalidovny nebudou pouze kanceláře státní instituce.

Národní památkový ústav nakonec Invalidovnu získal na jaře 2018. Přesvědčil vizí a příslibem, že významná část budovy bude sloužit veřejnosti. Svoje odhodlání slibu dostát NPÚ prokázal okamžitým zapojením do veřejných aktivit, například do festivalu Open House Praha. Zároveň bylo zahájeno technické zabezpečení prostorů pro možnost dočasného využití ke kulturním a komunitním aktivitám. Ty mohou být v různém režimu testovány ve

veřejném prostoru nádvoří, ale i uvnitř objektu, zejména v době před zahájením rekonstrukce.

Při tvorbě Strategie rozvoje Invalidovny je nutné zohlednit vazby na okolí. Karlín byl po povodních roku 2002 svědkem dynamického rozvoje, který do čtvrti přivedl globální firmy a profese nové ekonomiky. Zároveň si však zachoval genius loci čtvrti z 19. století a určitou sociální pestrost. O komunitní život se starají spolky i restaurační a společenská zařízení, které do Karlína přivádějí návštěvníky z celé Prahy. Z iniciativy developerů vznikla obecně prospěšná společnost Konsorcium Pro Karlín, která cílí zajišťovat vyvážený rozvoj území.

Pro pražské kulturní prostředí má projekt využití Invalidovny pro vznik kulturního a kreativního centra věcný i symbolický význam. K rozvoji Karlína v průběhu 90. let minulého a přelomu 21. století neodmyslitelně patřily dočasné projekty v bývalých továrních halách. Pražská kulturní obec vyvíjela snahu transformovat některé areály na kulturní a kreativní centrum pro trvalé využití, což se však nikdy plně nepodařilo. Revitalizace Invalidovny tak může být pokračováním tohoto příběhu. Na paměti je ovšem třeba mít, že Invalidovna není pouze „prázdným prostorem“, ale především projektem marketingové vlajkové lodě Národního památkového ústavu. Zapojení dalších partnerů z řad kulturních a kreativních odvětví, zejména při promýšlení trvalého využití, musí být synergickou součástí této vize.

Obsah

A.

Analýza plánovacích a koncepčních dokumentů

- A1** Koncepční dokumenty na národní úrovni
- A2** Koncepční dokumenty na úrovni hl. m. Prahy
- A3** Koncepční dokumenty na úrovni městské části
- A4** Koncepční dokumenty Národního památkového ústavu
- A5** Analýza územně plánovací dokumentace

B.

Analýza území Invalidovny

- B1** Historický kontext
- B2** Struktura území
- B3** Funkční využití území
- B4** Vlastníci v území
- B5** Památková ochrana
- B6** Veřejná prostranství
- B7** Životní prostředí
- B8** Kulturní a komunitní vybavenost
- B9** Dopravní dostupnost
- B10** Záměry v území

C.

Analýza hlavních aktérů

- C1** Hlavní veřejní aktéři
- C2** Hlavní soukromí akteři

D.

Komparativní analýza příkladů zahraniční praxe

- D1** MuseumsQuartier, Vídeň
- D2** Historic Royal Palaces, Velká Británie
- D3** Ziemeļblāzma, Riga
- D4** Red Star Line Museum, Antverpy
- D5** Centre Les Récollets, Paříž
- D6** Kartause Mauerbach, Mauerbach
- D7** Banco de Materiais, Porto
- D8** Hôtel national des Invalides, Paříž

E.

Závěry a doporučení

- E1** Hlavní závěry analytické části
- E2** Doporučení

A.

Analýza plánovacích a koncepčních dokumentů

A1 Koncepční dokumenty na národní úrovni

Při přípravě strategie rozvoje Invalidovny je na národní úrovni třeba vycházet zejména z těchto strategických dokumentů:

1. *Strategický rámec Česká republika 2030*
2. *Plán implementace Státní kulturní politiky na léta 2015–2020*
3. *Koncepce památkové péče v České republice na léta 2017–2020*
4. *Marketingová koncepce cestovního ruchu České republiky 2013–2020*

Na základě jejich podrobné analýzy lze identifikovat cíle či témata především v oblasti kultury, k jejichž naplňování by rozvoj Invalidovny měl přispět.

Základním principem strategie ČR v oblasti kultury je **podpora kultury a kreativity, které následně slouží jako katalyzátory společenského, ekonomického i místního rozvoje**. Například opatření 161. ve *Strategickém rámci Česká republika 2030* uvádí, že „mezioborový přesah [kulturních a kreativních odvětví] má pozitivní dopad na udržitelný rozvoj, tvorbu a posilování sociálního kapitálu, rozvoj cestovního ruchu i na zvyšování hodnoty výrobků a služeb generovaných jinými průmysly“. Opatření 165. pak dodává, že **“kulturní dědictví i kulturní a kreativní odvětví představují významného tvůrce pracovních míst**. Posilují tak zejména lokálně orientované podniky se zapojením místních pracovníků“. I proto klade *Plán implementace Státní kulturní*

politiky na léta 2015–2020 důraz na podporu KKO i kulturního a kreativního vzdělávání celé populace (viz např. cíle 2.1, 4.1).

Dalším důležitým tématem státní kulturní politiky je celková **prezentace a využití kultury, kulturního dědictví a památek**, a to jak pro občany ČR, tak ve vztahu k turismu (viz cíle 4.3, 4.4). Právě kultura a kulturní identita mohou být základy **udržitelné formy cestovního ruchu** (viz *Česká republika 2030*, opatření 166.). Tento přístup je ve shodě se strategií popsanou v dokumentu *Marketingová koncepce cestovního ruchu České republiky 2013–2020*, připraveném agenturou CzechTourism, **který identifikuje kulturu a historické dědictví jako klíčové aspekty marketingové značky ČR** (viz cíle 3.1, 3.2).

Zacházení s historickým dědictvím se podrobně věnuje dokument *Koncepce památkové péče v České republice na léta 2017–2020*, formulovaný Ministerstvem kultury. Jedním z důležitých témat zde adresovaných, které je rovněž důležité pro projekt Invalidovny, je veřejná i **profesní edukace o památkové péči a souvisejících tématech** (viz cíl III. 7). Dalšími pro Invalidovnu podstatnými cíli jsou **podpora spolupráce památkové péče s jinými typy subjektů** (viz cíl III. 13), např. s občanskými spolky, neziskovými organizacemi či dobrovolníky, a také již zmíněné **provázání památkové péče s kulturními a kreativními odvětvími** (III. 10).

Co jsou kulturní a kreativní odvětví?

Kulturní a kreativní odvětví (KKO) zahrnují činnosti, jejichž základem jsou lidská kreativita, dovednosti a talent. Mají potenciál vytvářet bohatství a pracovní místa zejména využitím duševního vlastnictví. Zahrnují činnosti či produkty veřejné, neziskové a tržní bez ohledu na druh a způsob financování subjektu, který je provádí.

Kulturní a kreativní odvětví přispívají svou přidanou hodnotou ostatním hospodářským odvětvím a mohou být zdrojem technologických i netechnologických inovací. Mají mnoho dalších pozitivních dopadů na společnost i na konkrétní jedince. Společným základem všech KKO je původní tvorba.

převzato z Bednář, P., Dubová, M., Kraus, M., Návrat, P. & Žáková, E. (2016). Metodika mapování kulturních a kreativních průmyslů na lokální a regionální úrovni ČR. Praha: Institut umění – Divadelní ústav.

A2 Koncepční dokumenty na úrovni hl. m. Prahy

Hlavním dokumentem definujícím cíle rozvoje na úrovni hlavního města Prahy je *Strategický plán hl. m. Prahy*, konkrétně jeho aktualizace schválená Zastupitelstvem hl. m. Prahy v roce 2016. Současné vedení města se k naplňování této strategie rovněž přihlásilo.

Plán kategorizuje rozvoj Prahy do tří hlavních strategických směrů:

1. *Soudržná a zdravá metropole*
2. *Prosperující a kreativní evropská metropole*
3. *Dobře spravovaná metropole*

Především v prvních dvou směrech je množství záměrů, které může projekt Invalidovny pomoci naplnit.

V případě prvního směru tyto záměry nalezneme především v oblastech 1.2 *Komunitní život* a 1.3 *Život ve městě*. První jmenovaná oblast se věnuje především **podpoře a rozvoji místních komunit**. Ve vztahu k Invalidovně je velmi důležitá podoblast 1.2 B, která formuluje podmínky pro kulturně-komunitnímu zázemí Prahy. Cílem je "zajistit dostupné prostorové a materiální zázemí ve veřejném prostoru pro kulturní, sportovní, umělecké a komunitní aktivity v lokalitách ve spolupráci s širokým spektrem aktérů, organizací a institucí". Projekt Invalidovny je tedy s tímto záměrem v přímém souladu.

Oblast 1.3 *Život ve městě* se pak věnuje dvěma tématům spojeným s projektem: ochraně a **rozvoji kulturního dědictví** a **vyrovnávání kvality života napříč městem**. V prvním případě je spojitost s Invalidovnou jednoznačná, ve druhém může být Invalidovna důležitá, jelikož zajistí kulturně-komunitní zázemí v oblasti, která ještě není natolik saturovaná v porovnání s centrálními částmi Prahy, se kterými sousedí.

Pod druhý relevantní strategický směr, 2. *Prosperující a kreativní evropská metropole*, spadá tematická oblast 2.3 *Kulturní značka*, v níž je s projektem Invalidovny propojena většina podoblastí. Kromě památkové péče či využití kultury ke strategickému rozvoji zde najdeme například téma 2.3 E *Kulturní turismus*, kde je kladen důraz na **dosazení udržitelnější formy cestovního ruchu skrze živou kulturní nabídku**. V oblasti 2.3 B *Kulturní inovace a instituce* je pak důraz kladen nejen na podporu etablovaných kulturních organizací a projektů, ale také na koncepční **podporu vzniku tematicky zaměřených klastrů, které využívají potenciálu kulturních a kreativních odvětví a „posilují kulturní identitu metropole“** (viz 2.3-B2). Nejobecnější tematickou oblastí, již podporují ostatní jmenované záměry, je 2.3 A *Kreativní metropole*, která si klade za cíl zlepšovat image Prahy jako kreativní metropole v evropském kontextu.

A3 Koncepční dokumenty na úrovni městské části

Hlavním koncepčním dokumentem na úrovni městské části Praha 8 je *Strategický plán udržitelného rozvoje MČ Praha 8 na období 2017-2026*, který byl schválen Radou MČ Praha 8 v lednu 2018. Současné vedení MČ Praha 8 se však k jeho implementaci zatím formálně nepřihlásilo.

Zde identifikované strategické aktivity jsou rozděleny do čtyř tematických oblastí. K projektu Invalidovny se vztahuje především *Oblast C*, která se věnuje školství, kultuře, volnočasovým aktivitám a turistickému ruchu.

Ve vztahu k *Oblasti C1: školství a další vzdělávací aktivity* může Invalidovna přispět **k naplnění některých opatření souvisejících s alternativními formami vzdělávání, profesním vzděláváním či vzděláváním seniorů.**

V *Oblasti C2: Kultura* je projekt Invalidovny relevantní pro všechna identifikovaná opatření. Je v souladu s koncepcí rozvoje kultury MČ Praha 8, podporou kulturních subjektů a aktivit i umění ve veřejném prostoru a v neposlední řadě také s **ochranou a využíváním kulturního a historického dědictví městské části.**

Projekt využití Invalidovny, jednoho z nejhodnotnějších historických objektů na území Prahy 8, může rovněž pomoci s naplněním opatření v *Oblasti C4: Komunitní život a duchovní rozvoj obyvatel*, kde je

mimo jiné kladen důraz na **vznik prostorů pro komunitní aktivity**. Zároveň může přispět k naplnění opatření v *Oblasti C5: Turistický ruch*.

A4 Koncepční dokumenty Národního památkového ústavu

Národní památkový ústav disponuje čtyřmi strategickými dokumenty, které je nutné při přípravě rozvoje Invalidovny zohlednit. Jsou jimi:

1. *Koncepce působení Národního památkového ústavu 2016–2021 (veřejný dokument)*
2. *Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní památkový ústav na léta 2019–2023 (veřejný dokument)*
3. *Marketingový plán NPÚ (interní dokument)*
4. *Koncepce odboru edukace a dalšího vzdělávání NPÚ na období 2018–2022 (interní dokument)*

První jmenovaná koncepce je stěžejním strategickým dokumentem NPÚ a zastřešuje zbylé tři plány, které se podrobněji věnují jejím dílčím tématům. V této strategii je zpracováno několik obecnějších témat, které jsou klíčovými podklady pro projekt Invalidovny a s jejichž celkovou implementací v rámci NPÚ může její úspěšné zprovoznění pomoci.

Důležitou cílovou oblastí je **zkvalitnění prezentace a návštěvnické infrastruktury NPÚ a posílení návštěvnického potenciálu** objektů ve správě ústavu. Pokud bude Invalidovna fungovat jako "vlajková loď" NPÚ a poskytovat mimo jiné prostor pro prezentaci jeho dalších objektů a aktivit, může přispět nejen ke zvýšení

návštěvnického potenciálu ostatních objektů, ale také k jejich vnímání jako jednotného celku řádně spravovaného NPÚ (viz cílové oblasti 3.3.1 a 3.3.6).

V tomto ohledu je Invalidovna neoddělitelně spjata s dalším klíčovým tématem rozvoje NPÚ, kterým je **marketing a institucionální komunikace**. Zde se Koncepce zaměřuje především na rozvoj vizuálního stylu NPÚ, analýzu potřeb cílových skupin a posílení spolupráce s dalšími institucemi, například agenturou CzechTourism, cestovními kancelářemi, Českým rozhlasem či Českou televizí, které mohou pomoci činnosti a přínosu NPÚ zviditelnit v očích tuzemské i zahraniční veřejnosti.

Marketingový plán NPÚ pak předkládá detailnější představu, jak by NPÚ měl **zlepšovat svou značku**. Tématy nejbližší spjatými s projektem Invalidovny jsou vznik merchandisingu, vytvoření permanentních vstupenek a také segmentace památek, která může skrze tematické "rozklastrování" vést ke **zvýšení návštěvnosti středních a malých objektů**. Právě takováto prezentace památkového fondu NPÚ by mohla být představena v rozsáhlých prostorech Invalidovny.

Již zmíněná spolupráce s jinými subjekty je dalším důležitým cílem celkové Koncepce působení NPÚ 2016–2021. V tomto ohledu by

NPÚ rád posílil svou spolupráci nejen s již zmíněnými institucemi, které mu mohou pomoci oslovit další cílové skupiny a širší část společnosti, ale také například s dobrovolníky, kteří by mohli být zapojeni do provozu a údržby památkových objektů, s profesními komorami, řemeslnými cechy a Hospodářskou komorou ČR, které by mohly pomoci s organizací seminářů či konferencí. Pro rozvoj organizace je důležitá i **spolupráce s vysokými školami, vědeckými institucemi a ostatními paměťovými institucemi**, se kterými lze koncipovat sdílené projekty. Konference organizované v prostorách Invalidovny by navíc mohly být příležitostí pro prezentaci výsledků výzkumu a vědecké činnosti NPÚ, což představuje důležitou tematickou oblast v *Dlouhodobé koncepci rozvoje výzkumné organizace NPÚ na léta 2019–2023*.

Spolupráce s těmito institucemi a zmíněná organizace seminářů a konferencí úzce souvisí s posledním klíčovým strategickým tématem, který jsme ve vztahu k Invalidovně identifikovali, a to s **edukací**. Zprovoznění karlínské Invalidovny může poskytnout prostor jak pro **interní vzdělávání NPÚ** (viz cílová oblast 3.6.1), tak pro **edukační aktivity směrem k veřejnosti** (viz cílová oblast 3.6.2).

V programu Invalidovny může být pokryta **široká škála edukačních aktivit zaměřených na různé cílové skupiny**, které jsou blíže popsány v *Koncepci odboru edukace*

a *dalšího vzdělávání NPÚ na období 2018–2022*. Kromě odborného a oborového vzdělávání je zde kladen důraz např. na vzdělávání řemeslníků, správců a majitelů v oblasti obnovy historických památek, ale také vzdělávání pedagogů se zaměřením na začlenění historického dědictví do výuky.

V neposlední řadě jsou zde zmíněny **volnočasové edukační aktivity pro děti a rodiny**, které mohou být příležitostí oslovit širší veřejnost a přiblížit oblast památkové péče mladším návštěvníkům. Téma **výchovy a vzdělávání v oblasti kulturního dědictví** ve vztahu k odborné i široké veřejnosti je rovněž zpracováno v *Dlouhodobé koncepci rozvoje výzkumné organizace NPÚ na léta 2019–2023*.

A5 Analýza územně plánovací dokumentace

Potenciál pro rozvoj

Územní plán hlavního města Prahy umožňuje využití areálu Invalidovny pro širokou škálu funkcí. Kromě **kulturních činností** zde lze pořádat i **aktivity vzdělávací a restaurační nebo ubytovací**. Vymezení umožňuje flexibilitu, která jednoznačně převyšuje potřeby dle zamýšlené vize rozvoje a požadavky památkové péče objektu.

Důležitým aspektem prostoru je vymezení **celoměstského systému zeleně**, do kterého patří **Kaizlový sady a Park před Invalidovnou**, s **plánovaným pokračováním** v ose Kaizlových sadů přes ulice Sokolovskou a Rohanské nábřeží k břehům Vltavy. S tímto doplněním zelené infrastruktury počítá i **návrh Metropolitního plánu**. Realizace tohoto propojení vytvoří **přímou pěší a cyklistickou vazbu mezi Invalidovnou a břehem Vltavy** i novým, celoměstsky významným rekreačním územím revitalizovaného Rohanského ostrova.

Nedaleko Invalidovny je **plánován nový most vedoucí přes Vltavu do Holešovic**, který značně posílí propojení Karlína s touto rychle se rozvíjející částí Prahy. Tato přímá vazba umožní **intenzivnější užší napojení Invalidovny na aktivity kreativní čtvrti tzv. ArtDistrict7** sdružující ziskové i neziskové subjekty kulturních a kreativních odvětví, které se v této městské části koncentrují.

Rozvoj transformačního území Rohanské nábřeží, které se nachází severně od

stejnojmenné komunikace, **propojí urbanizované území Karlína s nově rozvíjenými částmi Palmovky**. Invalidovna tak získá nové širší okolí s výrazným podílem bydlení. Dostavba bytových domů je plánována také jižně od Invalidovny, podél ulice U Sluncové.

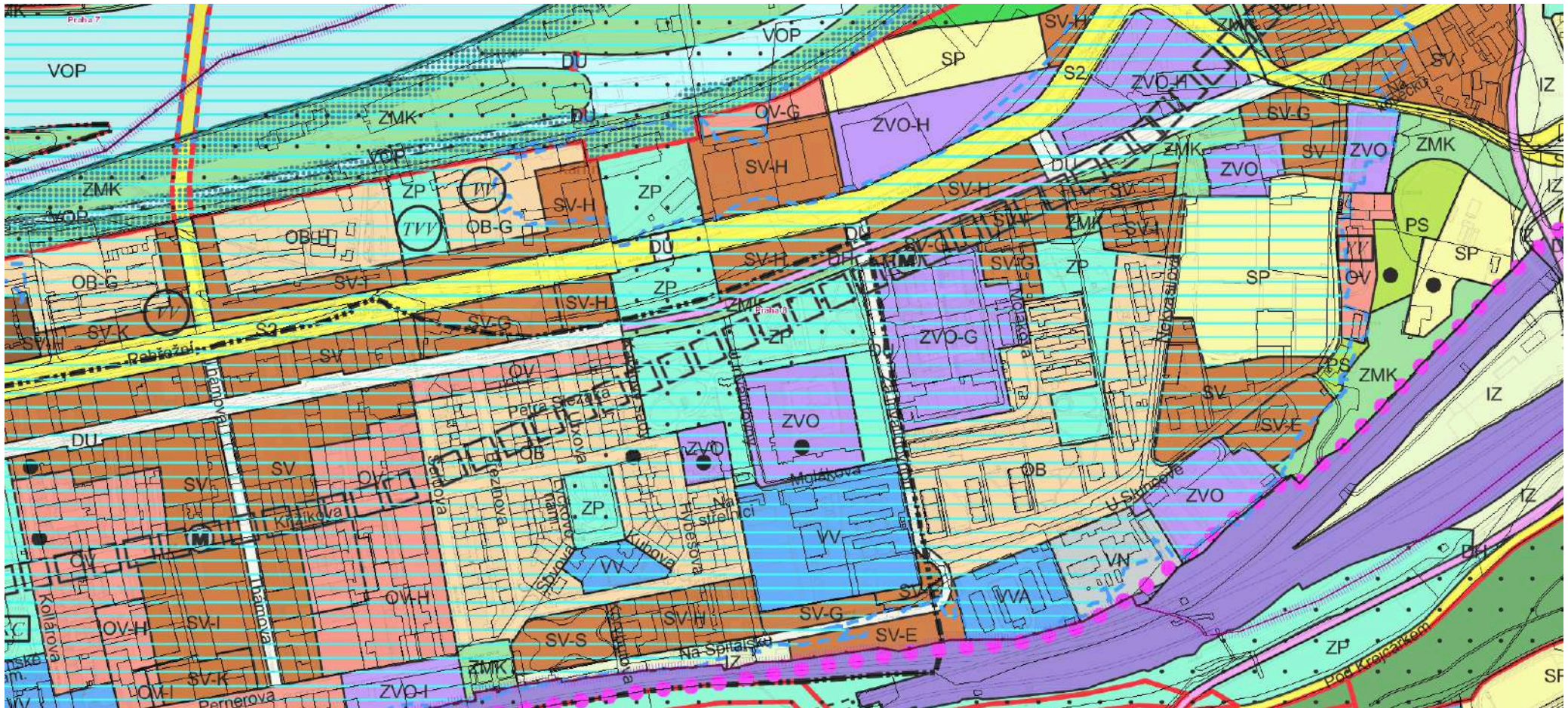
Dle platného i navrhovaného územního plánu však **Invalidovna přijde kvůli nové zástavbě o přímý kontakt s ulicí Rohanské nábřeží i samotným nábřežím Vltavy**. Dojde tak k zásadní změně oproti původní urbanistické koncepci, která v ose areálu ponechávala předpolí s přímým kontaktem k hlavní nábřežní komunikaci a řece, obdobně jako tomu je u pařížské Invalidovny. Oba plánovací dokumenty postup k Vltavě zachovávají, nicméně v ose Kaizlových sadů, nikoliv v ose Invalidovny.

Územní plán hl. m. Prahy

Areál Invalidovny je v platném *Územním plánu hlavního města Prahy na ploše vymezené pro funkci „zvláštní komplex občanského vybavení – ostatní (ZVO)“*. Hlavní využití plochy je vymezeno pro umístění areálů a komplexů specifických funkcí nebo jejich kombinace a koncentrované aktivity neuvedené v jiných plochách pro zvláštní komplexy občanského vybavení, přičemž zvláštní komplexy občanského vybavení vymezují plochy převážně nadmístního významu s velkou koncentrací funkcí.

Přípustné využití dle územního plánu pro takto definovanou plochu **zahrnuje širokou škálu funkcí**: obchodní zařízení s celkovou hrubou podlažní plochou nepřevyšující 20 000 m², stavby a zařízení pro veřejnou správu, stavby a zařízení pro administrativu, služby, zařízení veřejného stravování, hotelová a ubytovací zařízení, víceúčelové stavby a zařízení pro kulturu a sport, stavby a zařízení pro výstavy a kongresy, velké sportovní a rekreační areály, kulturní stavby a zařízení, muzea, galerie, divadla, koncertní sítě, multifunkční kulturní a zábavní zařízení, archivy a depozitáře, církevní zařízení, vědecké a technologické parky, inovační centra, školní budovy a zařízení, zdravotnická zařízení, sportovní zařízení, veterinární zařízení, zařízení sociálních služeb, zařízení záchranného bezpečnostního systému, drobné vodní plochy, zeleň, cyklistické stezky, pěší komunikace a prostory, komunikace vozidlové, plošná zařízení technické infrastruktury v nezbytně nutném rozsahu a liniová vedení technické infrastruktury.

Kaizlový sady, Park před Invalidovnou a navazující **pás zeleně v severním směru přes Rohanský ostrov** k Vltavě jsou v územním plánu definovány jako **plochy ZP – parky, historické zahrady a hřbitovy**. Jsou zároveň **součástí celoměstského systému zeleně**, jehož cílem je vytvořit a chránit ucelenou soustavu nezastavitelných ploch zeleně. **Přímo v komplexu Invalidovny pak je definována zeleň se zvláštní ochranou**.

Legenda

	veřejné vybavení		všeobecně obytné		izolační zeleň		záplavová území (ve smyslu zákona č. 254/2001 Sb.)
	parky, historické zahrady a hřbitovy		všeobecně smíšené		sady, zahrady a vinice		trasy a stanice metra
	vodní toky a plochy, plavební kanály		čistě obytné		nerušící výroby a služeb		památkové zóny (ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb.)
	ostatní		vybraná komunikační síť		sportu		celoměstský systém zeleně
	plochy a zařízení veřejné dopravy, parkoviště P+R						

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Výkresy územního plánu hl. m. Prahy, stav výkresů k 1. 1. 2019

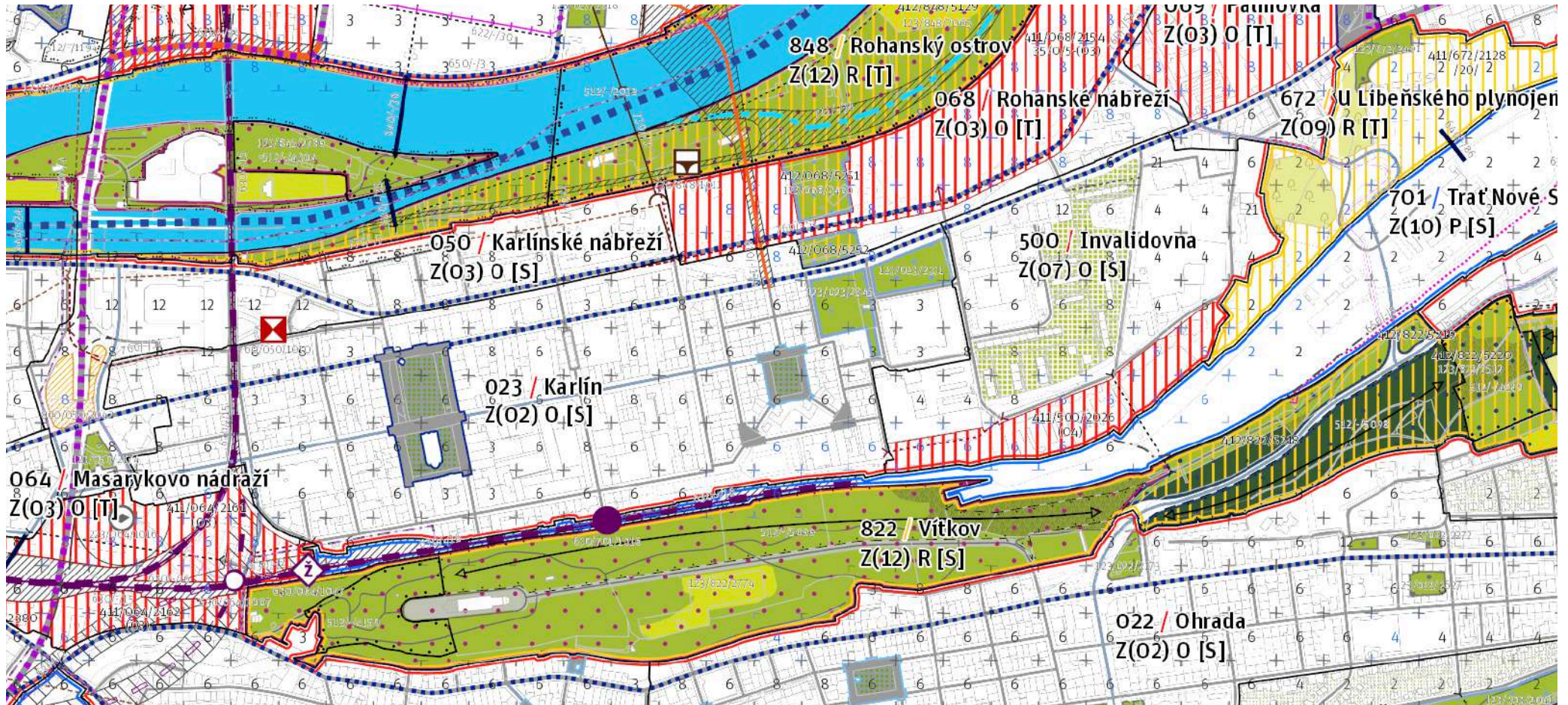
Návrh Metropolitního plánu

Návrh nového územního plánu hlavního města Prahy tzv. *Metropolitní plán* (ve verzi návrhu k projednání dle § 50 zákona o územním plánování) rozděluje území města na lokality, pro které definuje jednotlivé regulativy a cíle rozvoje. Od společného jednání k návrhu plánu v červnu 2018 probíhá zpracování připomínek, kterých se sešly tisíce. I když tento nový územní plán začne ve své upravené podobě platit nejdříve v roce 2023, představujeme zde, jak definuje hlavní principy pro rozvoj Invalidovny a jejího okolí.

Areál Invalidovny je **součástí lokality 023 Karlín**. Jde o **zastavitelnou stavební, stabilizovanou obytnou lokalitu s blokovou strukturou**. Návrh pro tuto lokalitu definuje cíl: „**zachování prostorového uspořádání, rozvíjení kompoziční osy Sokolovská a areálu Invalidovny obklopeného parkem**“.

Východní hrana Invalidovny **sousedí s lokalitou 500 Invalidovna s modernistickou strukturou**. Cílem navržených regulativů je **zachování prostorového uspořádání, rozvíjení charakteristických prvků**, jakými jsou dvě výškové úrovně zástavby, park ve volné zástavbě prostupující stavebními bloky lokality, **rozvíjení čtvrté třídy Sokolovské** a na vymezených transformačních plochách na jižní hraně lokality podél ulice Sluncové **doplnění zástavby s ohledem na celkový charakter lokalit**.

Severně od ulice Sokolovské je *Metropolitním plánem* vymezena **transformační zastavitelná stavební lokalita 068 Rohanské nábřeží s plánovaným obytným využitím**. Navržené regulativy jsou zaměřeny na **určení prostorového uspořádání, dotvoření sítě veřejných prostranství, dokončování čtvrté třídy Sokolovská, dotvoření výškové kompozice lokality v oblastech se stanovenou hladinou věží, vytvoření sítě veřejné vybavenosti a parků dle navržených parametrů transformačních ploch a zajištění prostupnosti do metropolitního parku Rohanský ostrov**, který je rekreačním zázemím lokality a celé čtvrti.

Legenda

	městská parkovací plocha zahradní		zástaviteľná transformační plocha s obytným využitím		ulice čtvrtové úrovně
	parkové sportoviště		nezástaviteľná transformační plocha s rekreačním		ulice místní úrovně
	les na nelesných pozemcích		lokální park		plocha výškové regulace s rozmezím podlažnosti odvozeným ze stavu
	soukromá zahrada		plocha, koridor dopravní nebo technické infrastruktury - návrh		plocha výškové regulace s rozmezím podlažnosti nově navrženým
	vodní plocha a vodní tok		regionální biokoridor v přesných hranicích		záchytná nádrž - návrh
	vodní tok - návrh		sběrná komunikace městského významu - návrh		

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Návrh metropolitního plánu hl. m. Prahy 2018, hlavní výkres

B.

Analýza území Invalidovny

Cíl a rozsah

Cílem této části je podrobně analyzovat specifika pražského Karlína a širšího okolí a také bližšího okolí objektu karlínské Invalidovny, především z pohledu urbanistického rozvoje, kvality veřejného prostoru, dopravní dostupnosti a saturovanosti kulturně-komunitní infrastruktury. Syntéza těchto oblastí analýzy napomohla identifikovat potřeby v kulturně-komunitním životě Karlína a ve využití veřejného prostoru, které může Invalidovna v ideálním případě doplnit a posílit.

Nejprve jsou popsány historický a současný vývoj Karlína a plánované projekty, které dále podpoří jeho rozvoj i atraktivitu pro obyvatele a návštěvníky. Poté je popsána struktura zástavby území, jeho funkční využití a zdejší památková ochrana.

Následující část identifikuje využívaná veřejná prostranství a bariéry v prostupnosti veřejného prostoru Karlína, poté se zaměřuje na analýzu současných hodnot a problémů veřejného prostoru v blízkosti Invalidovny.

V další sekci je zkoumána kulturně-komunitní infrastrukturu Karlína a v poslední části jsou, na základě rozhovorů s kulturními a kreativními aktéry v Karlíně popsány jejich hlavní potřeby s ohledem na rozvoj této infrastruktury.

Další oddíl se zaměřuje na dopravní a pěší dostupnost Invalidovny a měl by naznačit, jaká je potenciální spádová oblast uživatelů Invalidovny.

Poslední část této kapitoly nabízí stručný přehled plánovaných stavebních záměrů, které v blízké budoucnosti výrazně ovlivní územní kontext Invalidovny, Karlína a jejich okolí.

Kromě rozhovorů s místními aktéry nám jako podklady pro analýzu posloužily publikace a texty o historii Karlína, plánovací dokumentace a územně analytické podklady hlavního města Prahy, analýzy celopražské kulturně-komunitní infrastruktury vypracované Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy, informace o chystaných rozvojových projektech a empirická data získaná z návštěvy místa.

B1 Historický kontext

Karlín je pražská čtvrť přiléhající od východu k Novému Městu, kde hranici tvoří hrana ulice Těšnov. Severní a jižní hranice Karlína jsou jasně vymezeny Vltavou a úpatím Vítkova, na východě jej od Libně odděluje ulice Švábky a na severu Libeňský most.

Obec Karlín byla založena roku 1817 jako oficiální pražské předměstí. V té době zde již osmdesát let stála barokní budova Invalidovny od Kiliána Ignáce Dientzenhofera.

K rozsáhlé výstavbě pak došlo v 70. letech 19. století, kdy byly zbourány pražské městské hradby. Karlínské pozemky totiž patřily k nejlevnějším v bezprostřední blízkosti hlavního města. V roce 1903 získal Karlín status města a roku 1922 se stal součástí Velké Prahy¹.

Další významnou etapou rozvoje byla výstavba sídliště Invalidovna, jednoho z prvních pražských sídlišť vybudovaného v 60. letech na východ od barokní budovy, podle které dostalo název².

Karlín byl výrazně zasažen povodní v roce 2002, která dokonce vedla ke zborcení a následným demolicím několika domů a dále zhoršila technický stav již tehdy chátrající budovy Invalidovny. I kvůli destrukci způsobené povodněmi se Karlín rychle stal nejintenzivněji rozvíjenou oblastí města v blízkosti historického centra a vzniklo zde množství kulturních a komunitních subjektů³.

Dynamický rozvoj Karlína pokračuje i v současnosti. Stará původní zástavba je doplňována o soudobé budovy a v době, kdy bude Invalidovna otevřena veřejnosti, bude již prostor mezi historickým objektem a Vltavou z velké části zastavěn.

B1.1 Výšek z Map stabilního katastru dokumentující podobu Karlína v roce 1842

B1.2 Výšek z Pánu polohy a výšek královského hlavního města Prahy dokumentující podobu Karlína v roce 1889

B1.3 Výšek z Výškopisného plánu hlavního města Prahy s okolím dokumentující podobu Karlína v letech 1920-1924

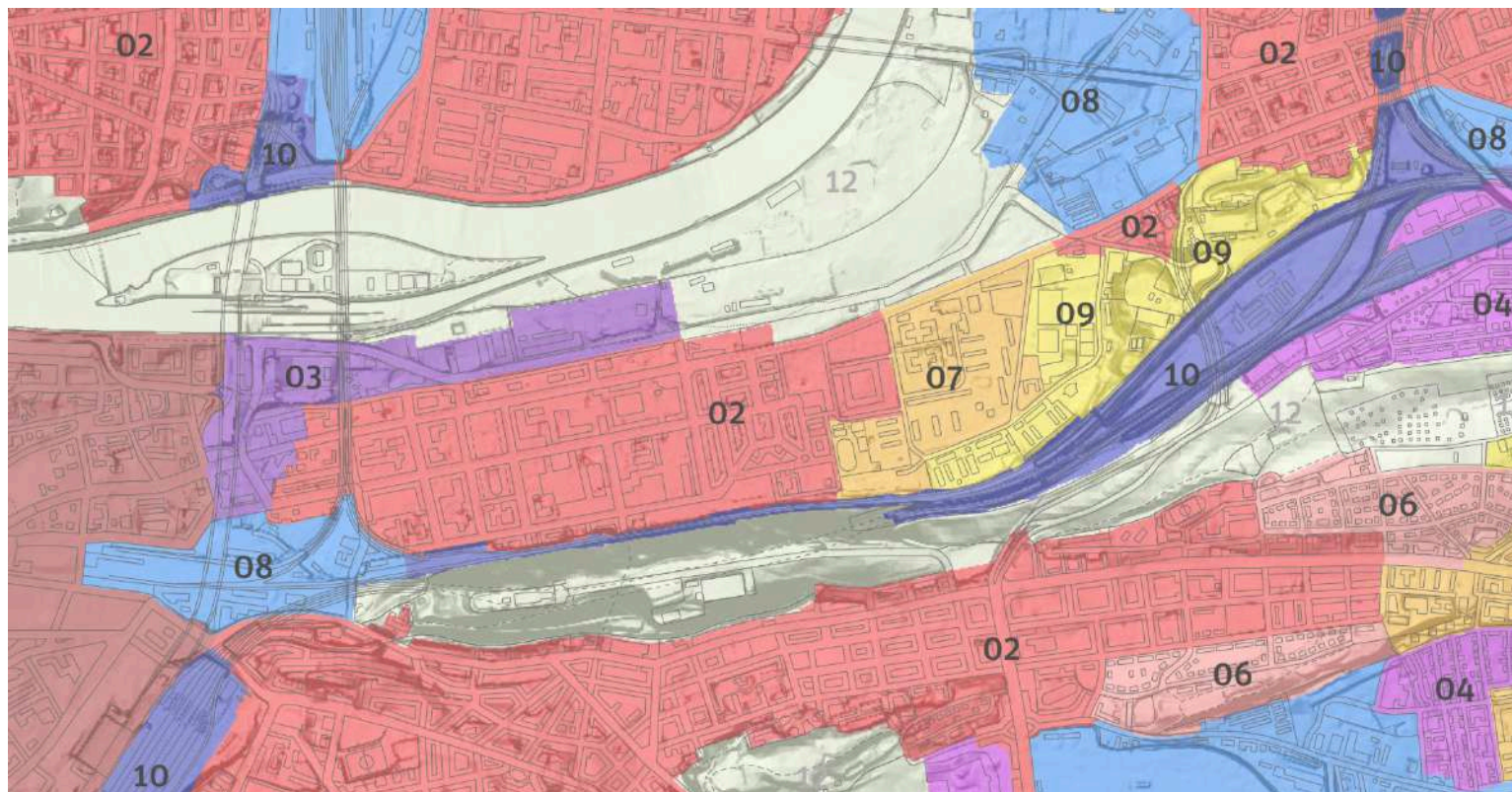

B1.4 Výšek z Orientačního plánu hlavního města Prahy dokumentující podobu Karlína v roce 1938

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, portál DvěPrahy.cz

B2 Struktura území

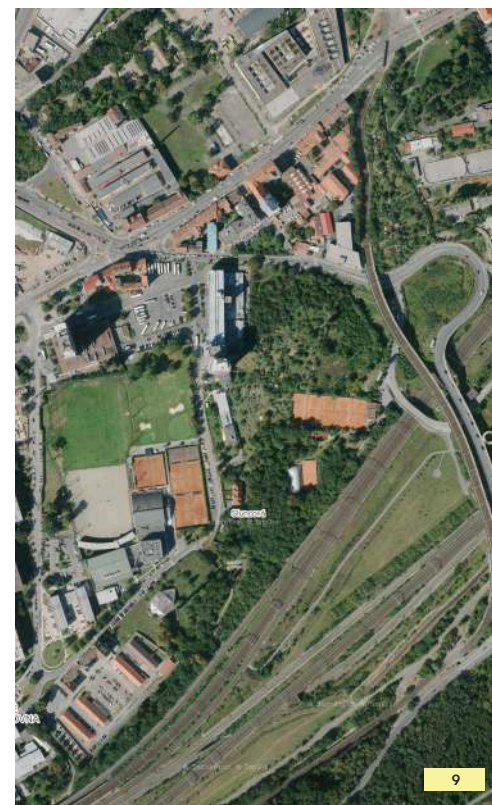
Struktura území Karlína je z větší části tvořena rezidenční blokovou zástavbou. Budova Invalidovny se nachází na východním okraji historického Karlína a za ní leží modernistická struktura sídliště Invalidovna. Objekt zároveň sousedí s dalšími novodobějšími zástavbami v podobě školního areálu a kancelářského komplexu. Ortofota na protilehlé straně ilustrují reálnou podobu struktur na území Karlína z leteckého pohledu.

Legenda

1	rostlá struktura	5	vesnická struktura	9	areál vybavenosti
2	bloková struktura	6	zahradní město	10	lineární struktura
3	hybridní struktura	7	modernistická struktura		
4	heterogenní struktura	8	areál produkce		

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2016

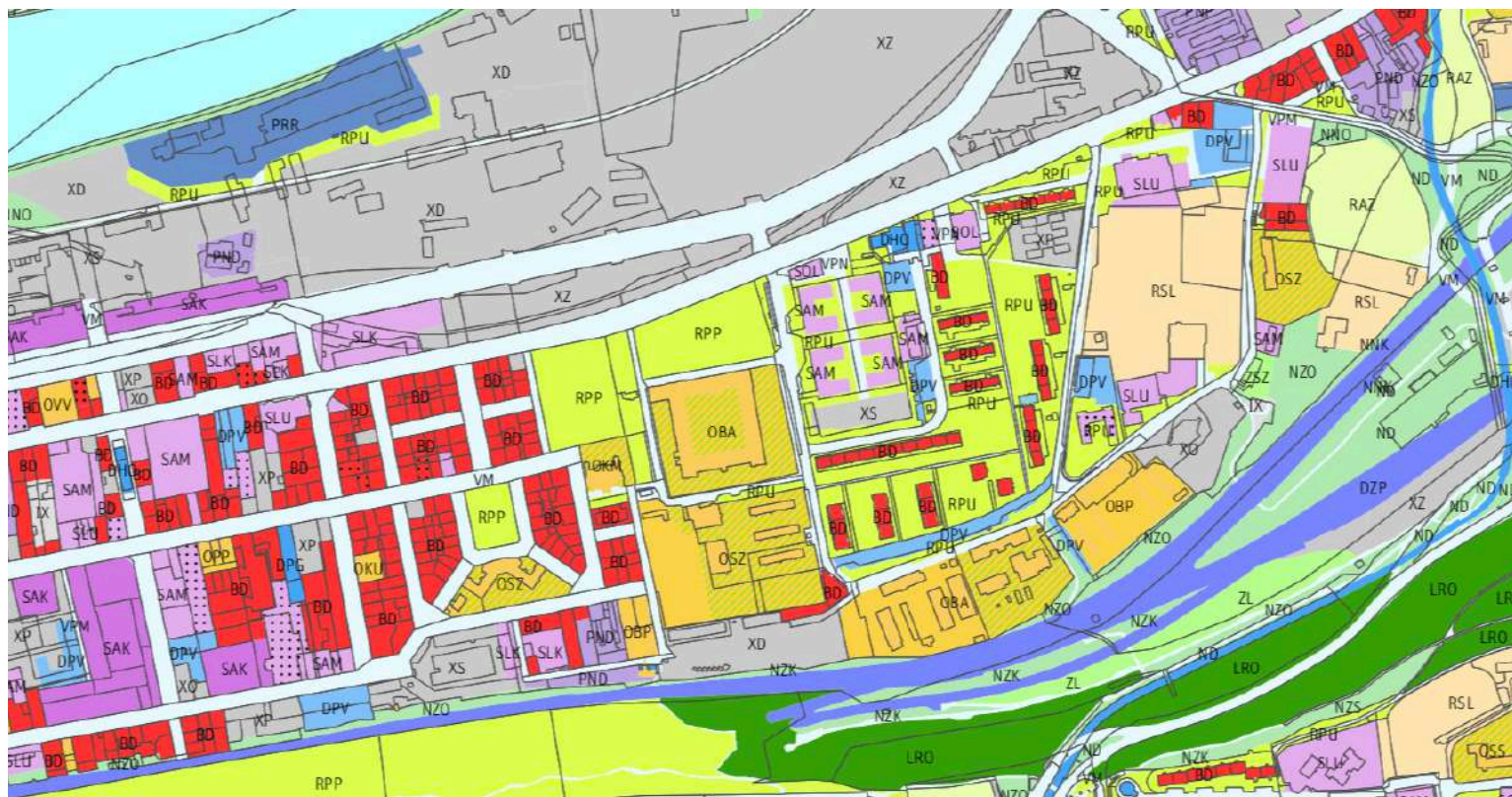

Zdroj: ortofoto mapy.cz + vlastní rozdělení

B3 Funkční využití území

Využití

Rozsáhlé šedě zbarvené zóny značící prozatím nevyužívané plochy, jež převládají v úseku mezi Sokolovskou ulicí a břehem Vltavy, dokazují potenciál tohoto území pro budoucí rozvoj, jehož podrobnější podoba je zaznamenána ve výkresu územního plánu.

Legenda

 parky	 plochy železnice	 nelesní porosty dřevin / doprovodná vegetace	 administrativa, komerční služby
 školy	 rekreační areály	 parkoviště	 louky, pastviny, zahrady, sady
 bytové domy	 nevyužívané objekty a plochy	 zahrady a hřiště občanské vybavenosti	
 ubytování / stravování / občanská vybavenost	 lesy, lesoparky	 polyfunkční občanské vybavení	

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2016

Legenda

	rodinné domy		polyfunkční rodinné a bytové domy
	čínžovní vily		transformační území s plánovanou rezidenční výstavbou
	bytové domy		

Bydlení

Objekt Invalidovny nesousedí přímo s rezidenční zástavbou. Jižní rohy areálu leží poblíž obytných budov, jinak je však Invalidovna ze všech stran od bytových staveb oddělena parky či komplexy školy a kanceláří. Tento prostorový kontext může být důležitý při pořádání venkovních akcí. Při respektování přiměřené hladiny hluku by takové akce, především ty konající se přes den, neměly být okolním obyvatelům na obtíž.

Rozvoj transformačních lokalit na břehu Vltavy přinese do této části Karlína výrazné množství nových obyvatel. Pro ně stejně jako pro stávající rezidenty může Invalidovna představovat atraktivní centrum kulturních a komunitních aktivit.

B4 Vlastníci v území

Modré šrafování na kartogramu vlastnických poměrů značí plochy ve správě městské části Praha 8. Ta spravuje parkové plochy v bezprostřední blízkosti Invalidovny a také pruhy zeleně podél oplocení areálu. Spolupráce s místní samosprávou bude tedy klíčová pro úspěšné fungování Invalidovny jako veřejného prostoru.

Legenda

	Česká republika včetně státěm ovládaných subjektů		kraje ČR mimo hl. m. Prahu		zjištěné a zařazené zahraniční subjekty (cizího práva)
	hl. m. Praha bez MČ		obce ČR mimo hl. m. Prahu		vlastníci nezařazení do jiných vlastnických skupin
	ve správě MČ Praha 8		zbývající tuzemské právnické osoby		spoluvlastněno dvěma a více subjekty vlastnického práva
	městské části hl. m. Prahy		tuzemské fyzické osoby		vlastník z KN nezjištěn

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2016 + vlastní úprava

B5 Památková ochrana

Invalidovna leží na východním okraji památkově chráněné oblasti historického Karlína. Východní část Karlína je památkově méně saturovaná a Invalidovna představuje nejdůležitější zdejší památku. Zároveň sousedí s cenným urbanistickým souborem sídliště Invalidovna.

Legenda

	památkový objekt Invalidovny		ochranné pásmo Památkové rezervace v hlavním městě Praze		historicky významné stavby (vzniklé před r. 1900)		architektonicky cenné stavby a soubory (vzniklé po r. 1850)
	památková rezervace v hlavním městě Praze		území se zákazem výškových staveb dle ÚPnSÚ HMP		místa významných udalostí		nemovitě kulturní památky
	památkové zóny vyhlášené		historicky významné stavby a soubory (vzniklé před r. 1900)		nemovitě kulturní památky		kompoziční osy
	ochranná pásma NKP		cenné urbanistické soubory (bez památkové ochrany založené po r. 1920)		historické zahrady a parky		

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2016 + vlastní úprava

B6 Veřejná prostranství

Nejdůležitějším a nejrozsáhlejším veřejným prostranstvím Karlína je Karlínské náměstí (5), ležící v západní části Karlína. Ve východním Karlíně, poblíž Invalidovny, se nachází menší Lyčkovo náměstí (4).

V bezprostřední blízkosti objektu Invalidovny se nacházejí jediné parkové plochy na území Karlína, jmenovitě Park před Invalidovnou (1), Kaizlovny sady (2) a za Sokolovskou ulicí psí hřiště (3). Ty jsou přes den hojně využívány místními a také často slouží ke konání akcí městské části.

Kromě Karlínského náměstí leží v západním Karlíně také Kasárna Karlín (6), která v současnosti plní funkci významného, intenzivně využívaného veřejného prostoru v Karlíně pro místní i návštěvníky. Její provoz je však pouze dočasný.

Na břehu Vltavy, severně od Karlínského náměstí, se pak nachází zelená plocha v současnosti využívaná projektem Přístav 18600 (7), který ji v letních měsících přetváří na živé společenské místo s kulturním programem.

Posledním velkým otevřeným prostorem v okolí, ležícím na jih od Invalidovny i celého Karlína, je rozlehlý park na Vítkově (8). Ten je však od Karlína oddělen železničními kolejemi (15), a i přes svou malou geografickou vzdálenost tak zůstává pro místní poměrně špatně přístupný.

Struktura veřejných prostranství

Legenda

 náměstí / uliční prostranství	 loubí	 parkově upravené plochy	 parky
 dětské hřiště	 ostatní přístupné zpevněné plochy	 významné solitérní stromy / skupina stromů a kerů	 rekreační areály, hřiště

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2016 + vlastní úprava

Prostupnost a bariéry

Legenda

 plot	 ochrana	 prostupnost
 hrana tvořená fasádou domu	 bariéra	 bariéry
 zelená bariéra		

Pro kulturně-komunitní aktivity ve veřejném prostoru jsou tedy nejintenzivněji využívány zejména Kaizlovy sady, Karlínské náměstí, nádvoří Kasárny Karlín a prostor přístavu 18600. Po svém otevření Invalidovna významně posílí celou zelenou parkovou zónu, která se před objektem nachází.

V prostoru kolem Invalidovny se ovšem nachází také množství pohybových bariér. Přístup k objektu z jihu je omezen areálem ZŠ a MŠ Petra Strozziho (11).

Na východě je pak sídliště Invalidovna od historické budovy odděleno kancelářským komplexem (10), který není pěšky průchozí východo-západním směrem.

Bariéry pro pěší představují také oplocená zahrada Národního domu v Karlíně (12), od roku 1990 sídla rozhlasu Regina, a oplocené dětské hřiště (13) přiléhající ke Kaizlovým sadům na západní straně Invalidovny.

Další bariéru v prostupnosti území představuje v současnosti i samotný objekt Invalidovny (9). Jako poslední překážku ve veřejném prostoru lze uvést UÁN Florenc (14). To se nachází na opačné straně Karlína než Invalidovna, ale představuje výrazné hluché místo v jinak pravidelné síti ulic.

Problémy

1. Samotný objekt Invalidovny v současnosti představuje bariéru ve veřejném prostoru jako prázdňá, oplocená budova, která nepodporuje živé městské prostředí.
2. Neupravená zeleň v okolí Invalidovny představuje prostorovou bariéru, snižuje využitelnost prostoru z důvodů viditelnosti a bezpečnosti.
3. Prostor mezi Invalidovnou a rádiem Regina, přiléhající k ulici U Invalidovny, se po 16. hod. pravidelně vyprázdňuje, co jej opouští děti ze školní družiny, a ve večerních hodinách přitahuje sociálně patologické jevy. Lidé prostor v tento čas spíše obcházejí.
4. Ulice U Invalidovny je ve špatném stavu, není možné ji využít pro volnočasové aktivity, které by místní uvítali, např. pro jízdu na kole, kolečkových bruslích atd. Podobná je také situace v ulici Molákova, vedoucí za areálem Invalidovny.
5. V ulici Sokolovská bylo odstraněno zábradlí u tramvaje, což snižuje bezpečnost využití komunikace v úseku bez aut.
6. Kaizlový sady ani park před Invalidovnou nedisponují občanskou vybaveností (toalety, voda atd.).
7. Kaizlový sady ani park před Invalidovnou nedisponují infrastrukturou pro pořádání akcí (přípojky na elektřinu, vodu).
8. Prostor obou parků je přístupný pro psy a často nebývá důkladně uklizen.
9. Kvůli nahrávacím studiům rozhlasu Regina je nutné při využívání veřejného prostoru v okolí Invalidovny respektovat maximální hlukovou hladinu 75 decibelů.
10. Kancelářský komplex u ulice Za Invalidovnou je, s výjimkou jedné cesty na jižním konci areálu, neprůchozí východo-západním směrem.

Hodnoty

- 1.** Nádvoří Invalidovny má potenciál být stinným a živým veřejným prostorem.
- 2.** Nároží západního křídla objektu Invalidovny a Kaslových sadů představuje nejfrekventovanější místo v parku.
- 3.** Dětské hřiště je hojně využíváno školní družinou do 16 hod.
- 4.** Zahrada českého rozhlasu Regina je využívána k pořádání letního kina promítajícího aktuální filmy, který navštěvuje veřejnost z celé Prahy; dále jsou zde pořádány kulturní workshopy, které navštěvují primárně místní obyvatelé.
- 5.** Rádio Regina má vlastní generátor energie, který může fungovat jako zdroj elektřiny pro akce v parku.
- 6.** Kaizlový sady jsou oblíbeným místem pro konání akcí pořádaných jak soukromými subjekty, tak městskou částí (United Islands, Karlínský masopust atd.).
- 7.** V úseku ulice Sokolovská podél parků je odkloněna automobilová doprava, jezdí zde pouze tramvají.
- 8.** Skrz parky vede nejfrekventovanější pěší trasa z ulice Křížkova k metru Invalidovna.
- 9.** Kolem Invalidovny vede městská cyklotrasa. Ulice Za Invalidovnou je frekventovaná chodci.
- 10.** Ulice Za Invalidovnou je frekventovaná chodci.
- 11.** Veřejný prostor mezi přílehlými kancelářskými budovami je intenzivně využíván.

B7 Životní prostředí

Hladina hluku

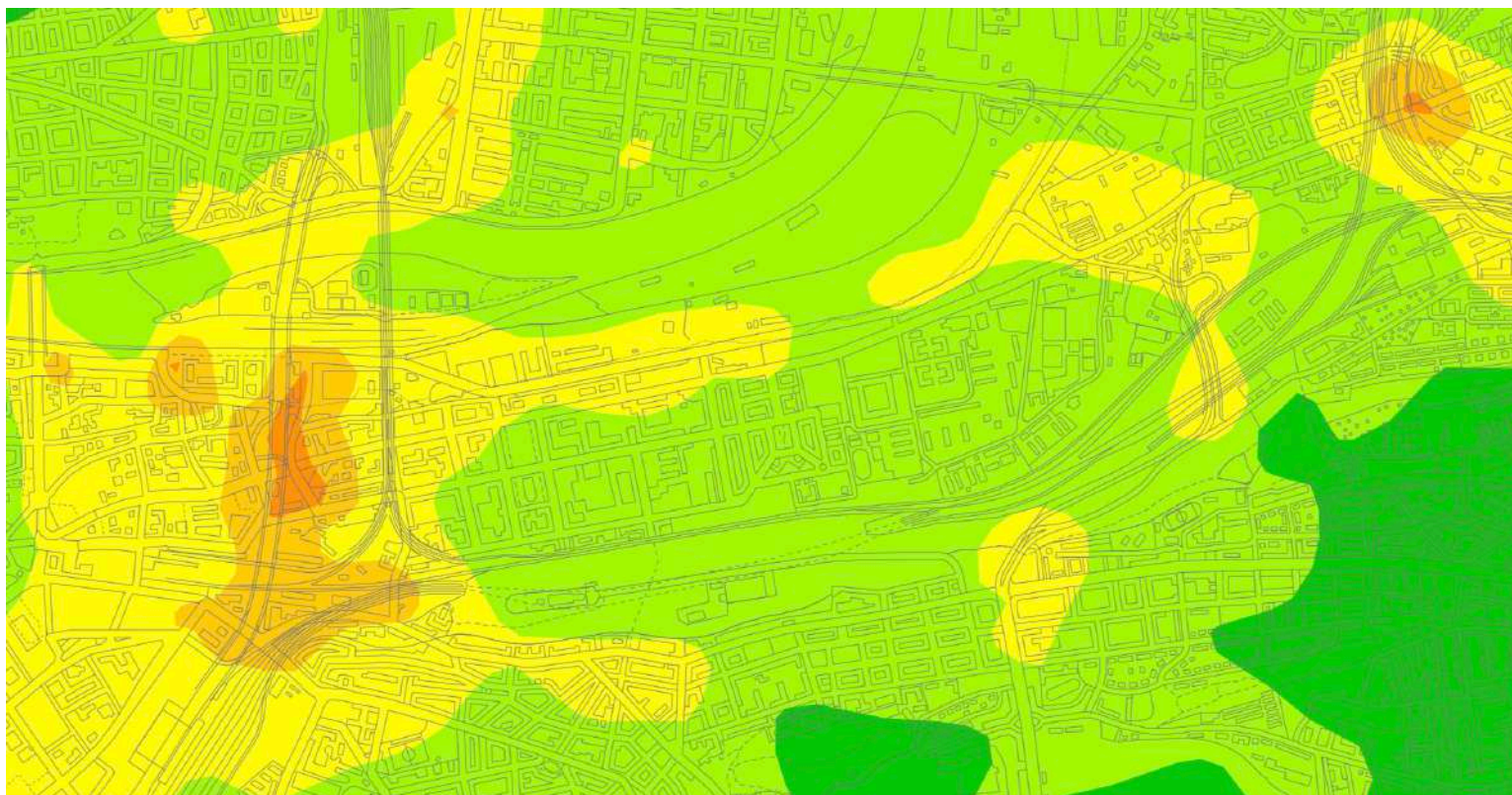
Hladina hluku v okolí Invalidovny je rovněž relativně nízká. Hluk se v Praze nejvíce koncentruje do oblastí komunikací, takže lokace Invalidovny mezi parkovými plochami hlukovou zátěží objektu snižuje. Nejhluchnějším místem v blízkosti Invalidovny je Sokolovská ulice. V současnosti je však automobilová doprava v úseku vedoucím kolem Kaizlových sadů a Parku před Invalidovnou permanentně odkloněna a projíždí tudy pouze tramvaje, což hladinu hluku znatelně snižuje.

Legenda

 35 - 40 [dB]	 50 - 55 [dB]	 65 - 70 [dB]
 40 - 45 [dB]	 55 - 60 [dB]	 70 - 75 [dB]
 45 - 50 [dB]	 60 - 65 [dB]	 > 75 [dB]

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2016

Legenda

	do 20,0 [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$]		30,1 - 35,0 [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$]
	20,1 - 25,0 [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$]		35,1 - 40,0 [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$] (imisní limit)
	25,1 - 30,0 [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$]		40,1 [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$] a vic

[$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$] = Koncentrace škodlivin v ovzduší je udána v mikrogramech (jedné miliontině gramu) na metr krychlový, neboli $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Kvalita ovzduší

Vzduch v okolí Invalidovny je poměrně málo znečištěný, což je pozitivem při pořádání kulturních a komunitních akcí pod širým nebem. V tomto ohledu je Invalidovna situována lépe než Karlínské náměstí, které leží blíže oblastem s nižší kvalitou vzduchu.

B8 Kulturní a komunitní vybavenost

Karlín se v tomto století stal vitální čtvrtí s pestrou kulturní nabídkou, avšak většina stávajících kulturních a komunitních zařízení je koncentrována v západní části Karlína, konkrétně v úseku mezi ulicí Wilsonova a Karlínským náměstím. V tomto prostoru sídlí šest galerií, z nichž lze jmenovat například Karlín Studios, galerii VIPER či Hauch Gallery. Dále zde najdeme kulturní centrum Kasárna Karlín či multifunkční prostory Bar/ák a ANiMiKa HUB a také tradičnější kulturní zařízení jako Muzeum hl. m. Prahy, Hudební divadlo Karlín a kino Atlas.

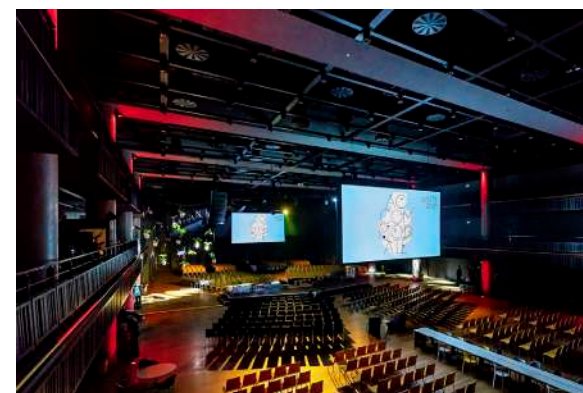
Východně od Karlínského náměstí však tato koncentrace kulturně-komunitních prostor nejen řídne, ale téměř zcela mizí. Na jihu náměstí se nachází DDM Karlínské spektrum a severně, na břehu Vltavy, leží multifunkční venkovní prostor Přístav 18600, který však operuje pouze v letních měsících, tedy od května do konce září. V jižní části Karlína, u úpatí Vítkova, zase sídlí Fórum Karlín, prostor s bohatou kulturní nabídkou celopražského významu, který však slouží především ke konání velkých kulturních akcí a nebývá mimo tento program přístupný, tudíž nelze jej tedy považovat za klasicky koncipované třetí místo.

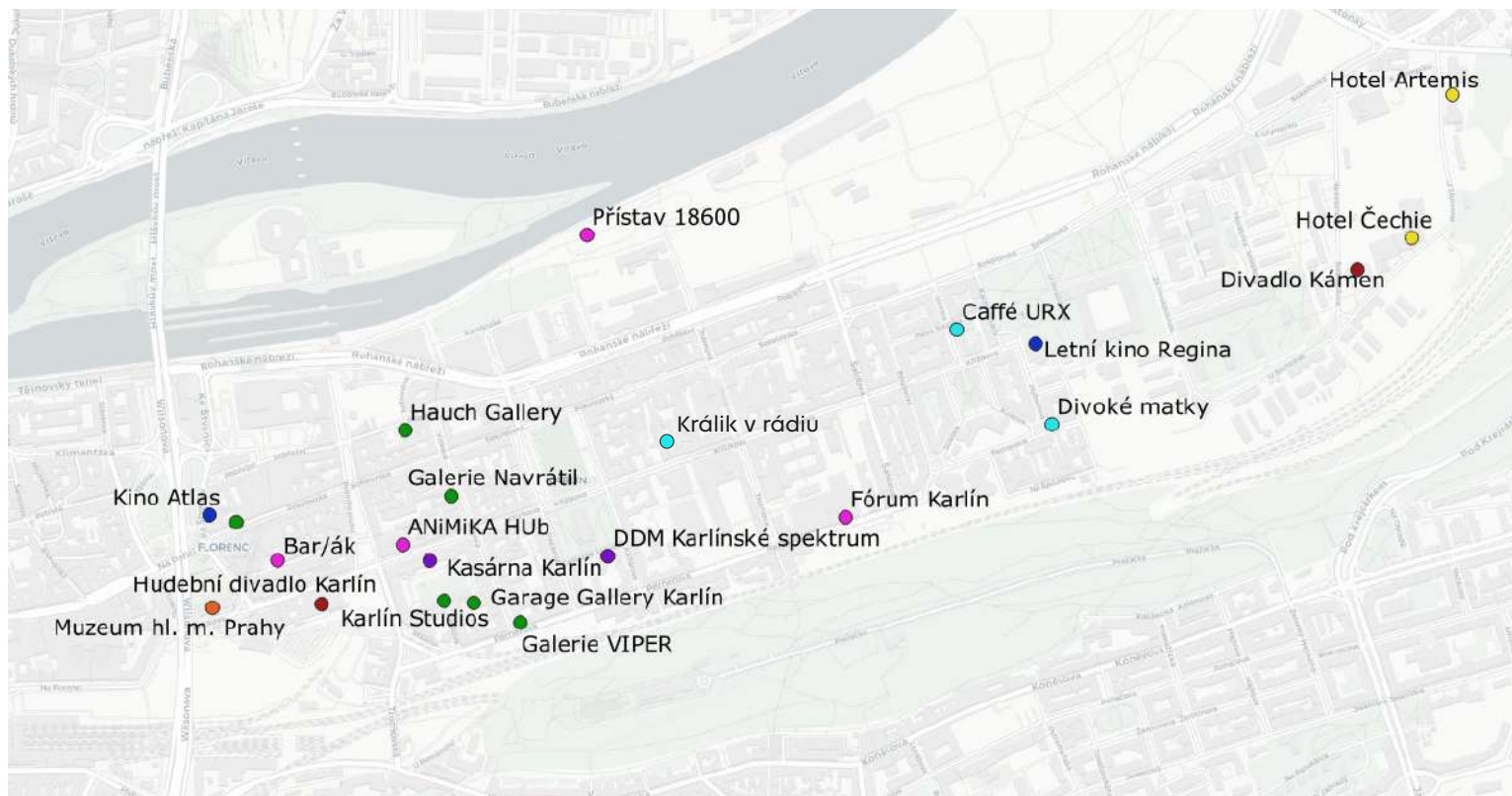
Termín "third place" (třetí místo) je v urbanismu užíván pro označení veřejného prostoru, kde lidé tráví čas rekreačně či společensky. Poprvé jej definoval americký sociolog Ray Oldenburg ve své knize The Great Good Place (1989), kde

třetí místo vymezuje vůči prostorům, kde lidé bydlí, které nazývá prvními místy, a těm, kde pracují, tedy druhým místům.

Toto kritérium naopak splňují Caffè URX a Divoké matky, kavárny s kulturním programem nacházející ve východní části historického Karlína, poblíž budovy Invalidovny. V této oblasti dále sídlí český rozhlas Regina, který v zahradě svého sídla v Národním domě pořádá letní kina a také dvě vzdělávací zařízení, ZŠ a MŠ Lyčkovo náměstí a ZŠ a MŠ Petra Strozziho, která slouží v odpoledních a večerních hodinách také jako prostor pro volnočasové aktivity místních.

Na východ od budovy Invalidovny, za stejnojmenným sídlištěm, pak leží divadlo Kámen a také hotely Čechie a Artemis, které sice nedisponují kulturním programem, ale obsahují kongresové sály. Ty jsou však využívány především ke komerčním aktivitám a místní komunitě příliš neslouží.

Kulturní a komunitní vybavenost území

Ve východní části Karlína se tedy nacházejí určité prostory přispívající ke kulturnímu a komunitnímu životu čtvrti, které však nelze označit přímo za kulturně-komunitní centra, která by sloužila místním. Potenciál Invalidovny doplnit dostupnost na tomto "hluchém místě" je znázorněn na mapě vypracované IPR Praha v rámci analýzy kulturně-komunitní infrastruktury, která navíc poukazuje na bytovou výstavbu v okolí. Invalidovna může pomoci tuto mezeru vyplnit, a tím přiblížit kvalitu kulturně-komunitní infrastruktury Karlína územním celkům v Praze 1 a Praze 7, s některými z nichž Karlín sousedí a které byly v analýze IPR Praha identifikovány jako nejlépe saturované.

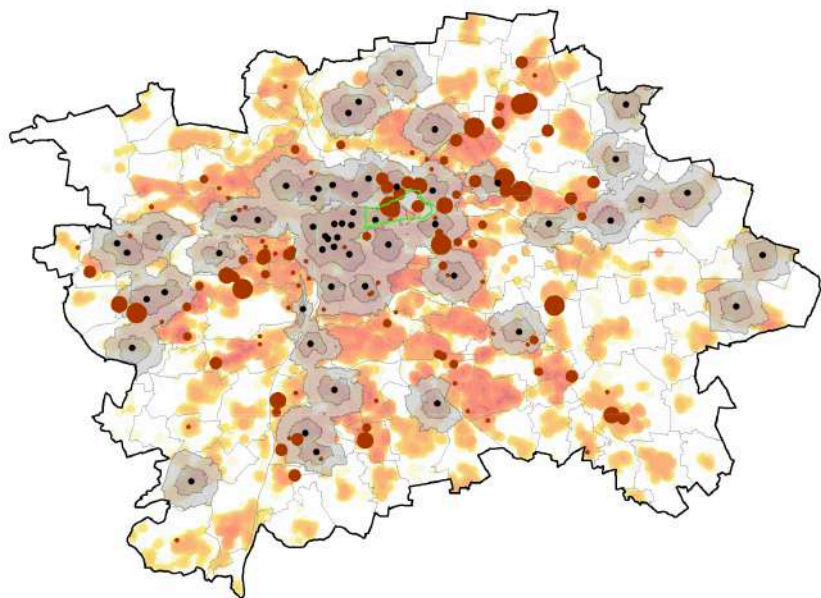
Hojnosti karlínského kulturního života také každoročně přispívá množství dočasných akcí lokálního i celopražského rozměru, které by ke svým činnostem areál Invalidovny v budoucnu jistě rády využily. Jejich výčet naleznete v tabulkách na následující dvojstraně.

Legenda

- kino
- muzeum
- divadlo
- galerie
- kulturní centrum
- multifunkční prostor
- kavárna s kulturním programem
- konferenční sál

Zdroj: podkladová mapa CartoDB „Positron“

Dostupnost kulturně komunitních center a aktuální bytová výstavba

Legenda

hustota obyvatel na km²

< 200 až > 20 000

• kulturně-komunitní centra

území Karlína

Pěší dostupnost

do 800 m

do 1500 m

Počet nových bytů celkem

• 10 - 49

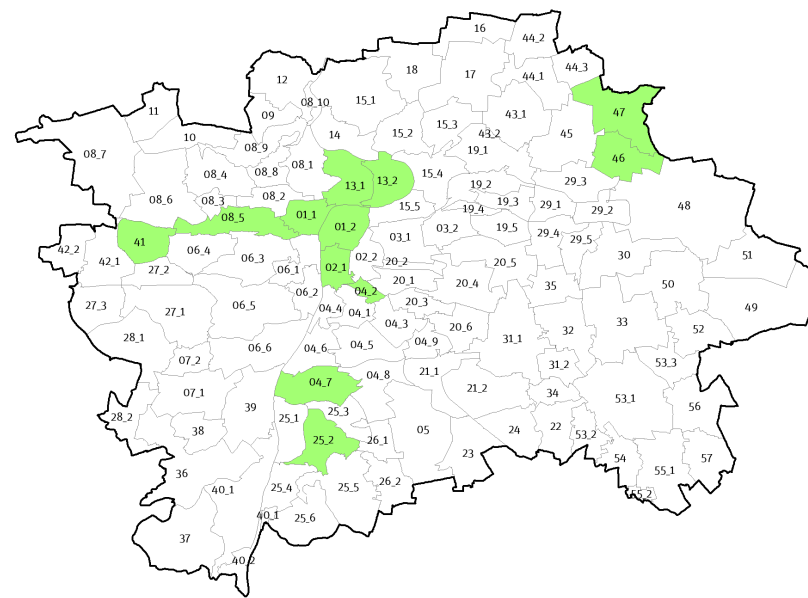
• 50 - 99

• 100 - 199

• 200 - 299

• 300 - 473

Území s nejvyšší úrovní saturace infrastrukturní potřeby kulturně komunitního centra

Legenda

bilanční územní celky s nejvyšší mírou saturace potřeby KKC

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Analýza infrastrukturních potřeb hl. m. Prahy (zaměřená na infrastrukturu vybrané občanské vybavenosti) [2019]; 4A: Kulturně komunitní centra + vlastní úprava

Tabulka 1: Seznam kulturních a komunitních zařízení v Karlíně

Zařízení	Typ	Adresa	Zřizovatel
Divadlo Kámen	divadlo	Nekvasilova 625/2	nestátní nezisková organizace
Hudební divadlo Karlín	divadlo	Křižíkova 283/10	hl. m. Praha
Galerie Navrátil	galerie	Vítkova 236/15	soukromý subjekt
Galerie VIPER	galerie	Vítkova 293/2	soukromý subjekt
Garage Gallery Karlín	galerie	Vítkova 247/7	soukromý subjekt
Hauch Gallery	galerie	Pobřežní 636/20a	soukromý subjekt
Karlín Studios	galerie	Prvního pluku 20/2	nestátní nezisková organizace
Minigalerie PATRO	galerie	Sokolovská 41/7	soukromý subjekt
Kino Atlas	kino	Sokolovská 371/1	soukromý subjekt
Letní kino Regina	kino	Hybešova 14/10	soukromý subjekt
Hotel Artemis	kongresový sál	U Sluncové 71/14	soukromý subjekt
Hotel Čechie	kongresový sál	U Sluncové 618/25	soukromý subjekt
DDM Karlínské Spektrum	kulturní/komunitní centrum	Karlínské nám. 316/7	příspěvková organizace hl. m. Prahy
Kasárna Karlín	kulturní/komunitní centrum	Prvního pluku 20/2	nestátní nezisková organizace
ANiMiKA HUB	multifunkční	Křižíkova 176/27	soukromý subjekt
Bar/ák	multifunkční	Za Poříčskou branou 284/7	soukromý subjekt
Fórum Karlín	multifunkční	Pernerova 676/51	soukromý subjekt
Přístav 18600	multifunkční	Za Karlínským přístavem 683/4	soukromý subjekt
Muzeum hl. m. Prahy (hlavní budova)	muzeum	Na Poříčí 1554/52	hl. m. Praha
Divoké matky	třetí prostor	Hybešova 516/2	soukromý subjekt
Králík v rádiu	kavárna s kulturním programem	Křižíkova 55/65a	soukromý subjekt
Caffé URX	třetí prostor	Urxova 479/6	soukromý subjekt

Tabulka 2: Lokální spolkové akce konající se na území Karlína

Akce	Typ akce	Pořadatel	Místo konání	Každoročně v Karlíně
Karlínské filmové léto	filmový festival	Kristián, s.r.o.	HMP	ano
Karlínský ples	ples	Karlínský spolek pro zábavu	Fórum Karlín	ano
Karlínský masopust	festival	MČ Praha 8 – DDM	Karlínské náměstí	ano
Konference Oživujeme prázdné domy	konference	MČ Praha 8, Prázdné domy, Nadace Via	Kasárna Karlín	ne
Léto Za Poříčskou bránou	komunitní akce	MČ Praha 8, CCEA, Divoké matky	Florenc, Bar/ák	ne
Rozsvícení vánočního stromu na Karlínském náměstí	komunitní akce	MČ Praha 8	Karlínské náměstí	ano
Street Happening of Karlín	hudební festival	MČ Praha 8 – DDM	Karlínské náměstí	ano

Tabulka 3: Celopražské akce konající se na území Karlína

Akce	Typ akce	Pořadatel	Místo konání	Každoročně v Karlíně
Ceny Anděl 2017 – 2nd Stage	festival - hudební	LUFF PRODUCTION, s.r.o.	před Forem Karlín	ne
Den architektury 2018	festival - architektura	KRUH, z. s.	Praha	ano
Den bez aut	festival	hl. m. Praha	Křížíkova	ne
Landscape Festival Praha 2018	festival - architektura	ARCHITECTURA, z. s.	Praha	ne
Lifeline Tour Praha 2018	mistrovství ČR v inline půlmaratonu	Lifeline (spolek)	Rohanské nábřeží	ano
Mezinárodní hudební festival Struny podzimu	festival - hudební	Struny podzimu, spol. s. r. o.	Divadlo Archa	ano
Noc kostelů 2018	festival - architektura	Arcibiskupství pražské	Praha	ano
OKOfest	festival	Art Movement, z. s.	Kasárna Karlín	ne
Open House Praha 2018	festival - architektura	Open House Praha, z.ú.	Praha	ano
Pražské cyklozvonění 2018	rodinný festival - podpora cyklistiky	NaKole, z. s.	trasa po Praze + program Křížíkova	ano (2017, 2018)
Pražský divadelní festival německého jazyka	festival - divadelní	THEATER.cz, z. s.	Divadlo Archa	ano
reSITE	festival - architektura + urbanismus	reSITE	Forum Karlín	ano
SIGNAL festival	festival - audiovizuální	Signal Production, s. r. o.	Praha	ne
TANEC PRAHA 2018	festival - taneční	Tanec Praha, z. ú.	Forum Karlín, Kasárna Karlín	ano
United Islands 2018	festival - hudební	Ostrovky, s. r. o.	Karlín	ano
Veletrh neziskových organizací NGO Market 2018	veletrh	Nadace Forum 2000	Forum Karlín	ano
Zažít město jinak 2018	festival	Auto*Mat, z. s.	Praha	ano

B9 Dopravní dostupnost

Městská hromadná doprava

Dostupnost karlínské Invalidovny je při využití hromadné dopravy relativně dobrá. Objekt se nachází mezi zastávkami metra B Křížíkova a Invalidovna a poblíž tramvajové zastávky Urxova, kde jezdí linky 3, 8, 24 a noční spoj 92. V docházkové vzdálenosti je také přívoz spojující Rohanské a Bubenské nábřeží.

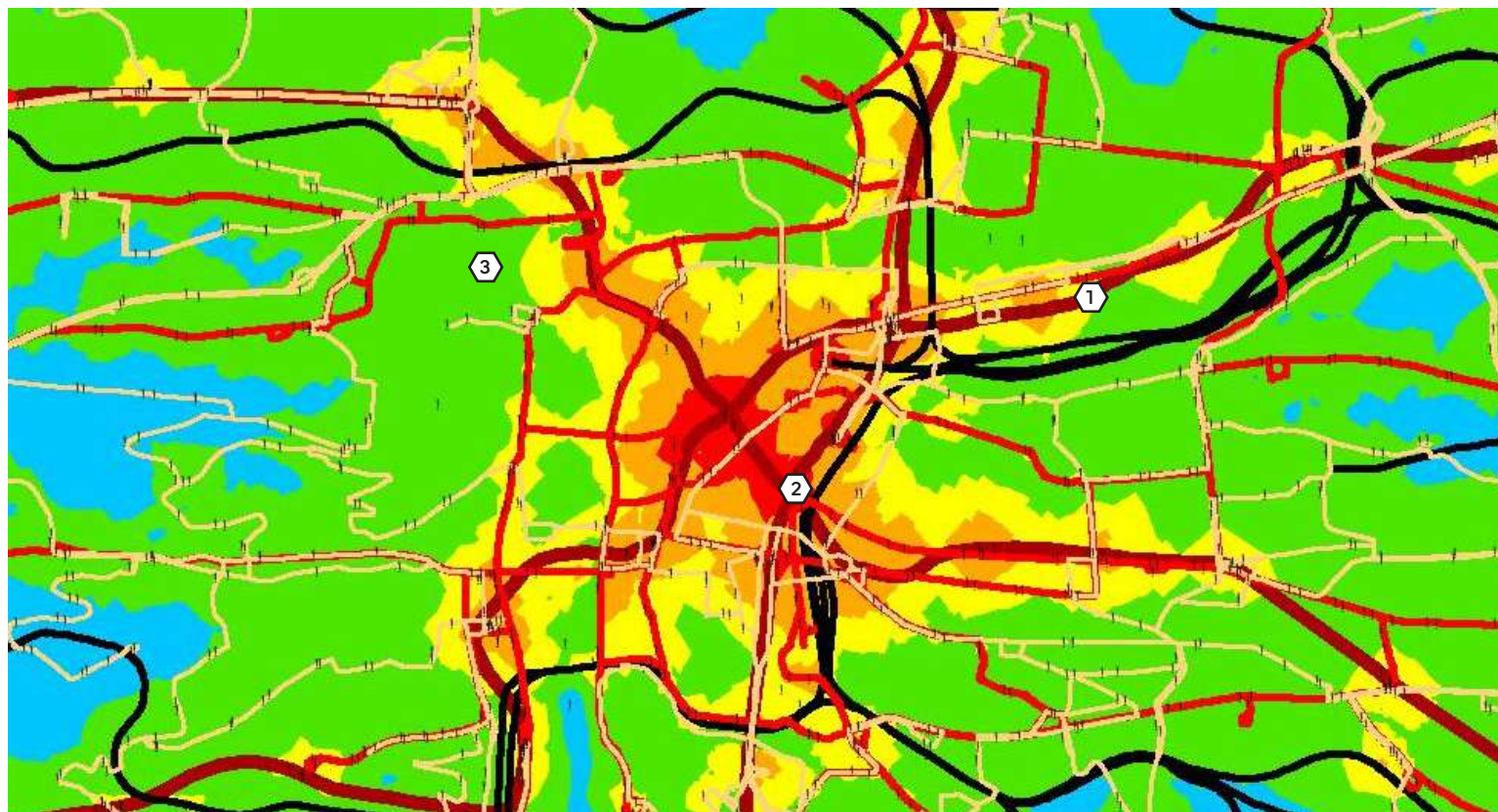
Nejhorší dopravní spojení z centra Prahy je od Pražského hradu. Od tramvajové zastávky Pražský hrad je Invalidovna při využití MHD vzdálena 40 minut, a může tedy být rychlejší sejit pěšky na Hradčanskou či Malostranskou a využít metra. Z Prahy 7 a Žižkova se pak k Invalidovně lze dopravit nejdéle za 30 minut, což platí i pro Dejvice a Hradčany, ze Starého Města pak do 20 minut.

S Karlínem sousedící lokality Florenc a Palmovka jsou od Invalidovny hromadnou dopravou vzdáleny něco málo přes 10 minut .

Veškeré informace o délce cesty prostřednictvím MHD jsou založeny na plánování tras pomocí serveru Google Maps.

Zdroj: podkladová satelitní mapa ESRI (Environmental Systems Research Institute) + vlastní úprava

Dostupnost centra Prahy prostředky PID a pěší docházka ke stanicí s čekáním na spoj

Analýza dostupnosti centra Prahy ukazuje relativní výhodu Invalidovny v dostupnosti ve srovnání s Pražským hradem, hlavní pražskou atrakivitou.

Legenda

■ 0 - 5 min.	■ 16 - 30 min.	— autobus	• zastávky PID
■ 6 - 10 min.	■ 31 - 45 min.	— tramvaj	① Invalidovna
■ 11 - 15 min.	■ 46 - 60 min.	— železnice	② Muzeum
		— metro	③ Pražský hrad

PARAMETRY

datum prosinec 2015

čas 6 - 9 hod. (pracovní den)

čekání max. 8 min.

cíl centrum - vymezení je uvedeno v textové části

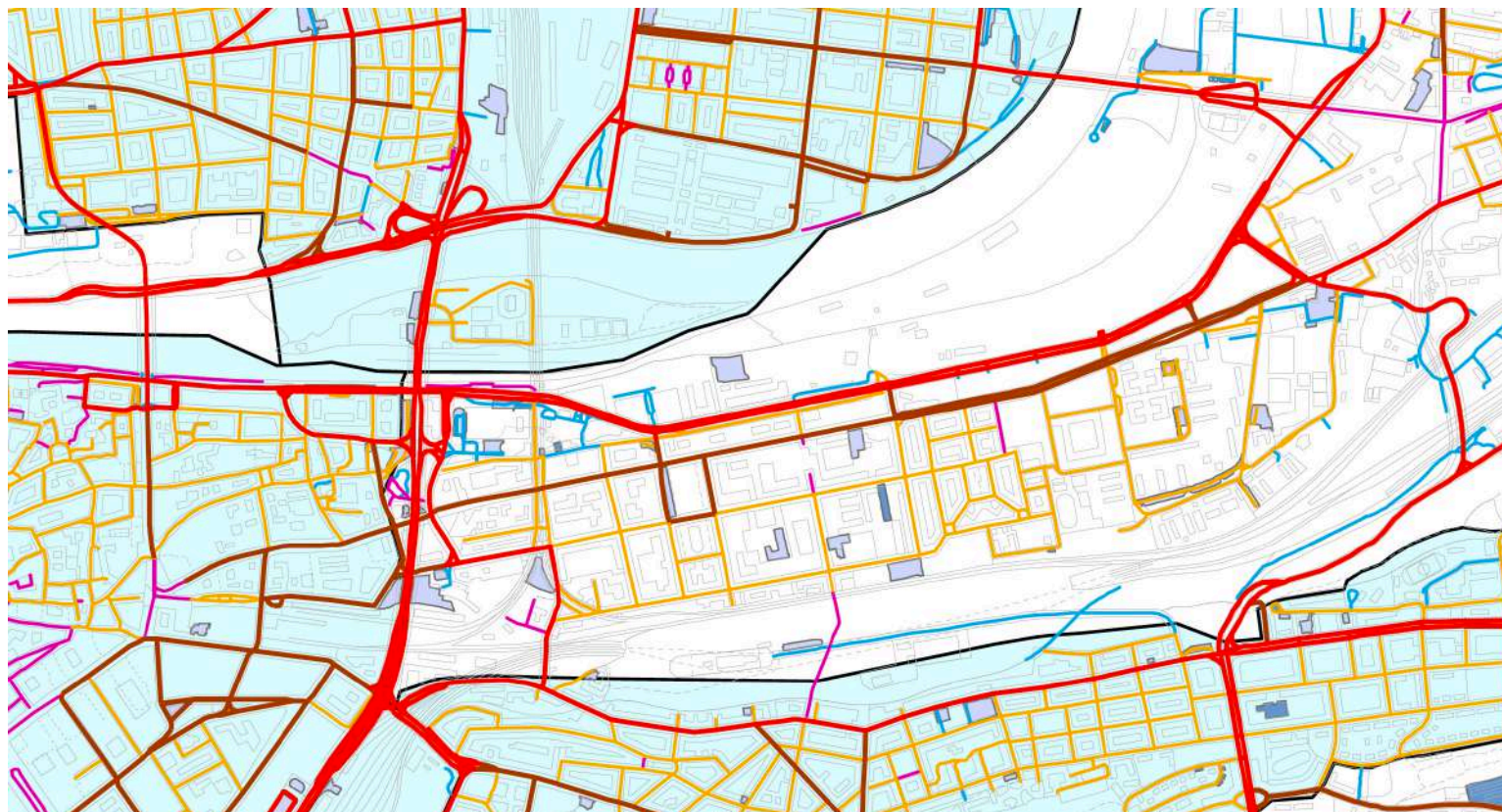
Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2016, ROPID 2015

Automobilová doprava

Karlín protínají dvě komunikace většího významu: Rohanské nábřeží, které je místní komunikací I. třídy, a Sokolovská ulice, místní komunikace II. třídy.

Druhá jmenovaná komunikace je v úseku procházejícím před Kaizlovými sady a Parkem před Invalidovnou zklidněna a projíždí tudy pouze tramvaje.

Zbytek silniční sítě Karlína tvoří místní komunikace III., případně v některých úsecích IV., třídy.

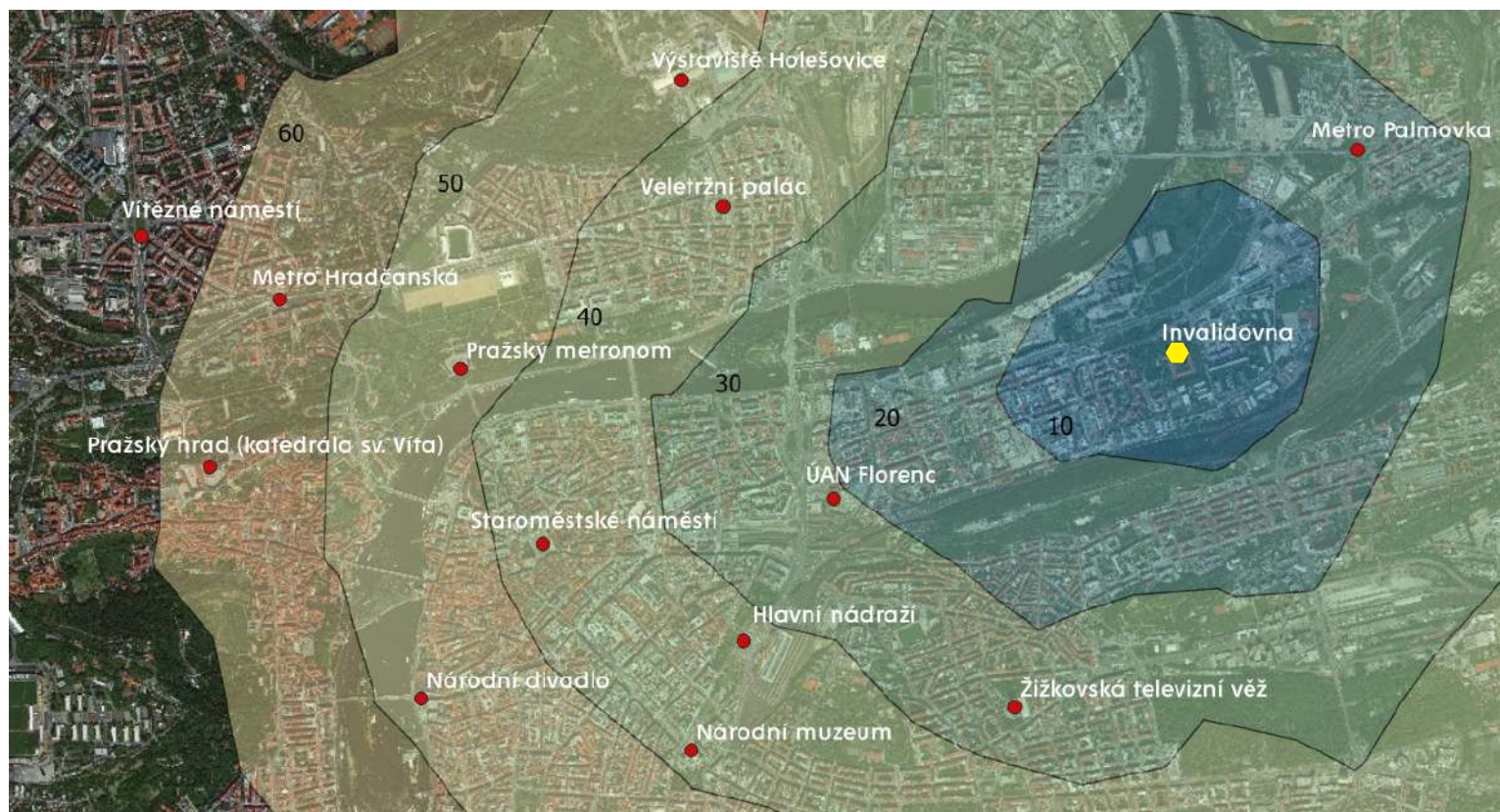
Legenda

- místní komunikace I. třídy
- místní komunikace II. třídy
- místní komunikace III. třídy

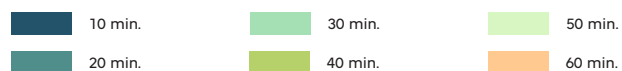
- vybrané místní komunikace IV. třídy
- vybrané účelové komunikace

- rozsah zón placeného stání
- parkoviště
- garáže

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2016

Legenda

Pěší

Pěšky se návštěvníci k Invalidovně dostanou odkudkoli z historického centra nejdéle za hodinu.

Zajímavá je také dostupnost z Prahy 7, která je součástí komunikačních kampaní Prague City Tourism (PCT) v rámci intenzivní snahy rozptýlit turisty do širšího centra města mimo zónu UNESCO. Dle diskuze s PCT Invalidovna velmi podpoří atraktivitu Karlína pro cestovní ruch, který je již teď v hledáčku jako zajímavá destinace pro gastronomii. Pěší vzdálenost z Prahy 7 k Invalidovně je bez použití přívozu cca hodina.

Dobrá je také dostupnost z nedaleké Palmovky, ze které lze k Invalidovně pohodlným tempem dojít za 20 minut.

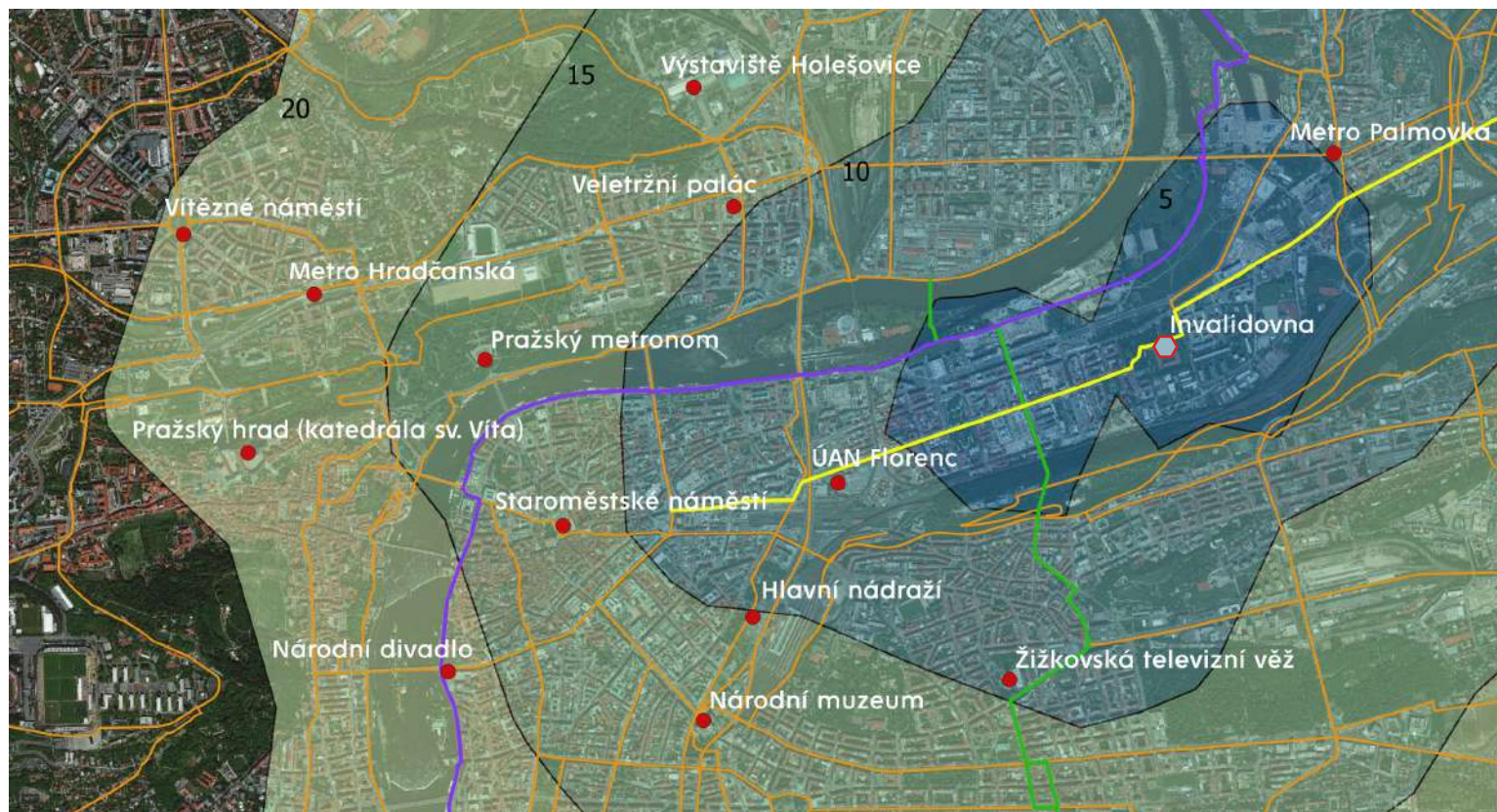
Časová pásma na mapách pěší a cyklistické dostupnosti jsou generována v programu QGIS pomocí pluginu ORS Tools. Ten je součástí projektu Openrouteservice, provozovaného Heidelbergským institutem geoinformačních technologií, spadajícího pod Univerzitu Heidelberg.

Cyklisté

Karlínem prochází dvě cyklistické trasy, jež jsou součástí pražského generelu páteřních a hlavních cyklistických tras. Ty zajišťují výbornou cyklistickou dostupnost čtvrti i samotného objektu Invalidovny, ke které lze odkudkoli z rozšířeného centra města dojet nejdéle za 20 minut.

Cyklistická trasa A 252 vede ulicí Křížíkova středem historického Karlína, který propojuje na západ s náměstím Republiky a na východ s Palmovkou, v jejímž směru prochází přímo vedle areálu Invalidovny.

Trasa A 2 je páteřní trasou generelu, vede skrze celou Prahu podél pravého břehu Vltavy. Na území Karlína prochází skrze Rohanský ostrov a k Invalidovně z ní lze snadno odbočit. Tato cyklistická trasa je také součástí celoevropské sítě cyklistických tras EuroVelo, konkrétně její "Sluneční trasy" Eurovelo 7, která protíná Evropu severo-jihním směrem.

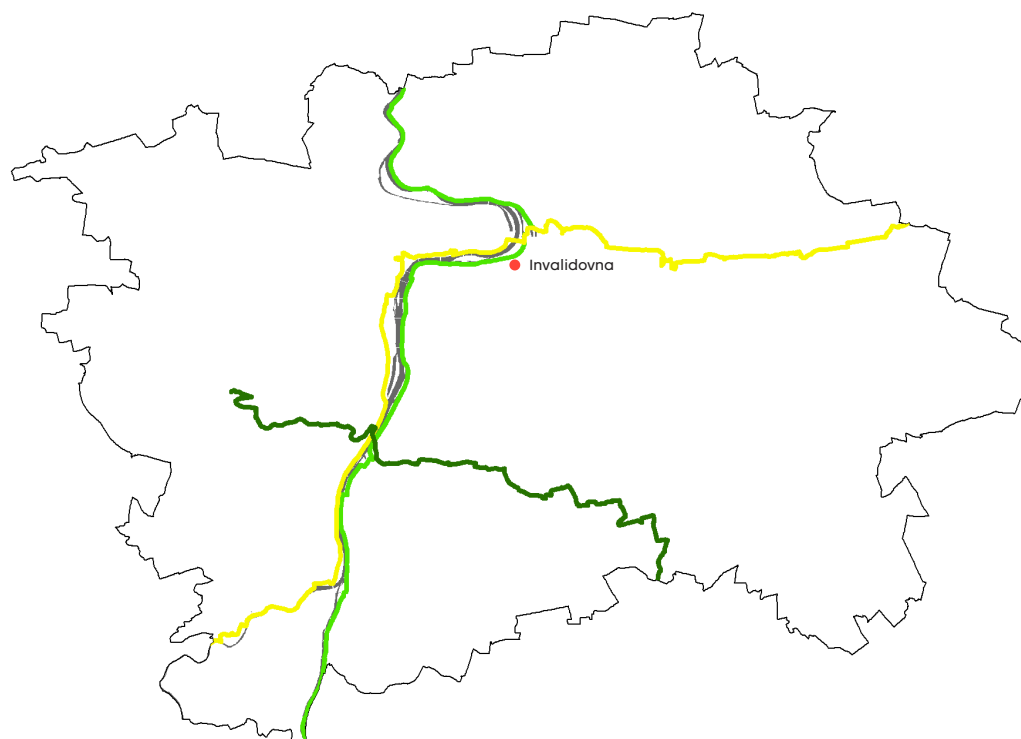

Legenda

 5 min.	 15 min.	 hlavní cyklistická trasa A 252	 páteřní cyklistická trasa A 2
 10 min.	 20 min.	 hlavní cyklistická trasa A 421	 ostatní cyklistické trasy pražského generelu

Zdroj: podkladová satelitní mapa SRI (Environmental Systems Research Institute); Heidelberg Institute for Geoinformation Technology; Openrouteservice, ORS Tools plugin pro QGIS; Geoportal Praha: Cyklistické trasy

Dálkové cyklotrasy procházející Prahou

U Libeňského mostu, tedy ve vzdálenosti několika minut jízdy od Invalidovny, se navíc tato trasa kříží s další trasou Eurovelo 4 neboli "Středoevropskou trasou", která prochází středem Evropy ve východo-západním směru. Invalidovna je tedy unikátně situována v bezprostřední blízkosti této transevropské křižovatky a mohla by se stát populární zastávkou na obou trasách pro cyklisty z celé Evropy.

Legenda

— Greenway Praha–Viedeň
 — EuroVelo 4 (Střední Evropou)
 — EuroVelo 7 (Sluneční trasa)

B10 Záměry v území

Kromě chytané rozsáhlé výstavby na Rohanském nábřeží (1) je na ose Florenc – Palmovka, na které leží i objekt Invalidovny, plánováno množství dalších projektů, které posílí atraktivitu tohoto území pro obyvatele i návštěvníky.

Nejvýraznějším takovým projektem je plánovaná revitalizace a modernizace Masarykova nádraží (2), která by měla být finalizována v roce 2026. To bude v blízké budoucnosti napojeno na Letiště Václava Havla, čímž se zvýší dostupnost a atraktivnost okolí pro turistický ruch⁴.

Součástí revitalizace okolí Masarykova nádraží bude i otevření železničního muzea spravovaného Národním technickým muzeem (NTM). To by se mělo stát součástí tzv. Muzejní míle, ideového projektu, na kterém NTM od roku 2008 spolupracuje s Národním muzeem, Muzeem hl. m. Prahy a Vojenským historickým ústavem, jehož součástí by měla být také výstavba nových muzejních budov na Těšnově⁵.

Dalším plánovaným projektem je rekonstrukce Negrelliho viaduktu (3), známého také jako Karlínský viadukt, a jeho následná proměna v živé místo pro kulturu, občerstvení a nakupování, s akcemi a subjekty sídlícími v jeho obloucích. Samotná rekonstrukce by měla být ukončena v roce 2020⁶.

Důležitým vývojem by mělo projít také území Palmovky (4), kde je, s podporou MČ Prahy 8, plánován intenzivní rozvoj týkající se nové výstavby, úpravy veřejných prostranství a zlepšení dopravní infrastruktury⁷.

V neposlední řadě je pro urbanistický kontext Karlína i Invalidovny důležitá koncepce rozvoje Holešovické tržnice (5), jež by se v následujících letech měla, po vzoru podobných areálů v zahraničí, proměnit v centrum pro kulturní a kreativní odvětví, start-upy, a nabídnout program i pro seniory a mládež⁸. Tržnice sice leží na protilehlém břehu Vltavy, avšak fungování přivozu na trase Pražská tržnice – Ostrov Štvanice – Rohanský ostrov znamená, že se od z Karlína na druhý břeh lze snadno dopravit během dvaceti minut. V současnosti přívoz operuje od 23. 3. do 28. 10. V dlouhodobém horizontu plkánuje hl. m. Praha i propojení Karlína s Holešovicemi novým mostem přes Vltavu.

Ostrov Štvanice (6) by v budoucnu měl také projít revitalizací, na jejíž podobu proběhla architektonická soutěž již v roce 2013⁹. Realizace projektu však doposud nebyla započata¹⁰.

Legenda

① Rohanský ostrov	③ Negrelliho viadukt	⑤ Holešovičká tržnice	budoucí rozvojová území
② Masarykovo nádraží	④ Palmovka	⑥ Štvanice	

Rejstřík použitých ilustrací

Str. 38, obr. 1 Anežka Hrubá Ciglerová. (Grafická designérka). Plakát výstavy Céline Baumann: Queer Nature pořádané v karlínské galerii VI PER [propagační materiál]. Staženo z: http://studiocelinebaumann.com/wp-content/uploads/2019/04/celine-baumann_viper_001_1080-1080x720.jpg.

Str. 38, obr. 2 Kulturio.cz. (Agentura). Banner festivalu United Islands of Prague 2019 [propagační materiál]. Staženo z: <https://kulturio.cz/united-islands-metronome-v-roce-2019/>.

Str. 38, obr. 3 Quix. (Vlastník). Interiér multifunkčního prostoru Forum Karlín [fotografie]. Staženo z: <https://quix.cz/cs/forum-karlin>.

Str. 42 Přístav 18600. (Vlastník). Společenský život v prostorách Přístavu 18600 [fotografie]. Staženo z: <http://18600.cz/komunita/>.

Str. 43, obr. 1 Kultura.cz. (Agentura). Propagační fotografie Karlínského filmového léta [propagační materiál]. Staženo z: <http://www.kultura.cz/profile/42164-karlinske-filmove-leto-2015?type=3>.

Str. 43, obr. 2 Magdalena Bláhová. (Fotografka). Umělecká instalace v karlínském veřejném prostoru [fotografie]. Získáno od autorky s povolením k publikaci.

Str. 43, obr. 3 Magdalena Bláhová. (Fotografka). Stanové město na území Karlína [fotografie]. Získáno od autorky s povolením k publikaci.

Str. 43, obr. 4 Magdalena Bláhová. (Fotografka). Účastníci každoročního Karlínského masopustu [fotografie]. Získáno od autorky s povolením k publikaci.

Str. 43, obr. 5 Národní památkový ústav. (Vlastník). Hamburgery servírované během akce Garden Food Festival konající se v areálu Invalidovny [fotografie]. Staženo z: <https://www.invalidovna-praha.cz/cs/cs/fotogalerie/42995-garden-food-festival>.

Vysvětlivky

1 Míka, Z. (2011). Karlín - nejstarší předměstí Prahy. Praha: Muzeum hl. m. Prahy.

2 Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze. (2017). Invalidovna. Načteno z Paneláci: <http://www.panelaci.cz/sidliste/hlavni-mesto-praha/praha-invalidovna>

3 ČT24. (24. 6 2017). Významné památky i rozmach po ničivé povodni. Karlín slaví 200 let. Načteno z Česká televize: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2161401-vyznamne-pamatky-i-rozmach-po-nicive-povodni-karlin-slavi-200-let>

4 ČTK. (2. 5 2019). Masarykovo nádraží se začne měnit v roce 2022. Uzel se napojí na letiště. Načteno z Pražský deník.cz: <https://prazsky.denik.cz/podnikani/masarykovo-nadrazi-se-zacne-menit-v-roce-2022-uzel-se-napoji-na-letiste-20190205.html>

5 Zeithammer, K. (2008). „Muzejní míle“. Načteno z Národní technické muzeum: <http://www.ntm.cz/aktivity/archiv-zprav-2008/muzejni-mile>

6 Rekonstrukce Negrelliho viaduktu. (2019). Co rekonstrukce přinese. Načteno z Rekonstrukce Negrelliho viaduktu: <http://www.rekonstrukce-negrelliho-viaduktu.cz>

7 Palmovka teď! (2019). Palmovka 2030. Načteno z Palmovka teď!: <https://www.palmovkated.cz/palmovka-2030/>

8 Prokeš, J. (3. 20 2019). Holešovická tržnice nabídne prostor pro podnikatele, děti i seniory. Načteno z Pražský deník: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/holesovicka-trznice-nabidne-prostor-pro-podnikatele-deti-i-seniory-20190320.html

9 Česká televize. (11. 12 2013). Praha vyhlásila vítězný návrh na revitalizaci Štvanice. Načteno z Česká televize: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1065514-praha-vyhlasila-vitezny-navrh-na-revitalizaci-stvanice>

10 Ludvík, M. (8. 1 2018). Praha oživuje projekt na obnovu Štvanice, mohla by konkurovat náplavkám. Načteno z iDNES.cz: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/praha-revitalizace-ostrov-stvanice-naplavky.A180108_374949_praha-zpravy_rsr

11 Lieberzeit, V. (2019). Analýza infrastrukturních potřeb hl. m. Prahy (zaměřená na infrastrukturu vybrané občanské vybavenosti) [2019] - 4A KULTURA - Kulturně komunitní centra. Praha: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy.

C. Analýza hlavních aktérů

Shrnutí potřeb aktérů

Řídící výbor projektu identifikoval hlavní aktéry lokálního i celoměstského a národního významu, kteří mohou mít zájem o spolupráci na projektu a pomohou NPÚ naplnit cíle projektu Invalidovna.

Mezi aktéry hlavní patří:

- zástupci místní a pražské samosprávy,
- organizace zřizované MČ Praha 8, MHMP nebo MK ČR, MMR a dalšími ministerstvy,
- organizace občanského sektoru,
- aktéři cestovního ruchu,
- aktéři z řad podnikatelského sektoru v Karlíně,
- další relevantní subjekty kulturních a kreativních odvětví.

Setkání se zástupci veřejné správy nebo jí zřizovanými organizacemi proběhla na úrovni vrcholového managementu s cílem zmapovat potřeby aktérů a možnosti zapojit se do přípravy a realizace projektu Invalidovny. K získání informací byla využita metoda polostrukturovaných rozhovorů.

S institucionálními aktéry byl dojednán předběžný rámec spolupráce, který byl vzájemně potvrzen, aktéři počítají s tím, že na rámcovou dohodu v budoucnu naváže management NPÚ.

V případě setkání s neformálními aktéry z oblasti kulturních a kreativních odvětví bylo cílem jednání získat znalosti o terénu Karlína a prostředí Prahy i zjištění představ o jejich potenciálním zapojení. Pro případné další dohody je třeba vést další jednání dle zájmu aktérů nebo NPÚ.

C1 Hlavní veřejní aktéři

Pražský filharmonický sbor

Pražský filharmonický sbor je příspěvkovou organizací Ministerstva kultury. Je nejstarším českým profesionálním pěveckým sborem, založen byl r. 1935. Vystupuje samostatně i s celosvětově nejrenomovanějšími orchestry. V České republice je jeho nejbližším koncertním partnerem Česká filharmonie, v zahraničí nejvýznamnější světové orchestry a festivaly (Berlínská filharmonie, Bregenzer Festspiele).

CzechTourism

Agentura CzechTourism je státní příspěvková organizace zřizovaná Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Založena byla v roce 1993 pod názvem Česká centrála cestovního ruchu, současný název nese od roku 2003. Mezi její hlavními činnostmi patří koordinace aktivit v oblasti cestovního ruchu, destinační marketing a mediální prezentace ČR.

Prague City Tourism

Prague City Tourism je marketingová organizace hlavního města Prahy zajišťující rozvoj domácího i zahraničního cestovního ruchu na území Prahy. Příspěvková organizace byla založena již v roce 1958 pod názvem Pražská informační služba. K přejmenování na Prague City Tourism došlo roku 2015. Mezi hlavní činnosti organizace k podpoře cestovního ruchu patří prezentace hl. m. Prahy v zahraničí, poskytování informací a služeb stávajícím i potenciálním návštěvníkům v ČR i zahraničí, organizování edukačních cyklů o historii i současnosti Prahy či provozování Staroměstské radnice.

Muzeum hl. města Prahy

Muzeum hlavního města Prahy je institucí věnující se pražským dějinám. Jde o příspěvkovou organizaci hlavního města Prahy. Kromě bohatého sbírkového fondu spravuje muzeum také čtrnáct objektů po celé Praze, ve kterých mohou návštěvníci vidět stálé i dočasné výstavy. Mezi tyto objekty patří například Petřínská rozhledna či Müllerova vila. Hlavní budova muzea se nachází v Karlíně, v ulici Na Poříčí, nedaleko stanice metra Florenc.

Regina DAB Praha

Regina DAB Praha patří mezi regionální stanice Českého rozhlasu, vysílající na území hl. m. Prahy a okolí. Jak uvádí na svých stránkách, vysílání se zaměřuje "především na lidi s aktivním způsobem života a na řidiče". Regina DAB Praha vysílá ze studia v budově Národního domu v Karlíně, přiléhající ke Kaizlovým sadům a Invalidovně, kde jsou kromě vysílacích studií umístěna také nahrávací studia světové úrovně. Český rozhlas budovu vlastní od konce 30. let minulého století, Regina studio využívá od roku 1990.

Městská část Praha 8

Městská část Praha 8 je územní samosprávný celek přiléhající od východu k centru Prahy, tedy městské části Praha 1. Do jeho území spadají čtyři celá katastrální území – Bohnice, Kobylisy, Čimice a Karlín – a části pěti dalších, konkrétně Libně, Troji, Střížkova, Nového Města a Žižkova.

DDM Karlínské Spektrum

Karlínské Spektrum je pobočkou příspěvkové organizace Dům dětí a mládeže hlavního města Prahy. Spektrum úzce spolupracuje se školami v okolí, konkrétně se základními školami Lyčkovo náměstí, Petra Strozziho, Chmelnice a Chvaly, kde pořádá volnočasové kroužky. Zároveň v Karlíně organizuje množství akcí pro veřejnost, z nichž lze jmenovat například Karlínský masopust, pálení čarodějnic, Den dětí, Karlínské jeviště či Street happening of Karlín.

Aktér	Působnost	Co potřebuje	Co nabízí
Pražský filharmonický sbor	celoměstská	<ul style="list-style-type: none"> • Zkušebny, klidné prostředí s adekvátní akustikou i protihlukovou úpravou a klimatizací • Zázemí pro členy sboru a hostující umělce • Prostory pro administrativu (vedení sboru, produkce, ekonomické oddělení, propagace) • Prostory pro notový i správní archiv 	<ul style="list-style-type: none"> • Příležitostné koncerty v prostorách Invalidovny • Potenciálně zpřístupnění unikátního notového fondu veřejnosti v prostorách Invalidovny • Příležitostně (v rámci provozních možností) zpřístupnění zkušeben a jejich zázemí externím hudebním tělesům
CzechTourism	národní	<ul style="list-style-type: none"> • Turistický cíl v širším centru Prahy • Špičkové návštěvnické zázemí a zpracování programu pro zahr. návštěvníky 	<ul style="list-style-type: none"> • NPÚ je klíčový klient – zadání pro servis CT pro NPÚ, silnou marketingovou podporu před i po otevření Invalidovny týkající se jak objektu samotného, tak Karlína obecně • Oslovení influencerů (Youtubeři, Instagrameři, ...) a dále bussiness a politiky (MMR a další) • Pomoc při tvorbě „heritage card“ včetně nutné infrastruktury na hradech a zámcích
Prague City Tourism	celoměstská	<ul style="list-style-type: none"> • Směřovat turisty do lokalit širšího centra • Zvýšit počet delších a opakovaných návštěv • Celoročně otevřený památkový objekt mimo centrum města nabízející program 	<ul style="list-style-type: none"> • Udělat z Invalidovny, v roce jejího otevření, stěžejní téma marketingu a PR
Muzeum hl. m. Prahy	celoměstská	<ul style="list-style-type: none"> • Podporu vize projektu Muzejní míle • Prostor, kde bude Muzeum HMP vidět více jako značka 	<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráci na expozici vztahující se ke Karlínu
Regina DAB Praha	celoměstská	<ul style="list-style-type: none"> • Invalidovna posílí zázemí veřejného prostoru (přípojky, voda) • Program nebude rušit provoz nahrávacích studií • Koordinaci programu na letní scéně 	<ul style="list-style-type: none"> • Možnost přesunout letní festival Reginy na nádvoří Invalidovny – hluk (rozhlas potřebuje propagovat značku, ne místo) • Propagaci v ČRO
MČ Praha 8	lokální	<ul style="list-style-type: none"> • Reprezentativní prostory k setkávání • Vlastní marketing spojený s Invalidovnou 	<ul style="list-style-type: none"> • Spolupořádání akcí, propagace v médiích Prahy 8, údržbu na svých plochách
DDM Karlínské Spektrum	lokální	<ul style="list-style-type: none"> • Nevnímá jako konkurenci, přetlak poptávky po zázemí pro spolky 	<ul style="list-style-type: none"> • Může doporučit aktérům k pronajímání, provoz komunitního zázemí

C2 Hlavní soukromí aktéři

ALT@RT

Spolek ALT@RT, z. ú., se věnuje alternativnímu a pohybovému divadlu. Provozuje Studio ALTA, multikulturní centrum a tvůrčí hub v Holešovicích, poblíž Výstaviště. V tomto prostoru se nacházejí divadlo, dvě zkušebny, ateliéry, sdílené kanceláře a neformální kavárna Obývací, kde se konají diskuze, komunitní setkání a kulturní programy. Spolek je mimo jiných partnerů podporován Ministersvem kultury a Magistrátem hl. m. Prahy.

Designblok

Designblok je největším mezinárodním festivalem designu a módy ve střední Evropě. Každoročně je zde představována tvorba designerů a výrobců napříč Evropou, od mladých designerů po etablovaná studia. Svoji práci zde prezentuje přes 200 vystavovatelů a festival ročně přiláká více než 50 000 návštěvníků. Designblok pořádá agentura Profil Media a byl založen roku 1999.

Konsorcium pro Karlín

Konsorcium pro Karlín je neziskové sdružení významných společností sídlících či působících v Karlíně. Založeno bylo v roce 2013 a jeho účelem je přispívat k pozitivnímu rozvoji prostředí Karlína. Konsorcium cílí ve spolupráci městskou částí Praha 8 a Magistrátem hl. m. Prahy zvýšit bezpečnost, čistotu i zelenost karlínských ulic, podporovat místní sociální, kulturní i sportovní programy a iniciativy, a v neposlední řadě přispět ke zlepšení stávající protipovodňové ochrany Karlína a Libně.

Bar/ák Florenc

Bar/ák Florenc je název projektu revitalizace a dočasného využití opuštěné budovy v ulici Za Poříčskou branou, v blízkosti stanice metra Florenc. Prostor využívá projekt Z pokoje do pokoje, sdílená dílna zaměřená na renovaci starého nábytku a také spolek Divoké matky, který je výrazným hráčem v oblasti ožívání komunitního života Karlína a který zde mimo jiné provozuje kavárnu. Celý projekt využívání této budovy vzniká ve spolupráci s Magistrátem hl. m. Prahy.

Typ aktéra	Co potřebuje	Co nabízí
Celoměstští hráči KKO	<ul style="list-style-type: none"> • Promítnutí vlastních fantazií, budování vlastní značky • Vytvoření kvalitnějšího zázemí pro provoz vnitřních i vnějších prostorů • Využití po dočasné kreativní centrum • Možnost konání větších festivalů ve vnitřních prostorech • Nízký nájem v atraktivní lokalitě 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitní program • Spojení Invalidovny s vlastní značkou • Marketing – „nejen využít prázdný dům“ -> budování značky Invalidovna • Vlastní finance nebo granty
Podnikatelská sféra v Karlíně	<ul style="list-style-type: none"> • Promítnutí vlastních fantazií do projektu dočasného využití – „Splněný sen“, budování vlastní značky • Využití ve větším rozsahu než jenom 2 let, vytvoření lepšího zázemí pro využití zahrady, ochota přiložit ruku k dílu • Nepotřebují na rozvoji Invalidovny vydělat, nechtějí ani trazit 	<ul style="list-style-type: none"> • Využití místa k pronájmu netradiční prezentace – tiskové konference • Partnerství při dočasném i trvalém využití + investice do dočasné infrastruktury
Místní spolky	<ul style="list-style-type: none"> • Promítnutí vlastních fantazií, budování vlastní značky • Vnitřní i venkovní prostor pro setkávání a realizaci aktivit • Infrastruktura pro realizaci aktivit ve veřejném prostoru v okolí invalidovny 	<ul style="list-style-type: none"> • Znalost lokality • Zkušenost s fungováním dočasného provozu • Lidské kapacity pro realizaci aktivit + vlastní získané granty

D. Komparativní analýza příkladů zahraniční praxe

Komparativní analýza příkladů zahraniční praxe

Cílem této komparativní analýzy bylo identifikovat specifické projekty úspěšně fungující v jiných evropských zemích, které by mohly sloužit jako inspirace pro plánovanou revitalizaci a následné využití pražské Invalidovny Národním památkovým ústavem (NPÚ).

Při výběru zahraničních příkladů **byla zohledněna čtyři hlavní kritéria:**

- umístění v historickém objektu či komplexu obdobného významu jako Invalidovna,
- využití tohoto prostoru k činnostem souvisejícím s péčí o kulturní dědictví a rozvojem kulturních a kreativních odvětví obecně,
- zapojení více aktérů do vzniku a provozu areálu včetně spolupráce národních a místních institucí, soukromého a občanského sektoru,
- kulturní blízkost a podobnost institucionálního rámce země, ve které se areál nachází.

Na základě těchto kritérií bylo vybráno sedm projektů, které vždy splňují alespoň tři ze čtyř kritérií a lze je považovat za koncepčně blízké plánovanému využití Invalidovny.

Příklady D6 Kartause Mauerbach a D7 portská Banco de Materiais, jsou vybrány kvůli specifickým aktivitám, které mají blízko činnostem NPÚ a mohou tedy posloužit jako inspirace pro dílčí využití Invalidovny.

V části D8 je pak stručně popsán pařížský Hôtel des Invalides, tedy budova, která byla pro karlínskou Invalidovnu předlohou. I když nespĺňuje daná kritéria a její využití není natolik inspirativní jako ostatní projekty, je jistě zajímavé nastínit její minulý a současný osud.

Komparativní analýza tak popisuje tyto příklady:

- D1 MuseumsQuartier, Vídeň
- D2 Historic Royal Palaces, Velká Británie
- D3 Ziemeļblāzma, Riga
- D4 Red Star Line Museum, Antverpy
- D5 Centre Les Récollets, Paříž
- D6 Kartause Mauerbach, Mauerbach
- D7 Banco de Materiais, Porto
- D8 Hôtel des Invalides, Paříž

U příkladů bylo snahou popsat následující témata:

- historický kontext,
- současné využití,
- správní strukturu,
- financování vzniku a provozu.

Pokud bylo možné výše uvedené informace od instituce získat, je jim věnována samostatná část. Poslední sekce u každého příkladu popisuje hlavní oblasti, ve kterých může daný projekt být pro Invalidovnu vzorem. Cílem analýzy je poskytnout NPÚ inspiraci pro přemýšlení o možnostech využití Invalidovny z hlediska budoucího programu, managementu, marketingu i komunitní funkce.

Shrnutí komparativní analýzy

Rešerše zahraničních příkladů dobré praxe využívání historických objektů jako živých platforem pro kulturní, komunitní a kreativní aktivity nám umožnila identifikovat určité **obecnější trendy, kterými se může NPÚ inspirovat** při vytváření koncepce budoucího využití Invalidovny.

První z těchto přístupů pojímá **renovovaný historický objekt jako multifunkční areál zastřešující množství různých organizací a aktivit**. V představených příkladech tento trend reprezentují vídeňský MuseumsQuartier a Ziemeļblāzma v Rize. Škála nabízených aktivit pro veřejnost může být velmi široká, případně úžeji tematicky vymezená. Tento postup má proto potenciál oslovit různé demografické skupiny, každý z návštěvníků si zde přijde "na své".

Oba příklady mají společné zapojení velkého množství aktérů, ale zároveň představují kontrasty z pohledu excelence. MuseumsQuartier ve Vídni v bývalém komplexu barokních kasáren Fischera z Erlachu staví na kombinaci prezentace světově unikátních sbírek umění 20. století i současného umění v moderních dostavbách a na veřejném

prostranství nádvoří, které hojně využívají místní i turisté, a zasedání střešních organizací kulturních a kreativních odvětví. Ziemeļblāzma je naopak projektem menšího rozměru a věhlasu a je zcela k dispozici programování s místní komunitou.

Dalším trendem je **využití objektu jako tematického centra či klastru, ve kterém je umístěno vícero subjektů zaměřených na stejné téma nebo obor**. Úspěšným příkladem je Centre Les Récollets v Paříži, které využívá staré klášterní budovy z ranného 17. století, citlivě doplněné moderním designem, pro architektonické centrum.

Oproti multifunkčnímu areálu tento přístup tolik neosloví širokou veřejnost, o to lákavějším je však pro tu část společnosti, již dané téma zajímá, a pro odbornou veřejnost. Dále tento přístup podporuje spolupráci mezi jednotlivými organizacemi sídlícími ve stejném prostoru při každodenním fungování i organizaci akcí zaměřených na jednotné téma.

Třetím přístupem, jenž jsme v zahraniční praxi sledovali, je **intenzivní a tvůrčí edukace veřejnosti o historii daného místa či objektu**

a s ním spojených společenských tématech významných pro dané místo či celý národ, což je běžný přístup, který uplatňuje i NPÚ. V konkrétních snahách o edukaci lze využít široké množství aktivit, které mají možnost oslovit návštěvníky všech věkových skupin, jak dokazuje britská organizace Historic Royal Palaces.

Nabídka programu a edukace může, kromě externích návštěvníků, být velmi zajímavá i pro místní komunitu, která má příležitost dovědět se více o místě, kde žije. Tento přístup také vybízí k jejímu přímému zapojení při tvorbě programu, kdy jsou využívány znalosti místních obyvatel o historii a charakteristikách okolí či jejich zkušenosti s určitými společenskými tématy. Takovouto participaci místních úspěšně podporuje antverpské Red Star Line Museum, které tematizuje fenomén migrace v budovách bývalých přístavních doků, ve kterých mezi lety 1873 a 1934 započaly zástupy lidí své cesty do Ameriky.

Posledním populárním trendem je **využití daného objektu k propagaci samotné obnovy historického dědictví**. V rámci tohoto přístupu lze vzdělávat širokou veřejnost i odborné

pracovníky v konkrétních tématech týkajících se renovace historických objektů formou kurzů, workshopů, seminářů atd. Lze jej ideálně implementovat v objektu, který je sám v procesu restaurování a nabízí tak možnost návštěvníkům přímo ukázat jednotlivé postupy. Tento trend NPÚ také sleduje. Příkladem takovéto edukace je kartuziánský klášter v Mauerbachu. Podobnou funkci má také portská Banco de Materiais, která však, spíše než na řemeslnou edukaci, klade důraz na shromažďování a ochranu materiálů typických pro stavební dědictví v Portugalsku.

Všechny výše popsané přístupy by potenciálně mohly najít využití v prostorách karlínské Invalidovny. Který z nich nakonec poslouží jako finální inspirace záleží na prioritách přístupu při formování vize rozvoje Invalidovny.

Poznámky v částech „Inspirace pro Invalidovnu“ u každého příkladu slouží především jako pomoc pro snazší orientaci v tom, čím je možné se u jednotlivých přístupů inspirovat. Měly by být vnímány jako tvárná schémata, jež lze měnit podle potřeb a nápadů NPÚ a jež je možné, v rámci rozsáhlého prostoru budovy Invalidovny, navzájem kombinovat.

D1 MuseumsQuartier, Vídeň

lokace Vídeň

postaveno 1725

architekt Johann Fischer von Erlach

původní funkce dvorní stáje

rekonstrukce 1998

otevřeno veřejnosti 2001

MuseumsQuartier je uměleckým a kulturním distriktem v centru Vídně. Otevřen byl roku 2001 v prostorách renovované barokní dvorní jízďárny a rychle se stal jedním z nejnavštěvovanějších míst v tomto městě. Jde o úspěšnou realizaci dlouholetého úmyslu rakouské vlády doplnit tradiční vídeňskou kulturu spojenou s historickým dědictvím devatenáctého století o moderní, alternativnější variantu skrze revitalizaci prominentní lokace v centru města. V současnosti areál MuseumsQuartier operuje s podporou města Vídeň a Ministerstva umění, kultury a médií Rakouské republiky, která pro jeho správu založila společnost s ručením omezeným MuseumsQuartier Errichtungs- und BetriebsgesmbH¹.

Historický kontext

Vídeňský MuseumsQuartier ("Muzejní čtvrť") se nachází na jihozápadním okraji historického centra rakouské metropole. Jde o areál, jehož jádrem je komplex barokních budov bývalé dvorní jízďárny, dostavěný roku 1725 podle plánů rakouského architekta Johanna Fischera von Erlacha. Areál byl dále rozšířen v 19. století.

Po pádu rakousko-uherské monarchie v roce 1918 byly budovy využívány spolkem Wiener Messe k pořádání veletrhů, jejichž rozměr však začátkem osmdesátých let přesáhl prostorové kapacity bývalé jízďárny. Spolek proto v roce 1995 komplex definitivně opustil. Již v roce

1977 však poprvé v parlamentní debatě padl návrh proměnit areál v muzejní prostor. Ten byl opakovaně diskutován společně s jinými nápady na potenciální využití jízďáren.

Za tímto účelem byla nakonec roku 1986 vypsaná architektonická soutěž na projekt revitalizace areálu. Vítězi se stali Laurids a Manfred Ortnerovi, kteří následně navrhli tři muzejní budovy výrazně moderního rázu, doplňující původní barokní zástavbu: Leopold Museum, disponující unikátní sbírkou expresionistického umění, včetně největší světové kolekce obrazů Egon Schieleho,

mumok (Museum moderner Kunst Stiftung Ludwig Wien) a Kunsthalle Wien.

Ostrá kritika od veřejnosti i médií nakonec vedla ke zmenšení původně zamýšleného měřítko těchto staveb. Kvůli obavám o zachování výškové úrovně původního komplexu byly budovy nakonec sníženy přidáním podzemních prostorů. Upuštěno bylo také od realizace projektované Literatur Tower, která měla být výškovou dominantou celého areálu. Stavba areálu byla zahájena roku 1998. Otevřen veřejnosti byl v roce 2001².

D1.1 Ikonické barevné sezení v areálu MuseumsQuartier

Problematika historického dědictví

Jádrem kontroverze celého projektu, která nakonec vedla k jeho úpravám, bylo téma koncepčního přístupu k Vídní jako prostoru historicko-architektonického dědictví. Tento konflikt, který se mohl zpočátku jevit jako primárně estetického rázu, zrcadlil hlubší rozpor v rakouské i vídeňské kolektivní identitě a paměti, kde konzervativnější část populace zůstávala silně skeptická vůči moderním liberálním hodnotám a globalizaci, zatímco druhá část tento vývoj vítala jako pozitivní.

První skupina vyžadovala úctu k historickému charakteru města s minimálními zásahy do

jeho podoby. Plánované moderní stavby pro ně představovaly necitlivé řezy do hodnotného dědictví velkolepé rakouské minulosti. Tento postoj byl promítnut do legislativy skrze přísné regule památkové ochrany. Na druhé straně stáli ti, kteří považovali dostavbu dvorních jízdáren, a moderní architekturu obecně, za přirozený vývoj města, které nelze konzervovat jako statický exponát, chtějí-li se metropole i její obyvatelé dále vyvíjet. Tato část společnosti obviňovala proponenty netknutého historického dědictví z nostalgie a neochoty přijmout pád Habsburské říše a moderní rakouské dějiny.

Výsledný projekt MuseumsQuartier v jeho umírněnější podobě byl snahou najít kompromis mezi těmito protilehlými pohledy alespoň na poli architektury a městského plánování. Cílem bylo vsadit moderní stavby do prostorů mezi historickými budovami takovým způsobem, aby i přes svou přítomnost v samotném centru města co nejméně ovlivňovaly charakter okolní zástavby³.

Současné využití

Když se MuseumsQuartier v roce 2001 otevřel veřejnosti, šlo se o jeden z největších kulturních komplexů na světě, zabírající plochu téměř 90 000 m² a obsahující 60 kulturních institucí různého zaměření.

Kromě výše zmíněných muzeí se v areálu nacházejí například Architekturzentrum Wien, architektonické centrum pořádající výstavy, sympozia, přednášky, workshopy, exkurze i filmové projekce nebo multifunkční prostor Halle E+G hostící produkce z oblastí hudby, divadla a tance. V MuseumsQuartier dále sídlí významné centrum současného tance Tanzquartier Wien či Dschungel Wien, divadlo zaměřující se na publikum od batolat po mladé dospělé. Pro mladší obecnost MuseumsQuartier dále nabízí ZOOM Kindermuseum, kde mohou děti navštívit výstavy o vědě, kultuře i architektuře, a také centrum wienXtra-kinderinfo zaměřené na poskytování informací ohledně volnočasových aktivit pro děti do třinácti let, jejichž služeb mohou kromě místních rodin využít také turisté⁴.

Tradičněji koncipované instituce doplňuje kreativní centrum Quarter 21 (Q21), které poskytuje tvůrčí prostory přibližně padesáti organizacím, agenturám a iniciativám napříč kulturními odvětvími. Tyto subjekty operují autonomně a v prostoru MuseumsQuartier organizují výstavy či jiné akce.

Zajímavým projektem Q21 je program „Artist-in-Residence“, který běží již od otevření prostoru v roce 2002. V rámci tohoto programu je umělcům spolupracujícím s organizacemi sídlícími v centru Q21 poskytována možnost bydlení v prostorách MuseumsQuartier a také měsíční grant ve výši 1 050 EUR; Q21 jim také pomáhá s propagací tvorby či umožňuje vystavovat v místní galerii frei_raum Q21 exhibition space. Rezidence jsou konkrétním umělcům udělovány na základě doporučení dílčích organizací Q21, jež pak definitivně posuzuje společnost MuseumsQuartier Errichtungs-und BetriebsgesmbH, která celý MuseumsQuartier spravuje a vyplácí dotace rezidenčním umělcům⁵.

Finance pro tyto dotace i pro celkový rezidenční program jsou poskytovány sponzory, v současnosti vídeňskou nadací ERSTE Stiftung. Dochází také k dalším spolupracím, například s rakouským Ministerstvem pro Evropu, integraci a zahraničí věci či s vídeňským Výzkumným institutem pro budoucí kryptoekonomiku⁶.

V neposlední řadě stojí za zmínku centrální náměstí komplexu, které je populárním veřejným prostranstvím vítajícím místní i zahraniční návštěvníky. Společenský život tohoto prostranství je dále podpořen nyní již ikonickým sezením v podobě velkých plastových křesel z dílny PPAG Architects, poprvé umístěných v prostoru

MuseumsQuartier roku 2003. Jejich barva je sezónně obměňována a objekty tak přispívají ke kontinuálnímu ožívování veřejných prostranství areálu⁷.

Množství a diverzita nabízených aktivit činí z MuseumsQuartier jeden z nejvýznamnějších a nejúspěšnějších areálů svého druhu. Ročně uvítá zhruba 4,5 milionů návštěvníků, tedy více než dvojnásobné množství oproti roku 2002. Podle průzkumu agentury IFES z roku 2018 se MuseumsQuartier mezi zahraničními návštěvníky těší velké oblibě, o čemž vypovídá mimo jiné fakt, že 80 % dotázaných turistů uvedlo, že komplex nenavštívili poprvé⁸.

D1.2 Interiér výstavních prostorů frei_raum Q21 s moderními architektonickými prvky přidanými k původní barokní zástavbě

D1.3 Návštěvníká mapa vídeňského MuseumsQuartier

Správní struktura

Správce celého areálu je společnost s ručením omezeným MuseumsQuartier Errichtungs- und BetriebsgesmbH (MQ E+B), jejímiž zakladateli a vlastníky jsou rakouská vláda (75 %) a město Vídeň (25 %). Město Vídeň je také vlastníkem pozemků, na kterých se MuseumsQuartier nachází. Personální struktura této společnosti je popsána v tabulce D1. Prostory jsou skrze MQ E+B pronajímány jednotlivým organizacím.

Společnost má dále na starost údržbu celého areálu, organizaci eventů, PR a budování značky MuseumsQuartier jako jednotného celku. Tato snaha o jednotnou image je problematická ve spojitosti se současnou snahou o udržení autonomie jednotlivých subjektů sídlících v MuseumsQuartier, která je důležitou součástí marketingové prezentace MuseumsQuartier. Instrukce v MuseumsQuartier se musí podřídit regulím stanoveným MQ E+B, což může narušit jejich autonomii.

Tuto skutečnost dále podtrhuje fakt, že většina organizací sídlících v MQ je přímo či nepřímo financována vládou nebo městem, a navíc nejsou nikterak formálně propojeny se správní strukturou MQ E+B (např. nemají žádné přímé zastoupení v představenstvu MQ E+B). Zatímco správní struktura MQ představuje účinný formát pro budování společné, unifikované značky, může u některých zároveň vzbuzovat otázky ohledně skutečného fungování areálu jako svobodného a kreativního centra⁹.

Oblast	Posled	Počet zaměstnanců
Ředitelství	ředitel; asistentka CEO a management lidských zdrojů	2
Administrativa	vedoucí administrativy; recepce (2x)	3
Eventy a lokace	vedoucí týmu; 3 další členky	4
Komunikace a marketing	vedoucí komunikace a marketingu, rozvoj; prodej reklamních prostor; online marketing a sociální sítě; turistický marketing	4
Tisková komunikace a PR	dva členové	2
MQ Point (info), vstupenky a zákaznické služby	vedoucí zákaznických služeb; prodejní management	2
MQ Events	vedoucí týmu; 3 další členky	4
Q21	vedoucí týmu; umělecká ředitelka programu Artist-in-Residence a exhibičního prostoru frei_raum Q21; komunikace a outreach	3
Správa areálu a vybavení	vedoucí týmu; 2 další členové	3
Celkem	—	27

Tabulka 1: Správní struktura MuseumsQuartier Errichtungs- und BetriebsgesmbH¹⁰

Es lebe die Stadt!

Financování

Rakouská vláda a město Vídeň jsou nejen iniciátory vzniku MuseumsQuartier, ale také jeho hlavními investory, kteří poskytli kapitál pro renovaci jízdárenského komplexu a stavbu nových muzejních budov.

Celkové investiční náklady na zprovoznění areálu jsou odhadovány na cca 200 mil. EUR (cca 5 132 687 734 CZK), které vláda a město poskytly MQ E+B skrze granty a jako garanti pro půjčky od bank.

Primárním zdrojem financí na provoz a údržbu komplexu i splácení půjček je pronájem prostor MuseumsQuartier jednotlivým organizacím; město a vláda však také poskytují dotace žádoucím organizacím, který by si pronájem jinak nemohly dovolit. Doplnující finance pro chod areálu jsou poskytovány sponzory, mezi které kromě vlády a města patří také Wiener Stadtwerke, společnost starající se o dopravní infrastrukturu Vídně¹¹.

D1.5 Vstup do MuseumsQuartier

Inspirace pro Invalidovnu

Vídeňský MuseumsQuartier může pro revitalizaci Invalidovny být vzorem po mnoha stránkách. Rakouskému hlavnímu městu se podařilo barokní komplex přetvořit nejen v prostor kulturního využití, ale také ve funkční veřejný prostor, kam lidé chodí trávit volný čas. Tato kombinace by byla ideálním vyústěním projektu Invalidovny, která může Karlínu poskytnout kulturní i komunitní zázemí, jež zatím postrádá.

Dále se také Invalidovna může inspirovat správnou strukturou MuseumsQuartier, která umožňuje zachování autonomie jednotlivých subjektů a zároveň budování unifikované značky snadno identifikovatelné pro obyvatele Vídně i turisty.

V neposlední řadě lze za zajímavý považovat Quartier 21 a koncept uměleckých rezidencí. Takovýto projekt by mohl pomoci Invalidovně výrazně přispět k rozvoji kulturních a kreativních odvětví v Praze 8 i v Praze jako takové.

D1.6 Noční život areálu MuseumsQuartier

D2 Historic Royal Palaces, Velká Británie

lokace Velká Británie

založeno 1989

právní forma příspěvková organizace

původní funkce královské paláce

Historic Royal Palaces (HRP) je organizace založená roku 1989 britskou vládou za účelem správy vybraných paláců ve vlastnictví britské královské rodiny. Stará se o Tower of London, Hampton Court Palace, Banqueting House, Kensington Palace, Kew Palace a Hillsborough Castle v Severním Irsku. Kromě údržby těchto objektů zprostředkovává HRP také edukaci veřejnosti, k čemuž využívá prostory těchto historických objektů¹².

Historický kontext

Původní pětice výše zmíněných budov přestala být během osmnáctého století pravidelně využívána královskou rodinou. Spravovat je proto začala britská vláda, pod jejíž administrativu byly právně převedeny v roce 1851. Během téhož století začaly být prostory přístupné veřejnosti. Výjimkou byl londýnský Tower, který byl vybraným návštěvníkům otevřen již dříve. V roce 1989 byla pak založena vládní agentura HRP, spadající pod Ministerstvo

životního prostředí, která měla na starost údržbu a provoz těchto prostor.

O šest let později vzniklo Ministerstvo národního dědictví (nynější Ministerstvo kultury, médií a sportu) a HRP spadalo pod jeho správu, než byla agentura roku 1998 převedena na příspěvkovou organizaci smluvně zavázanou státu o budovy pečovat. V této podobě operuje HRP doposud.

Za účelem ošetření obchodní činnosti byla založena společnost s ručením omezeným Historic Royal Palaces Enterprises Ltd. V roce 2014 přibyl do administrativy HRP Hillsborough Castle, ležící v Severním Irsku. Ten jako jediný nebyl původně ve vlastnictví královské rodiny, ale byl odkoupen od rodiny Hillových roku 1920. Správa tohoto objektu je ošetřena smlouvou mezi HRP a Severním Irskem¹³.

Tower of London

Hampton Court Palace

Banqueting House

Kensington Palace

Kew Palace

Hillsborough Castle and Gardens

D2.1 Loga všech šesti objektů spravovaných Historic Royal Palaces

D2.2 Keningston Palace, jeden z objektů ve správě Historic Royal Palaces

Současné využití

Vedle údržby prostorů královských paláců se HRP stará o širokou škálu iniciativ, které mají za cíl vzdělávat veřejnost všech věkových kategorií v historicko-kulturních tématech. Kromě tradičních prohlídek, přednášek, debat a školních exkurzí se lze v prostorách paláců účastnit různých interaktivních programů vhodných především pro mladší návštěvníky.

Například v Hampton Court Palace se mohou děti účastnit přípravy jídla pro královskou hostinu či uvařit barokní čokoládu v historických kuchyních Jindřicha VIII. V Tower of London si zase mohou vyzkoušet zacházení s historickými zbraněmi, zúčastnit se rytířského výcviku a následně se podílet na obraně Toweru. V Kennington Palace se mohou dovědět o příběhu královny Anny skrze vyprávění a dílny, například skládání papírových lodiček. Nechybí ani sezónní aktivity jako například velikonocní program v Hillsborough Castle, kde se děti mohly setkat a interagovat s historickými postavami v podobě herců v dobových kostýmech.

V prvních třech jmenovaných objektech navíc na návštěvníky čekají dobrodružné úkoly zasazené v historických reáliích, přístupné pomocí mobilní aplikace "Time Explorers". Historic Royal Palaces také na svých stránkách zveřejňuje množství edukativních materiálů. Nabízí dva bezplatné online kurzy o historické módě a stravování. Zároveň vydává dvě série podcastů: "Outliers", představující příběhy od úspěšných britských spisovatelů o postavách

v určitých historických obdobích a "How we used to talk", věnující se pojetí minulosti a historie napříč dějinami. Na iTunes jsou také dostupné nahrávky přednášek a debat organizovaných v prostorách HRP.

Organizace také na svých stránkách zveřejňuje množství videí, prezentací a dokumentů vhodných jako edukativní podklady pro studenty a učitele i jako doplňující materiály při návštěvě paláců. Pro učitele jsou navíc nabízeny workshopy, které mají za cíl je naučit interaktivněji a poutavěji předávat studentům znalosti z oblasti historie¹⁴.

V neposlední řadě se HRP snaží věnovat pozornost tématům spojeným s fenoménem stárnutí populace. V roce 2017 spustili program "Rethinking Heritage", který má za cíl zlepšit přívětivost objektů historického dědictví pro starší lidi trpící demencí skrze informovanost personálu o jejich životu a potřebách. Za tímto účelem spolupracuje HRP s neziskovou organizací Alzheimer's Society, která pořádá informační schůzky zaměřené na vzdělávání zaměstnanců ohledně této problematiky. Dále se HRP ve svých areálech snaží o vhodné formátování a formulování informačních textů či bezbariérový pohyb po svých prostorách. Do iniciativy se zapojilo množství institucí napříč Británií a HRP v jejím rámci publikoval padesátistránkový dokument sloužící jako příručka pro další instituce, které by chtěly tuto snahu následovat¹⁵.

D2.3 Přenocování dětí v Kennington Palace pořádané v rámci muzejní noci 2013

Správní struktura

Historic Royal Palaces je spravováno dvěma subjekty: dozorčí radou a výkonnou radou. Dozorčí rada sestává z předsedy a jedenácti správců. Předseda je, na doporučení státního tajemníka, jmenován královnou, která dále jmenuje čtyři správce, z nichž tři jsou pověřeni ex officio (správci pověřeni ex-officio své místo v dozorčí radě automaticky získávají vzhledem k jinému postu, který zastávají). Zbýlých sedm správců jmenuje státní tajemník (dva z nich ex-officio).

Správci jsou za normálních okolností jmenováni na dobu tří let a svůj post mohou obhájit dvakrát. Všichni členové rady jsou neplacení a nemají přímou výkonnou moc.

Devítičlenná výkonná rada je druhým administrativním subjektem HRP. Její předseda je dozorčí radou pověřen vynášením výkonných rozhodnutí. Výjimkou jsou záležitosti jako například schvalování strategických plánů, rozpočtů, velkých projektů či platového ohodnocení členů výkonné rady. V těchto věcech rozhoduje dozorčí rada, případně některá z jejích čtyř subkomisí, které se věnují: auditům a rizikům; investicím; (finančnímu) odměňování; nominacím do dozorčí rady. Existuje také jedna externí komise, rada pro kampaň, která má na starost především poradenství v oblasti fundraisingu. Podrobný popis správní struktury lze najít ve finančním výkazu HRP¹⁶.

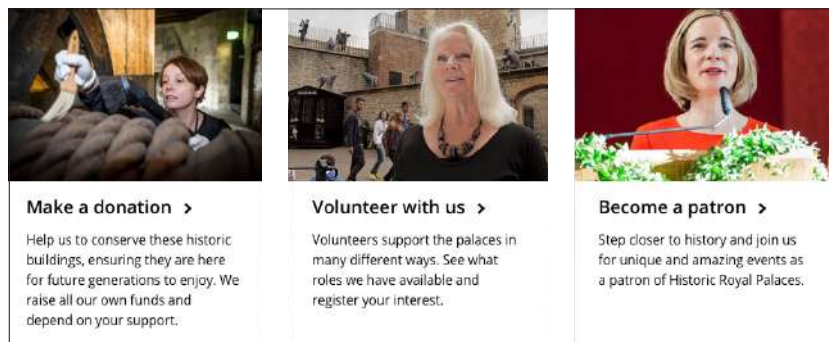
D2.4 Mladí návštěvníci jednoho z objektů HRP se dovídají o historii od zaměstnankyně převlečené za dobovou postavu

Financování

V hospodářském roce 2017/18 (duben-březen) navštívilo prostory spravované HR 4 733 000 lidí. Šlo o 7 % nárůst oproti předešlému roku, vedoucí k příjmu 63.9 milionů GBP (cca 1 887 608 387 CZK).

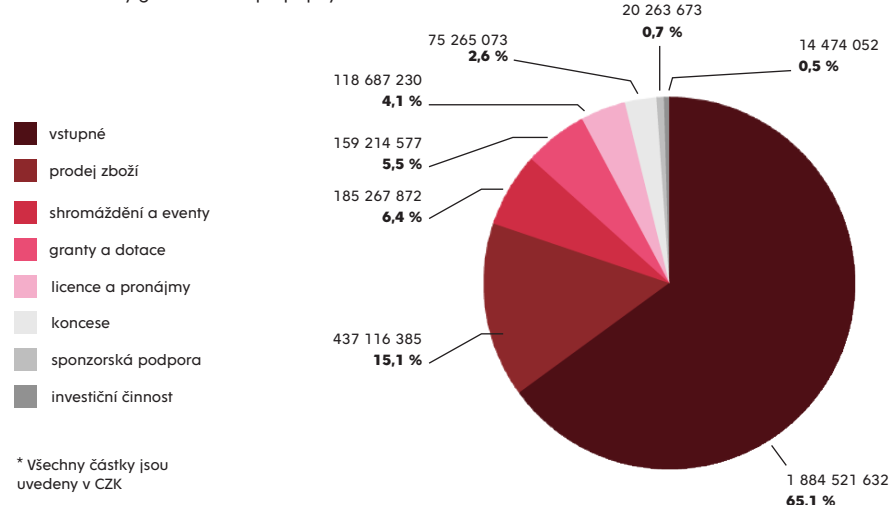
Celkové příjmy HRP za rok 2017/18 činily 98 mil. GBP (cca 2 893 749 558 CZK). Vstupné bylo zdrojem 65.1 % celkových výtěžků organizace za tento hospodářský rok. Dalšími výraznými zdroji financí byly prodej zboží (15.1 %), eventy (6.4 %), granty a dotace (5.5 %) či licence a pronájem (4.1 %). Menší zisky pak přinesly koncese (2.6 %), sponzorská podpora (0.7 %) a investiční činnost (0.5 %). Většina těchto výtěžků byla opět investována do údržby a vylepšení spravovaných paláců.

Celkové výdaje HRP za uplynulý hospodářský rok činily 95 milionů GBP (cca 2 806 416 388 CZK). Nejvíce nákladů bylo vynaloženo na zlepšení dostupnosti prostorů pro veřejnost (32 %) a na údržbu prostor (28.5 %). Další výrazné výdaje šly na edukativní činnost a programy (15.3 %) či prodej (12.5 %), menší pak na společenský dosah/dopad (6.1 %), neprodejní komerční aktivitu (4.8 %) a fundraising (0.8 %). S odečtením výdajů je tedy konečný zisk HRP za hospodářský rok 2017/18 3 miliony GBP (cca 88 623 675 CZK). Podrobnější rozbor finanční aktivity HRP lze najít ve výroční zprávě a také v již zmíněném finančním výkazu¹⁷.

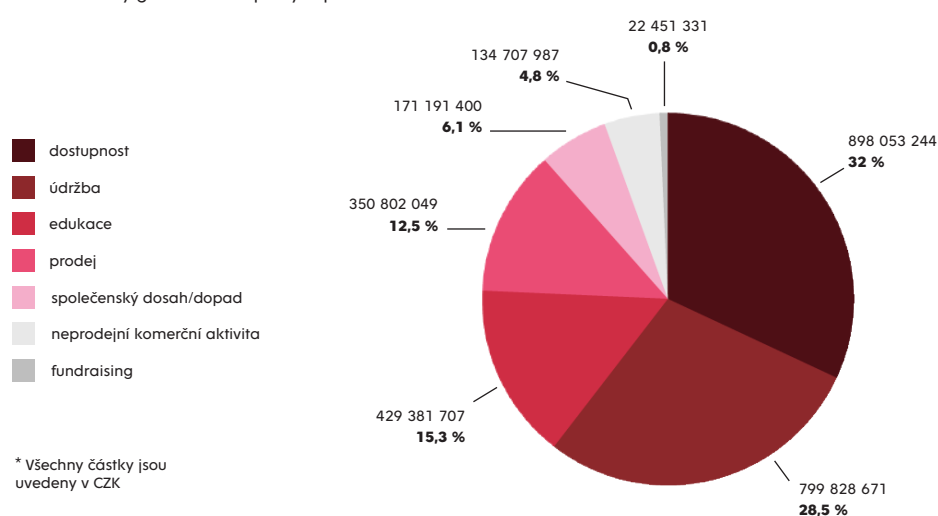

D2.5 Sekce "Support Us" ("Podpořte nás") na webových stránkách HRP

D2.6 Koláčový graf znázorňující příjmy HRP za účetní rok 2017/18

D2.7 Koláčový graf znázorňující výdaje HRP za účetní rok 2017/18

Inspirace pro Invalidovnu

Velmi silným vzorem pro Invalidovnu může HRP být ve svém přístupu k edukaci. Zveřejňováním vzdělávacích materiálů týkajících se, přímo či nepřímo, jimi spravovaných budov a sbírek rozšiřuje organizace svůj společenský dosah a může tak přispět k popularitě dotyčných témat mezi studenty i učiteli. Množství interaktivních a sezónních aktivit nabízených celoročně naskrz objekty HRP může podobně vzbudit zájem o historii v mladších dětech.

V tomto ohledu je efektivní také využití mobilní aplikace, která umožňuje edukativní interakci s prostředím skrze médium velmi blízké mladším návštěvníkům. Veškeré tyto vzdělávací aktivity jsou buď přímo přenositelné do projektu Invalidovny, nebo mohou sloužit jako inspirace pro podobné přístupy.

Po administrativní stránce je HRP poměrně úzce spjata s britským právním prostředím. V tomto ohledu tedy lze vhodnější inspiraci hledat spíše u projektů sídlících v kontinentální Evropě.

Další užitečnou inspirací při plánování programu Invalidovny může být struktura příjmů HRP z jednotlivých aktivit, nastavení cen vstupného a dalších poplatků, ale i celková business strategie, která organizaci zajišťuje vysokou míru finanční soběstačnosti.

D2.8 Obrázek ze stránek HRP zvoucí k objevení „skutečného“ života královny Viktorie

D3 Ziemeļblāzma, Riga

lokace Riga

postaveno 1910

patron August Dombrovskis

původní funkce palác kultury

rekonstrukce 2011

otevřeno veřejnosti 2013

Ziemeļblāzma ("Polární záře") je kulturní centrum operující od roku 2013 v prostorách bývalého paláce kultury na severním okraji Rigy, která čítá téměř 650 000 obyvatel a žije zde tedy více než třetina populace celého státu¹⁸. Zaměřuje se především na podporu amatérských uměleckých skupin a spolupráci s jinými kulturními organizacemi v Rize a jinde v Lotyšsku. Je také členem Asociace kulturních institucí města Riga, společně s devíti dalšími kulturními aktéry sídlícími v lotyšském hlavním městě¹⁹.

Historický kontext

Původní budova Ziemeļblāzmy byla postavena již roku 1904 jako zázemí pro abstinenční spolek Mīlgrāvja. Následujícího roku však vypukla revoluce proti ruské nadvládě a rok poté byla stavba podpálena ruskými vojsky. Stavba nového paláce kultury započala roku 1910 pod záštitou patrona Augusta Dombrovskise, který jej slavnostně otevřel veřejnosti 1. září 1913.

Budova a přiléhající park byly dlouho ponechávány v dezolátním stavu, avšak

poté, co byl objekt předveden ze státního do městského vlastnictví, započaly v roce 2011 opravy. Revitalizace a nové využití budovy bylo součástí programu Rigy v rámci kandidatury na Evropské město kultury pro rok 2014.

V roce 2013 byl areál otevřen veřejnosti jako multifunkční kulturní centrum, které se stále snaží následovat Dombrovskisovo motto: „K čiré mysli skrze vědění, k čiré mysli skrze kulturu, k čiré mysli skrze zdravý životní styl“²⁰.

D3.1 Ziemeļblāzma a přilehlý parkový areál

Současné využití

V současnosti hostí Ziemeļblāzma množství kulturních akcí a aktivit, chce být inkubátorem inovativních nápadů a současného umění. Sedmdesát procent akcí je zcela bezplatných a ty, za které se platí vstupné, jsou znatelně levnější než podobné akce v centru města. Schází se zde také amatérské skupiny věnující se například hudbě, folklornímu tanci, výtvarnému umění či józe. Prostory také nadále využívá abstinenční spolek Mīlgrāvja, pro kterou původní stavba vznikla. Přilehlý park o rozloze pěti hektarů je rovněž využíván pro rekreační účely i jako venkovní prostor pro kulturní akce. Ziemeļblāzma se také podílí na organizaci inovativních akcí jako například "Dance Moves Cities", sestávající ze série performancí v prostoru města. Budova je rovněž otevřena turistům, kteří se zde mohou dovědět o historii Rigy i Lotyšska. Dále zde sídlí pobočka řížské ústřední knihovny, ale i restaurace.

D3.2 Jeden ze sálů nacházejících se v kulturním paláci Ziemeļblāzma

Organizace se pokouší neustále navazovat vztahy s potenciálními návštěvníky a místními i neziskovými organizacemi. Ve svém fungování se snaží být co nejvíce inkluzivní a participační. Proto pravidelně dochází ke schůzkám pracovní skupiny složené z různých aktérů, na kterých se diskutuje o programu, dlouhodobějších vizích i jakýchkoli specifických problémech. Ziemeļblāzma také shromažďuje názory návštěvníků pomocí dotazníků, na základě kterých pak může upravovat a vylepšovat chod areálu.

Provoz organizace je plně sponzorován městem, které také financovalo renovaci areálu, jejíž investiční náklady jsou odhadovány na 13 milionů EUR (cca 333 635 622 CZK)²¹.

D3.3 Restaurace v přízemí kulturního paláce Ziemeļblāzma

Inspirace pro Invalidovnu

Ziemeļblāzma je ukázkovým příkladem revitalizace historické budovy a následného úspěšného vytvoření multifunkčního kulturního prostoru. Konkrétním rysem, kterým by se projekt Invalidovny mohl inspirovat, je důraz kladený na fungování budovy jako zázemí pro veřejnou kreativitu namísto prostoru, který lidé pouze navštěvují a konzumují. Toho je docíleno skrze podporu amatérských spolků a poskytování prostoru budovy k využití pro místní komunitu.

Vhodným vzorem je také častá spolupráce s jinými kulturními organizacemi, kterých je i v Praze široká škála. V případě Invalidovny by se také nabízela tvorba projektů či programů zahrnujících další objekty spravované Národním památkovým ústavem.

D3.4 Plakát propagující koncert v prostorech Ziemeļblāzmy

D4 Red Star Line Museum, Antverpy

lokace Antverpy

postaveno 1873

původní funkce lodní přeprava

rekonstrukce 2004

otevřeno veřejnosti 2013

Red Star Line Museum se nachází v belgických Antverpách, v bývalé přístavní čtvrti Het Eilandje. Využívá prostory starých hal, jež dříve patřily přepravní společnosti Red Star Line, která převážela pasažéry mimo jiné, z Evropy do USA. Tato vlna zaatlantické migrace, trvající mnoho desetiletí, je stěžejním tématem muzea. Zdejší expozice a aktivity však také pracují s tématem migrace v současnosti a mapují tento fenomén na obecnější úrovni.

Historický kontext

Red Star Line byla přepravní linkou operující v Antverpách, jejíž lodě převezly přes Atlantik mezi lety 1873 a 1934 více než dva miliony lidí z celé Evropy, kteří se rozhodli emigrovat do USA. V roce 2004 se antverpská městská rada rozhodla přetvořit bývalé budovy této firmy, ležící v severní části města, v místo připomínající jejich minulost. Město proto odkoupilo tři bývalé haly, které dříve sloužily jako kontrolní stanice pro pasažéry z nižších tříd. Tyto prostory byly následně zrestaurovány do původní podoby z let 1921 až 1935. Veřejnosti bylo muzeum otevřeno v září 2013²².

Současné využití

Projekt je součástí snah o revitalizaci staré přístavní čtvrti Het Eilandje, která se stává populární lokací pro turisty, kreativní odvětví i mladé Antverpany. V prostorách muzea jsou návštěvníci skrze interaktivní výstavu seznámeni s detailně zdokumentovanými příběhy migrantů, kteří těmito halami v minulých staletích prošli. Doprovodit je mohou průvodci, kteří jsou sami migrantského původu a mohou tak sdělovat své vlastní příběhy a zkušenosti.

Muzeum se také snaží sbírat další příběhy týkající se migrace skrze spolupráci se školami a vzdělávacími programy pro dospělé a s místními obyvateli migrantského původu

D4.1 Muzeum Red Star Line v renovované budově přepravní společnosti

spolupracuje při utváření programu již od roku 2009. Ke sběru i šíření svědectví je využíván tzv. "Red Star Line Transit Bus", stará údržbářská dodávka přeměněná v pojízdný depozitář příběhů. Tento vůz navštěvuje školy a jiné vzdělávací ústavy, tržiště, místní oslavy a další akce.

V rámci participace s veřejností byly do prostorů muzea pozvány stovky nových i dlouholetých obyvatel Antverp, ti aby se dověděli o historii Red Star Line a sdělili své vlastní příběhy, z nichž některé jsou nyní součástí stálé výstavy. Muzeum takto od svého otevření schromáždilo více než 1400 rodinných sbírek pojednávajících o migraci.

Ve starých industriálních halách dochází také ke snaze doplnit osudy pasažérů Red Star Line o příběhy současných migrantů. O přímé propojení s místní komunitou se muzeum dále snaží například za pomoci každoměsíčního večerního programu pro lidi účastníci se kurzů vlámstiny či skrze rodinné akce pořádané ve spolupráci s organizacemi pomáhajícími migrantům²³.

Muzeum také přispívá ke zvyšující se návštěvnosti Antverp i samotné čtvrti Het Eilandje, kam denně přiláká 500 až 1 000 lidí²⁴.

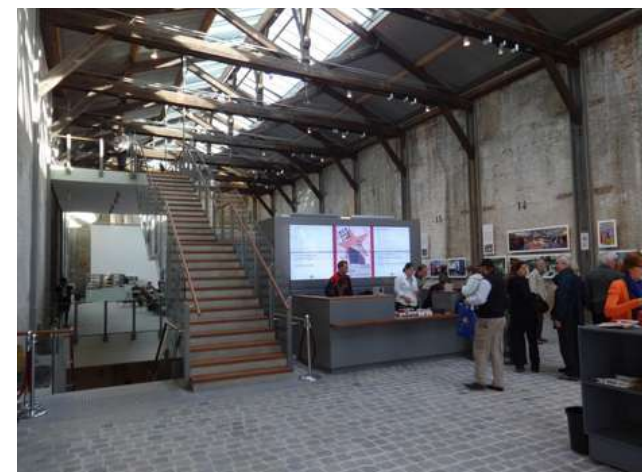
Financování

Celkové náklady na zprovoznění muzea vyšly na 18 milionů EUR (cca 461 964 588 CZK). Investici společně financovalo město Antverpy (60 %), vlámská vláda (25 %) a soukromí investoři (15 %) z Evropy a USA. V roce 2015 činily náklady na provoz muzea, bez platů zaměstnanců, 300 000 EUR (cca 7 700 370 CZK).

Co se příjmu týče, Red Star Line Museum ročně vydělává více než 1 mil. EUR (cca 25 666 107 CZK). Příjmy instituce pochází z prodeje vstupenek, komentovaných prohlídek i prodeje zboží. Další finance přináší poplatky za pronájem prostor pro soukromé akce pořádaných v těchto prostorech.

D4.2 Expozice antverpského Red Star Line Museum

D4.3 Vstup do Red Star Line Museum

Inspirace pro Invalidovnu

Projekt Red Star Line Museum představuje zářný příklad využití historicky významného místa pro kulturní účely s efektivním zakomponováním jeho minulosti. Takovýto přístup by mohl být adoptován i v případě pražské Invalidovny a její symboliky.

Vzorem by také mohl být důraz kladený na interaktivní způsob sdělování příběhů a informací, který muzeum dělá atraktivním pro širší spektrum návštěvníků.

Možná nejinspirativnějším aspektem antverpského projektu je však jeho důsledná snaha o propojení s místní komunitou. Ta přispívá ke vnímání prostoru nejen jako statického muzea, ale také jako dynamického centra kulturního a společenského života, které je stejně relevantní pro současný život města jako i pro interpretaci jeho historie.

D5 Centre Les Récollets, Paříž

lokace Paříž

postaveno 1603

původní funkce klášter

rekonstrukce 2001

otevřeno veřejnosti 2003

Centre Les Récollets je označení pro současné využití bývalé klášterní budovy nacházející se v Paříži, konkrétně v jejím desátém obvodu. Sídlí zde množství organizací primárně zaměřených na architekturu. Část budovy je také využívána jako umělecko-kulturní rezidence. Prostor spadá pod správu Hénéo, dceřinou organizaci RIVP (pařížskou agenturu pro bydlení), spravující historické dědictví a dočasné či sociální ubytování především pro obyvatele Paříže, ale působící také v jiných sférách²⁵.

Historický kontext

Les Récollets je název klášterní budovy postavené v roce 1603, jež původně sloužila františkánským mnichům stejnojmenného řádu. Poté, co mniši klášter opustili, byl prostor od roku 1802 využíván nejprve jako hospic a později jako nemocnice. V roce 1980 pak začala prostory užívat architektonická škola Paris-Villemin. O deset let později vznikl v části budovy umělecký squat „Les anges de Récollets“ („Andělé z Récollets“), podporovaný spolkem občanů desátého pařížského obvodu. Fungování tohoto squatu však ukončil požár v roce 1992.

Následně vyhlásilo francouzské ministerstvo dopravy a infrastruktury tendr na projekty řešící nové využití budovy, která roku 2001 přešla do správy Régie Immobilière de la Ville de Paris (RIVP), konkrétně dceřiné instituce Hénéo, jež má na starost mimo jiné hotely a turistický ruch. Vítězný projekt navrhoval v budově vytvořit mezinárodní kulturní rezidenci bez fyzických zásahů do původní podoby, v čemž se shodoval se snahami místních spolků usilujících o ochranu této památky. Nové kulturní centrum a rezidence Les Récollets bylo otevřeno v červenci 2003²⁶.

Současné využití

Rezidence Les Récollets je určena pro umělce, vědce a intelektuály, kterým má sloužit během pracovních pobytů v Paříži. Tvoří jí 80 garsonek s rozlohou 25 až 125 m², které jsou návštěvníkům přidělovány skrze sponzorské instituce Les Récollets. Mezi ty patří například univerzita Sorbonne Nouvelle, Univerzita Západní Austrálie, Národní institut dějin umění či knihovna centra Pompidou²⁷.

Kromě rezidencí se v prostorách bývalého kláštera nacházejí další organizace. Sídlí zde regionální kancelář komory architektů pro region Île-de-France, která kromě poskytování profesní výpomoci také organizuje debaty a setkání. Podobně zaměřeni mají i další dva subjekty využívající budovu. Le Pôle EVA je centrum zaměřující se na výcvik a vzdělávání architektů s ohledem na technologické, environmentální, ekonomické a sociální změny odehrávající se v současných metropolích. Le Collège National des Experts Architectes Français (CNEAF) je asociace zprostředkávající profesní vzdělávání a networking architektů. Kromě těchto architektonických institucí se v budově Récollets nachází restaurace Café A. Dohromady tyto instituce utváří tzv. Maison de l'architecture Ile-de-France (Dům architektury Île-de-France). Dále zde sídlí také asociace 4D, která se věnuje projektům a debatám týkajícím se udržitelného rozvoje²⁸.

Inspirace pro Invalidovnu

Centre Les Récollets je příkladem využití historického prostoru jako centra kulturní činnosti, v tomto případě poměrně úzce soustředěného na architekturu. Tato tematická pospolitost by mohla být pro Invalidovnu alternativním vzorem oproti výše ostatním vybraným projektům, které čerpají primárně z kulturní rozmanitosti. Lze uvažovat o vytvoření areálu věnovanému různým aspektům historického dědictví a národní paměti.

Dále by se nabízela spolupráce s podobně zaměřenými organizacemi. V případě zvolení přístupu soustředěného spíše na kulturní a kreativní využití areálu Invalidovny by jako vzor mohl, podobně jako v případě MuseumsQuartier, posloužit rezidenční program Les Récollets.

Potenciál pro inspiraci pražské Invalidovny nese také správní struktura objektu, která je v tomto případě poměrně přímočará. Prostory jsou jednotlivým organizacím poskytovány přímo vládní organizací Hénéo, která budovu spravuje.

D5.1 Pohled na renovovanou klášterní budovu Les Récollets s moderním vestibulem

D5.2 Výstavní prostor Maison de l'architecture Ile-de-France, nacházející se v budově Les Récollets

D6 Kartause Mauerbach, Mauerbach

lokace Mauerbach

postaveno 1314

původní funkce klášter

rekonstrukce 1968 - současnost

Kartause Mauerbach leží v obci Mauerbach nachazející se nedaleko Vídně. Bývalé sídlo kartuziánských mnichů je jednou z nejvýznamnějších sakrálních staveb na území Rakouska. V současnosti jej vlastní rakouská vláda a spravuje jej Bundesdenkmalamt, rakouský ekvivalent NPÚ, který objekt využívá také jako vzdělávací centrum.

Historický kontext

Klášter byl založen roku 1314 Fridrichem I. Habsburským. Byl obydlen dvanácti mnichy ze Štýrského vévodství a vysvěcen o dva roky později. Zajímavostí je, že kartuziánský klášter na pražském Smíchově, později zničený během husitských válek, byl pravděpodobně obydlen mnichy, kteří do Prahy přišli právě z Mauerbachu.

Komplex byl vyrabován a zapálen otomanskými vojáky během obléhání Vídně v roce 1529 a dále poškozen zemětřesením roku 1590. V následujícím století proto došlo k rozsáhle rekonstrukci areálu, dokončené v roce 1660, během níž byly postaveny mnohé v současnosti stojící barokní budovy.

Během bitvy u Vídně v roce 1683 byl klášter opět poničen, což vedlo k nové sérii oprav dokončených v roce 1750. Brzy byl však klášter zrušen během osvícenských reforem Josefa II. a od roku 1784 pak dlouho fungoval jako hospic pro obyvatele Vídně.

V posledních letech druhé světové války převzal objekt funkci civilní nemocnice a do roku 1961 pak sloužil jako ubytovna pro rodiny bez domova. Následujícího roku přešel do vlastnictví rakouské vlády, která provedla sérii restaurátorských zásahů mezi lety 1968 a 1971.

V roce 1979 převzal správu budovy již zmíněný Bundesdenkmalamt (BDA), který zde od roku 1984 provozuje restaurátorské dílny²⁹.

D6.1 Letecký snímek komplexu Kartause Mauerbach

Současné využití

V současné době slouží klášter jako vzdělávací centrum rakouského Bundesdenkmalamtu. Ten zde nabízí kurzy a semináře jak pro své zaměstnance, tak pro návštěvníky různých profesí, kteří pracují na renovaci historických budov, například pro restaurátory, architekty, urbanisty či řemeslníky.

Tyto kurzy se zabývají širokou škálou témat, od technik tradičního řemeslnictví či historického a moderního stavitelství až po posuzování technického stavu objektů, dokumentaci či údržbu architektonického dědictví. Také jsou zde pořádány specializované semináře a konference ve spolupráci s domácími i zahraničními organizacemi, univerzitami či řemeslnickými sdruženími. Profesně-

vzdělávacích programů nabízených Bundesdenkmalamtem v prostorech mauerbachského kláštera se každoročně zúčastní okolo 500 návštěvníků³⁰.

Kromě těchto programů se v klášteře lze o víkendech (a po domluvě) účastnit komentovaných prohlídek či výcvikových aktivit pro studenty všech věkových kategorií. Prostory komplexu jsou také využívány ke koncertům historické hudby, od ranného středověku až po baroko, pořádané ve spolupráci s rakouským rádiem Ö1. V ceně vstupenek na tyto akce jsou také prohlídky areálu s komentářem soustředěným na současná témata údržby a restaurace památek, které se konají před začátkem koncertu³¹.

Inspirace pro Invalidovnu

Klášter v Mauerbachu nabízí inspiraci pro využití prostoru Invalidovny Národním památkovým ústavem podobným způsobem jako v případě jeho rakouské obdoby. Je ovšem důležité mít na mysli, že geografický kontext obou komplexů je značně odlišný: Invalidovna se nachází v centrální oblasti hlavního města Prahy, zatímco Kartause Mauerbach leží v malé obci poblíž Vídně. Je však spravován rakouským ekvivalentem NPÚ, a proto může být po některých stránkách vhodným příkladem praxe.

Kurzy, semináře či konference zaměřené na témata související s ochranou, údržbou a renovací historického dědictví jsou příležitostí informovat odbornou i širokou veřejnost jak o těchto tématech, tak o konkrétních aktivitách NPÚ.

V případě, že bude rozsáhlý prostor Invalidovny využíván také jako kulturní a kreativní centrum a bude zde působit Pražský filharmonický sbor, lze také uvažovat o propojení kulturních akcí s těmito tématy jako v případě koncertů v prostorech rakouského kláštera.

D6.2 Koncert v prostorech Kartause Mauerbach

D7 Banco de Materiais, Porto

lokace Porto

postaveno 18. století

původní funkce šlechtický palác

otevřeno veřejnosti 2010

Banco de Materiais ("Banka materiálů") je muzeum stavebních materiálů nacházející se v centru Porta. Instituce je spravována oddělením muzeí a kulturního dědictví portské radnice a již téměř 30 let se snaží chránit a konzervovat typické stavební materiály tohoto města, které jsou ohroženy krádežemi a vandalismem.

Materiály jsou v Banco de Materiais shromažďovány, evidovány a vydávány občanům na stavební a restaurátorské účely. Banka také shromažďuje informace o tzv. azulejos, keramických dlaždicích typických pro výzdobu portugalských domů. Sběr ohrožených materiálů je obstaráván městem a jeho službami, například skrze hasiče či agenturu starající se o bydlení a nemovitosti. Do sbírky mohou přispívat také majitelé budov a jiní občané³².

Veřejné muzeum bylo otevřeno v roce 2010 v prostorech portského Paláce vikomtů z Balsemãa, kde instituce sídlí společně s portským numismatickým úřadem, který

se pyšní jednou z nejrozsáhlejších sbírek mincí na světě, a s odborem kultury a vědy portské radnice. Jsou zde pořádány prohlídky a workshopy, skrze které se mohou návštěvníci dovědět o historii a evoluci materiálů místního architektonického dědictví i o technice jejich výroby a restaurování. Muzeum se také snaží o kontakt s mladšími návštěvníky skrze propagaci v místních školách. Od otevření veřejného muzea bylo nasbíráno přes 15 000 exponátů a více než 7 300 bylo poskytnuto na restaurování fasád³³.

Inspirace pro Invalidovnu

Témata ochrany, uchovávání a předávání historického materiálního dědictví jsou stěžejní také pro projekt Invalidovny. Přímou inspirací by mohlo být zakomponování tzv. "malé" historie po boku národních památek, například skrze vytvoření depozitáře osobních příběhů či rodinného materiálního dědictví, kam by mohli návštěvníci přispívat. Další prvek, který by mohl být uplatnitelný ve využití Invalidovny, jsou workshopy věnující se například řádnému restaurování historických budov, které již patří mezi aktivity NPÚ. V případě Invalidovny by však mohly využívat objekt, který je v procesu obnovy a na kterém tedy lze ukázat jednotlivé postupy "v terénu".

D7.1 Typické portugalské azulejos v depozitáři Banco de Materiais

D7.2 Informační tabule s textem o Banco de Materiais

D7.3 Vstup do muzea Banco de Materiais

D8 Hôtel national des Invalides, Paříž

lokace Paris

architekt Libéral Bruant, Jeana Hardouin-Mansarta

postaveno 1670–1674

původní funkce vojenský špitál

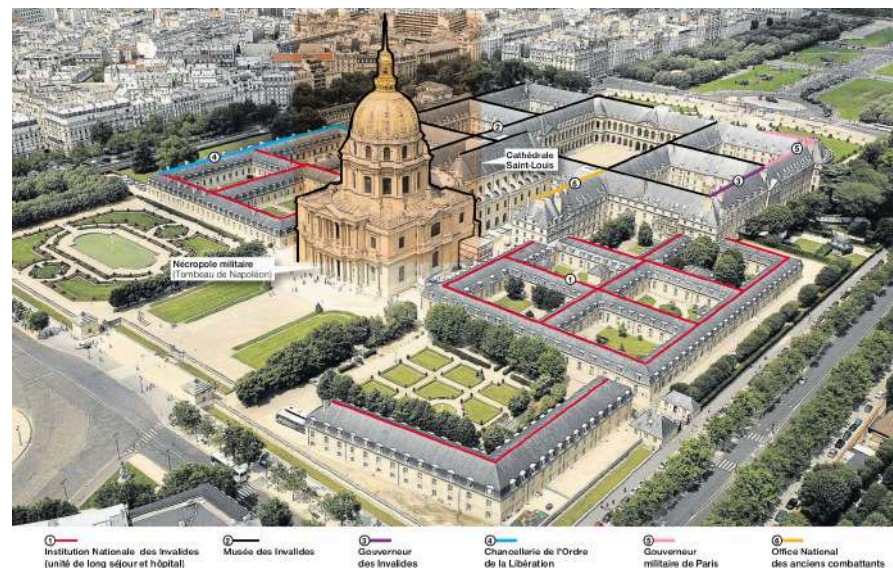
otevřeno veřejnosti 1995

Pařížská Invalidovna, ve francouzštině známá jako Hôtel des Invalides či Hôtel National des Invalides, je komplex budov ležící v sedmém pařížském obvodu. Postaven byl za vlády Ludvíka IV. mezi lety 1670 a 1674 podle návrhu architekta Libérala Bruanta. Následně byl k původní zástavbě přidán Bruantem navržený kostel Église Saint-Louis des Invalides, dostavěný roku 1678, a později také královské kaple Église du Dôme či Dôme des Invalides, dokončené až v roce 1706 podle projektu Jeana Hardouin-Mansarta³⁴. V prostorech přímo pod dómem je pohřben francouzský vojevůdce Napoleon Bonaparte a v jiných částech kaple další váleční hrdinové³⁵.

Velká část komplexu stále slouží Národnímu institutu invalidů, který využívá jižní část jako vojenskou nemocnici a domov pro válečné veterány. Jejich počet však již dlouho nestačí k naplnění celého komplexu, který proto začal být koncem devatenáctého století využíván také k jiným účelům.

Od roku 1896 zde sídlí Musée de l'Armée ("Vojenské muzeum")³⁶, které po Národním institutu invalidů využívá největší část komplexu. Dále se zde nacházejí také menší muzea věnující se vojenským modelům, současné historii a také Ordre de la Libération (Řádu osvobození), druhému nejvyššímu vyznamenání udělovanému osvoboditelům Francie během druhé světové války.

V Invalidovně sídlí také kancléřství tohoto řádu a dále také národní kancelář vojenských veteránů a kanceláře guvernéra Invalidovny a vojenského guvernéra Paříže³⁷.

D8.1 Plán využití Hôtel des Invalides jednotlivými institucemi

D8.2 Pohled na pařížský Hôtel des Invalides

Rejstřík použitých ilustrací

D1.1 Wikimedia Commons. (Repozitář). Ikonické barevné sezení v areálu MuseumsQuartier [fotografie]. Staženo z: <https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Museumsquartier-Innenhof.JPG#file>.

D1.2 MuseumsQuartier Wien. (Vlastník). Interiér výstavních prostorůl frei_raum Q21 s moderními architektonickými prvky přidanými k původní barokní zástavbě [fotografie]. Staženo z: <https://www.mqw.at/en/institutions/q21/institutions/>.

D1.3 MuseumsQuartier Wien. (Vlastník). Návštěvnícká mapa komplexu vídeňského MuseumsQuartier [ilustrační plán]. Staženo z: <https://www.mqw.at/en/infoticketsshop/interesting-facts/>.

D1.4 MuseumsQuartier Wien. (Vlastník). Živé prostranství MuseumsQuartier [fotografie]. Staženo z: <https://www.wien.info/en/lifestyle-scene/summer-in-the-museumsquartier>.

D1.5 Nikolai Karaneshev. (Fotograf). Vstup do MuseumsQuartier [fotografie]. Staženo z: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wien_-_panoramio_\(37\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wien_-_panoramio_(37).jpg).

D1.6 Anlane Blogspot. (Vlastník). Noční život areálu MuseumsQuartier [fotografie]. <http://anlane.blogspot.com/2013/11/vanocni-viden-cast-1-museumsquartier.html>.

D2.1 Historic Royal Palaces. (Vlastník). Loga všech šesti objektů spravovaných Historic Royal Palaces [ilustrace]. <https://www.hrp.org.uk/>.

D2.2 Glassdoor. (Agentura) D2.2 Keningston Palace, jeden z objektů ve správě Historic Royal Palaces [fotografie]. <https://www.glassdoor.co.uk/Photos/Historic-Royal-Palaces-Office-Photos-IMG3382948.htm>.

D2.3 South West News Service. (Agentura). Přenocování dětí v Keningstonském paláci pořádáné v rámci muzejní noci 2013 [fotografie]. Staženo z: <https://www.timeout.com/london/kids/sleepover-at-kensington-palace>.

D2.4 Historic Royal Palaces. (Vlastník). Mladí návštěvníci jednoho z objektů HRP se dovídají o historii od zaměstnankyně převlečené za dobovou postavu [fotografie]. Staženo z: <http://www.innovatemychool.com/news/historic-royal-palaces-brings-history-to-life>.

D2.5 Historic Royal Palaces. (Vlastník). Sekce "Support Us" ("Podpořte nás") na webových stránkách HRP [fotografie]. <https://www.hrp.org.uk/>.

D2.6 ONplan. (Tvůrce). Koláčový graf znázorňující zisky HRP za účetní rok 2017/18 [graf]. Zdrojová data získána z: <https://www.hrp.org.uk/media/2085/hrp-annual-review-2017-18.pdf>.

D2.7 ONplan. (Tvůrce). Koláčový graf znázorňující výdaje HRP za účetní rok 2017/18 [graf]. Zdrojová data získána z: <https://www.hrp.org.uk/media/2085/hrp-annual-review-2017-18.pdf>.

D2.8 Historic Royal Palaces. (Vlastník). Obrázek ze stránky HRP zvoucí k objevení „skutečného“ života královny Viktorie [ilustrace]. <https://www.hrp.org.uk/>.

D3.1 Archiv Ziemeľblázma. (Depozitář). Ziemeľblázma a přilehlý parkový areál [fotografie]. Staženo z: <http://www.citariga.lv/lat/vecmilgravis/ziemelblazmas-parks/>.

D3.2 Archiv Ziemeľblázma. (Depozitář). Jeden ze sálů nacházejících se v kulturním paláci Ziemeľblázma [fotografie]. Staženo z: <http://www.citariga.lv/lat/vecmilgravis/kultura/ziemelblazma/>.

D3.3 Wedding media. (Agentura). Restaurace v přízemí kulturního paláce Ziemeľblázma [fotografie]. Staženo z: <https://www.ligavam.lv/profils/restorans-ziemelblazma/>.

D3.4 Kultūras pils Ziemeľblázma. (Vlastník). Plakát propagující koncert v prostorách Ziemeľblázmy [plakát]. Staženo z: <http://ziemelblazma.riga.lv/lv/jaunumi/rokmuzikas-koncertu-cikls-latijas-skansas--/>.

D4.1 Ons Erfdeel. (Agentura). Muzeum Red Star Line v renovované budově přepravní společnosti [fotografie]. Staženo z: <https://www.onserfdeel.be/nl/blogs/detail/new-stories-and-memories-in-renovated-red-star-line-museum>.

D4.2 Flanders Today. (Agentura). Interiér antverpského Red Star Line Museum [fotografie]. Staženo z: <http://www.flanderstoday.eu/living/more-26000-visit-red-star-line-museum-first-month>.

D4.3 Byer Blinder Belle. (Agentura). Vstup do Red Star Line Museum [fotografie]. Staženo z: http://www.beyerblinderbelle.com/stories/2_red_star_line_museum.

D5.1 Les Récollets. (Vlastník). Pohled na renovovanou klášterní budovu Les Récollets s moderním vestibulem [fotografie]. Staženo z: <http://www.centre-les-recollets.com/en/>.

D5.2 Swan Architects. (Agentura). Výstavní prostor Maison de l'architecture Ile-de-France, nacházející se v budově Les Récollets [fotografie]. Staženo z: <http://www.swanarchitectes.com/projets-36>.

D6.1 Bundesdenkmalamt Österreich. (Vlastník). Letecký snímek komplexu kartuziánského kláštera Mauerbach [fotografie]. Staženo z: <https://bda.gv.at/ueber-uns/fachbereich/baudenkmalpflege-kartause-mauerbach/geschichte-der-kartause-mauerbach/>.

D6.2 Bundesdenkmalamt Österreich. (Vlastník). Koncert v prosostrách kláštera v Mauerbachu [fotografie]. Staženo z: <https://bda.gv.at/ueber-uns/fachbereich/baudenkmalpflege-kartause-mauerbach/vermittlung/>.

D7.1 Lage, Paula (Fotografka). Typické portugalské azulejos v depozitáři Banco de Matrisais [fotografie]. Staženo z: <http://www.visitporto.travel/visitar/paginas/viagem/DetailhesPOI.aspx?POI=1925>.

D7.2 Porto Design. (Vlastník). Informační tabule s textem o Banco de Matrisais [fotografie]. Staženo z: <http://www.portodesign.pt/work/banco-de-matrisais>.

D7.3 Câmara Municipal do Porto. (Vlastník). Vstup do muzea Banco de Matrisais [fotografie]. Staženo z: <http://www.cm-porto.pt/cultura/patrimonio-cultural/banco-de-matrisais>.

D8.1 Institute Nationale des Invalides. (Vlastník). Plán využití Hôtel des Invalides jednotlivými institucemi [ilustrační plán]. Staženo z: https://www.invalides.fr/sites/default/files/invalides_dof_2.pdf.

Vysvětlivky

- 1** Roodhouse, S. (2006). The MuseumsQuartier, Vienna. V S. Roodhouse, Cultural Quarters: Principles and Practices. Bristol: Intellect Books, 53-66.
- 2** MuseumsQuartier Wien. (2019). About Us. Získáno 24. února 2019 z MuseumsQuartier . Wien: <https://www.mqw.at/en/about-us/>**3** Frantz, M. de (2005). From Cultural Regeneration to Discursive Governance: Constructing the Flagship of the ‚Museumsquartier Vienna‘ as a Plural Symbol of Change. International Journal of Urban and Regional Research, 50-66.
- 4** MuseumsQuartier Wien. (2019). Institutions. Získáno 24. února 2019 z MuseumsQuartier Wien: <https://www.mqw.at/en/institutions/>.
- 5** MuseumsQuartier Wien. (2019). Q21 - the creative space. Získáno 27. února 2019 z MuseumsQuartier Wien: <https://www.mqw.at/en/institutions/q21/about/>.
- 6** MuseumsQuartier Wien. (2019). Artists-in-Residence. Získáno 27. února 2019 z MuseumsQuartier Wien: <https://www.mqw.at/en/institutions/q21/artists-in-residence/about/>.
- 7** MuseumsQuartier Wien. (2019). MQ Outdoor Furniture. Získáno 24. února 2019 z MuseumsQuartier Wien: <https://www.mqw.at/en/infoticketsshop/mq-point/mq-furniture/>.
- 8** MuseumsQuartier Wien. (2019). Press Info. Získáno 26. února 2019 z MuseumsQuartier Wien: <https://www.mqw.at/en/download/file/b660d30cee7a6e4f716d6b55b524ceae9d94ea9f-1/>.
- 9** Roodhouse, S. (2006). The MuseumsQuartier, Vienna. V S. Roodhouse, Cultural Quarters: Principles and Practices. Bristol: Intellect Books, 53-66.
- 10** MuseumsQuartier Wien. (2019). Team. Získáno 25. února 2019 z MuseumsQuartier Wien: <https://www.mqw.at/en/contact/>.

- 11** Roodhouse, S. (2006). The MuseumsQuartier, Vienna. V S. Roodhouse, Cultural Quarters: Principles and Practices. Bristol: Intellect Books, 53-66.
- 12** Historic Royal Palaces. (2019). About Us. Získáno 5. března 2019 z Historic Royal Palaces: <https://www.hrp.org.uk/about-us/#gs.53reme>.
- 13** Historic Royal Palaces. (2019). A brief history of Historic Royal Palaces. Získáno 5. března 2019 z Historic Royal Palaces: <https://www.hrp.org.uk/about-us/history-of-historic-royal-palaces/>.
- 14** Historic Royal Palaces. (2019). Learning with the palaces. Získáno 5. března 2019 z Historic Royal Palaces: <https://www.hrp.org.uk/about-us/learning/#gs.53pkv0>.
- 15** Historic Royal Palaces. (2019). Rethinking Heritage. Získáno 5. března 2019 z Historic Royal Palaces: https://www.hrp.org.uk/media/1544/2017-11-14_rethinkingheritage_lowres_final.pdf.
- 16** Historic Royal Palaces. (2018). Financial Statements as at 31 March 2018. Získáno 5. března 2019 z Historic Royal Palaces: https://www.hrp.org.uk/media/1910/201718_hrpfinancialstatements_v13final_withnaodate.pdf.
- 17** Historic Royal Palaces. (2019). Annual reports and accounts. Získáno 5. března 2019 z Historic Royal Palaces: <https://www.hrp.org.uk/about-us/annual-reports-and-accounts/#gs.53q3jp>.
- 18** World Population Review. (2019). Riga Population 2019. Získáno 18. března 2019 z World Population Review: <http://worldpopulationreview.com/world-cities/riga-population/>.
- 19** Ziemeļblāzma. (2019). Par Mums. Získáno 10. dubna 2019 z Ziemeļblāzma: <http://ziemelblazma.riga.lv/lv/par-mums/>.
- 20** Ibid.

- 21** KEA European Affairs. (2015). A Catalogue of Case Studies. Získáno 2. března 2019 z Culture for Cities and Regions: <http://www.cultureforcitiesandregions.eu/culture/resources/Case-studies-catalogue-2-0-complete-version-WSWE-AFJFF5>.
- 22** Ibid.
- 23** Ibid.
- 24** Ibid.
- 25** Hénéo SAS. (2019). Role. Získáno 1. března 2019 z Centre Les Récollets: <http://www.centre-les-recollets.com/en/les-recollets/vocation/>.
- 26** Hénéo SAS. (2019). History. Získáno 1. března 2019 z Centre Les Récollets: <http://www.centre-les-recollets.com/en/les-recollets/historique/>.
- 27** Hénéo SAS. (2019). The Récollets. Získáno 18. března 2019 z Centre Les Récollets: <http://www.centre-les-recollets.com/en/les-recollets/>.
- 28** Maison de l'architecture. (1. března 2019). Les Récollets, un lieu d'histoire. Načteno z Maison de l'architecture: <http://www.maisonarchitecture-idf.org/maison-de-larchitecture/son-histoire/>.
- 29** Bundesdenkmalamt. (2019). Geschichte der Kartause Mauerbach. Získáno 27. března 2019 z Bundesdenkmalamt: <https://bda.gv.at/ueber-uns/fachbereich/baudenkmalpflege-kartause-mauerbach/geschichte-der-kartause-mauerbach/>.
- 30** Bundesdenkmalamt. (2019). Informations- und Weiterbildungszentrum Baudenkmalpflege – Kartause Mauerbach. Získáno 2. dubna 2019 z Bundesdenkmalamt: <https://bda.gv.at/ueber-uns/fachbereich/baudenkmalpflege-kartause-mauerbach/>.

- 31** Bundesdenkmalamt. (2019). Vermittlung. Získáno 10. dubna 2019 z Bundesdenkmalamt: <https://bda.gv.at/ueber-uns/fachbereich/baudenkmalpflege-kartause-mauerbach/vermittlung/>.
- 32** KEA European Affairs. (2015). A Catalogue of Case Studies. Získáno 2. března 2019 z Culture for Cities and Regions: <http://www.cultureforcitiesandregions.eu/culture/resources/Case-studies-catalogue-2-0-complete-version-WSWE-AFJFF5>.
- 33** Ibid.
- 34** Institution Nationale des Invalides. (28. Leden 2018). HISTORIQUE DE L'HÔTEL DES INVALIDES. Získáno 17. března 2019 z Institution Nationale des Invalides: <http://www.invalides.fr/institutionnel/historique-de-lhotel-des-invalides>.
- 35** Musée de l'Armée Invalides. (2019). The Dome (tomb of Napoleon). Získáno 17. března 2019 z Musée de l'Armée Invalides: <https://www.musee-armee.fr/en/your-visit/museum-spaces/dome-des-invalides-tomb-of-napoleon-i.html?L=0>.
- 36** Institution Nationale des Invalides. (28. Leden 2018). HISTORIQUE DE L'HÔTEL DES INVALIDES. Získáno 17. března 2019 z Institution Nationale des Invalides: <http://www.invalides.fr/institutionnel/historique-de-lhotel-des-invalides>.
- 37** Institution Nationale des Invalides. (2019). Plán komplexu Hôtel des Invalides. Získáno 17. března 2019 z Institution Nationale des Invalides: http://www.invalides.fr/sites/default/files/invalides_dof_2.pdf.

E.

Závěry a doporučení

E1 Hlavní závěry analytické části

Soulad se strategickými cíli rozvoje národní a pražské úrovně

1. Revitalizace Invalidovny přispívá k naplnění cílů národních strategických dokumentů v oblasti památkové péče. Národní koncepce **podporují doplňování státní kolekce kulturního dědictví o nové objekty a zároveň podporují revitalizace těchto objektů** s cílem rozšířit státní sbírky o nové dimenze.

2. Projekt revitalizace Invalidovny může **přímo přispět k naplnění Strategického rámce Česká republika 2030 v oblasti uchování kulturního dědictví a rozvoje kulturních a kreativních odvětví jako nástroje tvorby pracovních míst** a rozvoje udržitelného cestovního ruchu v regionech s ohledem na podporu **rovnoměrného rozvoje území.**

3. Revitalizace Invalidovny může rovněž přispět k naplnění několika cílů Strategického plánu hlavního města Prahy zejména v oblasti rozvoje kulturních a kreativních odvětví jako nástroje ekonomického rozvoje Prahy, **zlepšení dostupnosti komunitní a kulturní infrastruktury pro vyrovnání kvality života napříč městem**, posílení kulturního turismu jako důležité formy udržitelného cestovního ruchu i s ohledem na budování **značky Prahy jako kreativní metropole.**

4. Hlavní město zároveň podporuje **spolupráci různých subjektů na využití historických objektů**, která přispěje **k diverzifikaci aktivit a zacílení programu na širší spektrum publika.**

5. Hlavní město Praha se rovněž zabývá otázkou, jak **řešit přetížení historického centra**

masovým turismem tak, aby nebylo jen levnou party destinací. I když je město vnímáno skrze svou historickou kulisu a unikátní panoráma chráněné mezinárodní značkou UNESCO, **není potenciál kulturního dědictví adekvátně využit pro rozvoj soudobých kulturních a kreativních aktivit a jejich propojení s cestovním ruchem.**

6. Jednou z aktivně realizovaných strategií hl. m. Prahy ve vztahu k přetížení centra je budování marketingových produktů a turistických cílů v kompaktní zástavbě širšího centra města. K těmto lokalitám patří i Karlín. Organizace jako Czech Tourism a Prague City Tourism v **Invalidovně vidí atraktivní cíl v širším centru.** Tím se může stát již v rámci programu dočasného využití.

7. Rozvoj Invalidovny přispívá také k naplňování cílů Strategického plánu udržitelného rozvoje MČ Praha 8 a to zejména v oblasti vzdělávání mládeže a vzniku prostoru pro komunitní aktivity včetně potřebných aktivit pro seniory. MČ Praha 8, v území identifikuje deficit pobočky městské knihovny, která by mohla sloužit pro oblast Karlína a Palmovky.

8. Současné vedení městské části Praha 8 vnímá priority rozvoje, a tedy i finanční podpory zejména v sídlištních čtvrtích této rozsáhlé městské části.

Pokračující transformace Karlína

9. Význam Karlína v rámci Prahy i v mezinárodním kontextu jako sídla významných firem se bude dále upevňovat s dokončením revitalizací původních průmyslových areálů. Územně plánovací

dokumentace umožňuje propojení Karlína s Palmovkou kompaktní zástavbou s výrazným podílem administrativní funkce. **Intenzita využívání území Invalidovny se tak výrazně navýší.**

10. V transformačním území Rohanské nábřeží vznikne zástavba s převahou funkce bydlení, která výrazně **navýší počet rezidentů v okolí Invalidovny.** Dle návrhu Metropolitního plánu by rezidenční výstavba mohla vzniknout i jižně od Invalidovny podél ulice U Sluncové.

11. Invalidovna se ocitne v jiné pozici ve vztahu ke vnímání středu a periferie, než jak je tomu dnes. **Území Invalidovny včetně svých veřejných prostranství se může stát jedním z přirozených center této rychle se měnící části Prahy.**

12. V současnosti disponuje Karlín nižší vybaveností kulturní a kulturně-komunitní infrastrukturoy než charakterově srovnatelná Praha 7. S podmínkami Prahy 7, kde se nachází více než 40 % celkové kulturní vybavenosti hlavního města, se nemůže Karlín poměřovat. Pozoruhodná je skutečnost, že **většina kulturně-komunitní infrastruktury čtvrti je situována v západní části Karlína a v okolí Invalidovny je počet zařízení nízký.**

13. V Karlíně je **živá občanská komunita i kulturní scéna lokálního i celoměstského významu a v případě některých institucí (např. Forum Karlín) i mezi/národního významu.** Místní hráči kulturních a kreativních odvětví

se, v celopražském kontextu jedinečně, mísí s novým prostředím soukromého sektoru s globálním dosahem, který se v Karlíně etabloval během posledních dvou dekad. Vzniká zde řada synergií mezi finančně silnými odvětvími a subjekty KKO.

Naplňování strategických cílů NPÚ

14. Revitalizace Invalidovny a příprava plánu jejího dočasného a dlouhodobého využití představuje **jedinečnou příležitost pro realizaci několika cílů rozvoje Národního památkového ústavu** tak, jak jsou ukořteny v jeho koncepčních dokumentech.

15. Projekt může přispět k **posílení návštěvnického potenciálu objektů ve správě NPÚ, umožní prezentaci menších a středních památek v tematických skupinách**, která by měla přispět jejich větší atraktivitě pro návštěvníky a dále **prohloubit spolupráci s CzechTourism** a dalšími národními institucemi.

16. V rámci Invalidovny je možné **naplnit i cíle rozvoje v oblasti edukace**, a to jak vůči širokému spektru veřejnosti (od dětí až po řemeslné cechy), tak i interně pro zaměstnance ústavu. Důležitá je v tomto ohledu snaha NPÚ posílit spolupráci s vysokými školami a dalšími výzkumnými institucemi.

17. Zároveň projekt otevírá dveře k rozvoji **spolupráce se soukromým sektorem** například při společné prezentaci národního dědictví, které díky hospodářským aktivitám v Českých zemích vzniklo.

Propojení národního bohatství se soudobou tvorbou

18. V případě historických objektů, u kterých není jediným cílem prezentace objektu a jeho historie, je v zahraničních příkladech **revitalizace často spojena s intervencemi (komentáři) soudobé architektury a designu. Citlivé spojení starého s novým**, respektující dominantu historického objektu, zajistí návštěvnicky atraktivní a uživatelsky přívětivé zázemí.

19. Jako příklad úspěšné praxe se silnou mezinárodní značkou lze uvést MuseumsQuartier (MQ) v centru Vídně. Obsahově stojí MQ na světově **unikátní sbírce umění z přelomu 19. a 20. století** a dále také na **klastru více než 50 organizací kulturních a kreativních odvětví** od národních institucí, jako je Rakouské design fórum nebo Vídeňská taneční platforma, až po drobná studia, nakladatelství nebo herní vývojáře. Součástí nabídky je i **špičkový kulturní program, který se odehrává na centrálním nádvoří**, s gastronomickým **zázemím pro místní i návštěvníky města**. Architektonicky je projekt postaven na **kombinaci barokní a soudobé architektury a designu**.

Potenciál veřejných prostranství

20. Veřejný prostor v okolí Invalidovny představuje rozsáhlou zelenou zónu parkových ploch, která je ale nedostatečně celodenně využívaná pravděpodobně i z toho důvodu, že **není vybavena vhodným uživatelským zázemím** (kavárna, pitná voda, toalety). Veřejný

prostor je ovšem intenzivně využíván pro pořádání lokálních i celoměstsky významných akcí (např. Karlínský masopust nebo hudební festival United Islands.)

21. Invalidovna samotná v současnosti představuje bariéru v prostupnosti území. Bariéry představují i další komplexy objektů v okolí, jako například školní areál nebo nedaleký kancelářský komplex. Pěší trasy v okolí Invalidovny nejsou optimálně provázány tak, aby umožnily plynulý průchod územím.

22. Potenciál využití veřejných prostranství umocňuje skutečnost, že území Invalidovny leží v části Karlína **s malou hlukovou zátěží** (pod 45 dB) a **nízkými koncentracemi imisí v ovzduší**. Životní prostředí se zlepšilo i v důsledku odklonu automobilové dopravy na Rohanské nábřeží.

Dobrá dopravní dostupnost

23. Dostupnost Invalidovny MHD z centra města je lepší (do 15 min. kombinace MHD a pěšky) než dostupnost Pražského hradu. Objekt leží nedaleko dvou stanic metra: Invalidovna (400 m) a Křižíkova (800 m). V blízkosti je i zastávka tramvaje Urxova (400 m). Ze Staroměstského náměstí a Národního muzea se tak návštěvník k Invalidovně dostane do 20 minut hromadnou dopravou či na kole. Pěšky se turista dostane do centra města za 30 min.

24. Z pohledu cestovního ruchu je výhodou **identický název stanice metra B**, který objekt výrazně zviditelňuje na mapě Prahy.

25. Podél řeky vede **evropsky významná cyklostezka**, která představuje důležitý **potenciál pro provázání programu Invalidovny s cykloturismem**. Ve srovnání s ostatními pražskými památkami by tak Invalidovna mohla být díky umístění v blízkosti páteřní cyklotrasy evropského významu a rovinatému terénu při Vltavě z pohledu cykloturistiky nejlépe dostupnou památkou.

Dobré výchozí podmínky pro dočasné využití areálu

26. Pro projekt revitalizace Invalidovny je podstatné, že vedení hlavního města Praha dočasné využití podporuje, a to i v jiných objektech než v těch, které spravuje. Od dočasného využití veřejného majetku si Praha slibuje posílení udržitelné kvality života v centru města, zlepšení image neutěšených míst a zajištění sociální kontroly.

27. Aktéři KKO jsou pro dočasné využití vhodným partnerem, oceňují genia loci místa i jeho nehotovost, dokáží si poradit s provizorními podmínkami a vytvořit z nich výhodu. Do míst s dosud nízkou sociální kontrolou umí přivést veřejnost skrze atraktivní program.

28. Projekt Invalidovny se po dobu dočasného využití objektu připojí ke karlínské tradici dočasného využití budov pro kulturní a komunitní dění, jako jsou aktuálně projekty Přístav, Barák Florenc či Kasárna Karlín. Oproti výše zmíněným projektům bude dočasné využití Invalidovny unikátní tím, že ve svém dlouhodobém konceptu počítá se zachováním i tohoto kulturního a kreativního provozu.

29. Invalidovna může být **atraktivní náhradní výstavní plochou** během plánované rekonstrukce Průmyslového paláce na holešovickém výstavišti. Silní hráči z řad festivalů na celopražské úrovni jeví aktivní zájem o spolupráci na aktivitách pro dočasné využití Invalidovny.

Trvalé využití

30. Projekt revitalizace invalidovny je v Praze unikátní příležitostí propojit synergii silné veřejné paměťové instituce s živou, kreativní, komerční i nekomerční scénou v jednom objektu.

E2 Doporučení

Provázanost revitalizace Invalidovny s rozvojem Česka, Prahy a NPÚ

1. Při komunikaci projektu revitalizace Invalidovny včetně jejího dočasného využití by NPÚ měl zdůrazňovat přínosy, které vedou k naplnění celé řady strategických cílů národních i pražských strategií rozvoje.

2. Při rozpracování Strategického rámce rozvoje Invalidovny a Koncepce dočasného využití je třeba odkazovat na návaznost jednotlivých cílů a aktivit na cíle a opatření Koncepce působení NPÚ a další rozvojové dokumenty ústavu.

Mix aktivit pro všechny cílové skupiny

3. Program Invalidovny by se měl inspirovat vybranými příklady zahraniční praxe a vytvořit atraktivní mix aktivit, který obstojí jak v hlavním městě, tak v mezinárodním srovnání.

4. Invalidovna by měla být rozvíjena jako místo s atraktivním programem a službami pro místní i návštěvníky, která bude nabízet aktivity zajištěné NPÚ nebo partnerskými organizacemi a nájemníky 7 dní v týdnu s denním provozem 8-22 hod.

5. Nabídka programu a služeb i tvorba ceny by měla být modelována tak, aby byla atraktivní pro široké spektrum cílových skupin, jako je tomu u projektů obdobného charakteru v zahraničí. Národní památkový ústav by jako instituce veřejné služby měl v tomto smyslu vědomě pracovat s tématem „přístupnosti kultury“ pro všechny sociální skupiny, a to na všech třech úrovních: fyzické (bezbariérovost, finanční dostupnost), vjemové (porozumění aktivitám) i přivlastnění si prožitku (vztahení zážitku na vlastní zkušenost návštěvníků).

6. Je ke zvážení, zda Invalidovnu budovat jako místo odpočinku a trávení volného času s potenciálem celoměstské návštěvnosti podobné Stromovce, Parukářce nebo parku Letná, ale navíc s přidanou hodnotou zázemí kulturní organizace. Objekt v zeleni i blízkost promenády kolem řeky tuto úvahu podporuje.

Zajištění programu prostřednictvím vzniku klíčových partnerství

7. O budoucí náplni Invalidovny by dle srovnání mezinárodních trendů mělo být uvažováno jako o programu vytvářeném synergií klastru veřejných kulturních institucí a drobnějších aktérů kulturních a kreativních odvětví komerční i neziskové sféry. V tomto smyslu se bude v Praze půjde o unikátní počín.

8. Tito aktéři by měli být zapojeni již do realizace dočasného využití, přípravy obsahu i naplňování projektu, kterým NPÚ spolupracuje na změně image Prahy v zahraničí a posílení jejího jména jako živé kulturní metropole.

9. NPÚ by se měl pokoušet budovat spolupráci s podnikatelským sektorem již při realizaci dočasného využití jak z hlediska financování, tak i organizačního zajištění.

10. Od začátku revitalizace je nutné dobře řídit očekávání a promyslet režim spolupráce s neziskovým i soukromým sektorem tak, aby bylo zřejmé, že Invalidovna není jenom prázdným objektem k využití, ale místem, kde existuje propracovaná vize využití objektu jako marketingové vlajkové lodě NPÚ.

11. Součástí programu musí být nabídka

Využití potenciálu Invalidovny a jejího okolí

gastronomického provozu adekvátní kvality, které by se mělo stát dostatečným důvodem k návštěvě samo o sobě. Nabídka provozů by měla být přístupná různým sociálním skupinám.

12. Revitalizace Invalidovny by měla reagovat na nedostatky veřejných prostranství v jejím okolí (špatná prostupnost, nízká kvalita, nedostatek vybavenosti). Součástí projektu úprav objektu by tak měl být i návrh úprav veřejného prostoru (v podobě koncepční studie), který by měl propojit nové aktivity v Invalidovně s jejím okolím a přinést vyšší kvalitu veřejných prostranství.

13. Invalidovnu je díky skvělé dopravní dostupnosti i charakteru a atmosféry v Karlíně možné propagovat v souladu se současnými městskými trendy jako místo dosažitelné veřejnou dopravou, pěšky nebo na kole. V marketingové strategii je možné využít skutečnosti, že je lépe dostupná než Pražský hrad.

14. Pro to, aby revitalizace Invalidovny pomohla lepší prostupnosti území je vhodné uvažovat o zajištění prostupnosti samotného objektu Invalidovny, zejména na ose východ-západ v průběhu většiny dne.

15. Organizace území i samotný provoz Invalidovny by měly zachovat klidový ráz lokality ve „vnitřní periférii“, prezentovaný nízkou hladinou hluku a vyšší kvalitou ovzduší ve srovnání s jinými částmi města.

Zadavatel

Národní památkový ústav
generální ředitelství
Valdštejnské nám. 162/3
118 01 Praha 1 – Malá Strana
www.npu.cz

Zpracovatel

ONplan lab, s. r. o.
Františká Křížka 1
170 00 Praha 7
www.onplanlab.com
+420 608 705 405

**NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV**

Umění
plánovat.
Společně.